

การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารโดยทั่วไป

นับแต่รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ประกาศใช้แผนการบูรณะชนบทเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๘๕ เป็นต้นมา^๑ รัฐบาลได้พยายามที่จะแสดงให้เห็นว่ารัฐได้พยายามแล้วที่จะปรับปรุงประเทศ และสร้างสรรความเจริญให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นชนบท ด้วยการกำหนดเป้าหมายในแผนการต่าง ๆ ไว้ว่า จะให้ประชาชนในท้องถิ่นชนบทมีการครองชีพที่ดีขึ้น และฝึกฝนให้ชาวชนบทมีความสนใจและกระตือรือร้นในกิจการของท้องถิ่นของตน^๒ โดยมอบหมายให้คณะกรรมการหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทย ในระดับอำเภอและตำบลเป็นผู้ดำเนินการ แต่แผนการเหล่านี้ดำเนินไปได้เพียงปีหรือสองปีก็ต้องยุบเลิกไปโดยปริยาย^๓ ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากความไม่สงบ

^๑"ประกาศกระทรวงมหาดไทย วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๘๕," อ้างใน สุวิทย์ ยี่งวรพันธ์, พัฒนาชนบทในประเทศไทย ธนบุรี : สหประชาพาณิชย์, (๒๐๕), หน้า ๒๓, "ประกาศกระทรวงมหาดไทย วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๔๘๔," อ้างในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕.

^๒เรื่องเดียวกัน.

^๓แผนการบูรณะชนบท ๒๔๘๕ ยุบเลิกในปี ๒๔๘๖, แผนการบูรณะชนบท ๒๔๘๔ ยุบเลิกในปี ๒๔๘๖.

เรียบร้อยทางการเมืองที่มีอยู่ตลอดเวลา^๑ ยังผลให้รัฐบาลต้องให้ความสำคัญและความสนใจกับสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นมากกว่าที่จะดำเนินงานตามแผนการบูรณะชนบทที่ประกาศไว้อย่างจริงจัง ทั้งนี้จึงมีผู้เห็นว่าเมื่อรัฐบาลมีได้ให้เงินอุดหนุนเพียงพอ การพัฒนาเมืองจึงหวังแต่เพียงการเสียดุลของประชาชนเป็นที่ตั้งเท่านั้น^๒

รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ประกาศใช้แผนการบูรณะชนบท ๒๔๔๕ ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ในภาวะสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร ในขณะเดียวกันเสถียรภาพของรัฐบาลก็ไม่มั่นคงนัก ทั้งนี้นอกจากจะเกิดการขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างนายกรัฐมนตรีและคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แล้ว สมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่ยังไม่ให้การสนับสนุนรัฐบาลอีกด้วย จนในที่สุดรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม ต้องลาออกไปตามวิถีทางรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๘๗

เมื่อมีการประกาศใช้แผนการบูรณะชนบทอีกครั้งหนึ่งในปี ๒๔๙๔ ก็เป็นช่วงระยะเวลาที่รัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม กำลังประสบกับความยุ่งยากทางการเมืองอย่างหนัก ถึงแม้รัฐบาลจะสามารถปราบปรามฝ่ายต่อต้านเป็นผลสำเร็จ และได้ทำรัฐประหารเงี้ยบเพื่อยุติข้อยุ่งยากทางการเมืองในขณะนั้น ควบคู่การยกเลิกรัฐธรรมนูญ ๒๔๘๒ รวมทั้งสภาและพรรคการเมืองเสีย แต่นายกรัฐมนตรีก็มิได้อำนาจทางการเมืองที่แท้จริง ทั้งนี้ในเมือง พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ และ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แม่ทัพกองทัพภาคที่ ๑ ในขณะนั้นยังกุมอำนาจและอิทธิพลทางการเมืองส่วนใหญ่ไว้ ดังนั้นเพื่อเสถียรภาพของรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม จึงต้องพยายามอยู่ตลอดเวลาให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีอำนาจและอิทธิพลทางการเมืองมากกว่ากัน ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า จอมพล ป.พิบูลสงคราม จึงไม่มีเวลา ความตั้งใจและความสนใจเพียงพอที่จะดำเนินงานตามแผนการบูรณะชนบทที่ประกาศไว้อย่างแท้จริง

^๑ สุวิทย์ ยี่งวรพันธ์, พัฒนาชนบทในประเทศไทย, หน้า ๒๕ - ๒๘.

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่และประชาชนในท้องถิ่นยังไม่เข้าใจถึงวิธีการดำเนินงานและวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของแผนการ ยังผลให้แผนการเหล่านั้นต้องยุบเลิกไปในที่สุด^๑

แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ก็ได้พยายามที่จะปรับปรุงท้องถิ่นชนบทอีกครั้งหนึ่ง ด้วยการลงมติรับหลักการโครงการพัฒนาท้องถิ่นที่กรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้เสนอมา และประกาศให้เป็นโครงการแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๔๙๙^๒ ทั้งนี้กำหนดให้เป็นโครงการปรับปรุงประเทศ โดยเริ่มจากหมู่บ้านในชนบทก่อน แล้วขยายต่อไปจนถึงนครหลวง^๓ แต่แล้วสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นก็ยังคงบีบบังคับให้จอมพล ป.พิบูลสงคราม ต้องให้ความสำคัญที่จะหาวิธีการเพื่อรักษาเสถียรภาพของรัฐบาลและอำนาจทางการเมืองของตนไว้^๔ ดังนั้นจึงไม่ปรากฏว่ารัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ในขณะนั้น ได้ดำเนินงานตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นไปอย่างไรบ้าง

^๑ เรื่องเดียวกัน.

^๒ โครงการพัฒนาท้องถิ่น และแต่งตั้งคณะกรรมการกลางพัฒนาท้องถิ่น มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๔๙๙, " ในมติคณะรัฐมนตรีและคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่เป็นหลักการ พ.ศ. ๒๔๙๙, กองการประชุมคณะรัฐมนตรี, รวบรวม. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า ๖๒ - ๖๓.

^๓ เรื่องเดียวกัน.

^๔ เพื่อเรียกคะแนนนิยมจากประชาชน จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้เปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้น แต่ปรากฏว่าการเลือกตั้งครั้งนั้นนอกจากจะเป็นมูลเหตุที่ทำให้รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ต้องสิ้นสุดลงในระยะเวลาต่อมาแล้ว บรรยากาศก่อนและหลังการเลือกตั้งยังได้สร้างความยุ่งยากและลำบากใจให้แก่รัฐบาลในขณะนั้นเป็นอย่างยิ่ง ในเมื่อประชาชนไม่พอใจที่รัฐมนตรีบางคนทุจริตและใช้อำนาจและอิทธิพลทางการเมืองโดยมิชอบ จึงได้ถือโอกาสการเลือกตั้งครั้งนี้กล่าวโจมตีรัฐบาลอยู่ตลอดเวลา ยังผลให้เสถียรภาพของรัฐบาลสั่นสะเทือนหนักยิ่งขึ้น.

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้พยายามที่จะแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลก็มีความตั้งใจที่จะปรับปรุงท้องถิ่นชนบทและสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ชาวชนบทเช่นเดียวกับรัฐบาลก่อน โดยมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยนำโครงการพัฒนาท้องถิ่นที่ริเริ่มในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ไปดำเนินการ แต่ด้วยความแนวความคิดทางด้านการเมืองการปกครองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อีกทั้งสถานการณ์ทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งความหวั่นเกรงว่าคอมมิวนิสต์จากนอกประเทศจะอาศัยสภาพท้องถิ่นทุรกันดารในขณะนั้นแทรกซึมเข้ามาปฏิบัติการในประเทศไทย จึงเป็นแรงผลักดันที่ทำให้รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ริเริ่มงานปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดาร เป็นการด่วน ทั้งนี้จะได้ศึกษาถึงแรงผลักดันเหล่านี้ในตอนต่อไป

ก. แรงผลักดันที่ยังผลให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เกิดความคิดที่จะปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดาร

๑. แนวความคิดทางด้านการเมือง การปกครองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ส่งผลไปสู่การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดาร

ก) การปกครองแบบ "พ่อปกครองลูก" (Paternalism)

ภายหลังจากการปฏิวัติ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และคณะพยายามชี้ให้เห็นว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตกไม่อาจไปกันได้กับสังคมไทย ประเทศไทยยังไม่พร้อมสำหรับการปกครองในระบอบนี้ ดังจะเห็นจากคำกล่าวของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่เนคเซอร์ไลน์ ได้ยกมาอ้างในบทความของเขา ตอนที่หนึ่งว่า "ประเทศไทยนั้นยังไม่พร้อมสำหรับการปกครองในระบอบผู้แทนตามแบบอย่างตะวันตก ซึ่งจะเห็นจากความล้มเหลว จากการนำระบบการปกครองระบอบนี้มาตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมา"^๑ ทั้ง พ.อ.ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีต่างประเทศของไทย

^๑ Donald E. Neuchterlein, "Thailand after Sarit" Asian Survey 4(May, 1964) : 842 - 843.

ในคณะรัฐบาลสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยังได้แสดงความเห็นว่า

ความล้มเหลวของรัฐบาลในอดีต เกิดขึ้นเนื่องจากความพยายามที่จะนำสถาบันของชาติอื่นเขามาปลูกฝังบนพื้นแผ่นดินของเรา โดยปราศจากการเตรียมการอย่างระมัดระวังมาก่อน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีค่าหนึ่งถึงสภาพแวดล้อมและธรรมชาติของคนไทย^๑

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีความเห็นว่ารัฐนั้นเปรียบเสมือนครอบครัวใหญ่ ประมุขของรัฐหรือหัวหน้าฝ่ายปกครองก็คือ บิดา หรือหัวหน้าครอบครัว ที่จะต้องให้ความผาสุกและให้ความรักแก่ผู้อยู่ในปกครอง ยิ่งบิดาพึงให้ความรักและความสุขแก่บุตร ความคิดของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในเรื่องนี้มิใช่เรื่องใหม่ เป็นการแสดงออกถึงความนิยมในแบบแผนการปกครองดั้งเดิมของไทย แต่ครั้งโบราณ ซึ่งนับถือพระเจ้าแผ่นดินหรือผู้ปกครองอย่างบิดาของประชาชนทั้งปวง^๒ ก็จะได้เห็นได้จากสุนทรพจน์^๓ ตอนหนึ่งของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ว่า

^๑Thanad Comanx., "A New Era for Thailand," The Bangkok Post (March 10, 1959) : 7

^๒สมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพ, ลักษณะการปกครองประเทศสยามแต่โบราณ, (พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๐๕) หน้า ๑๐.

^๓จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ชี้แจงว่า

สุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรีทุกเรื่อง แม้แต่คำขวัญเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ถูกยกมาอ้างอิง และวิพากษ์วิจารณ์โดยถือเสมือนเป็นนโยบายของรัฐบาล เป็นการแสดงความคิด จิตใจของรัฐบาลและของข้าพเจ้า เป็นการผูกมัดตัวข้าพเจ้าตลอดไป เป็นปรัชญาของกฏปฏิบัติ เป็นเครื่องมือในการศึกษา นโยบายของรัฐบาล และทรงปฏิบัติของฝ่ายบริหาร

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำกล่าวเปิดโรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔," ใน ประมวลสุนทรพจน์ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๒๕๐๔, หน้า ๓๕๓.

แม้วิชารัฐศาสตร์สมัยใหม่ จะก้าวหน้าไปสักเพียงใดก็ตามที่ หลักการอันหนึ่งใน
ระบอบการปกครองแบบโบราณของไทย ยังมีคุณค่าอย่างประเสริฐ และควรใช้อยู่เสมอ หลักการนี้ก็คือ การเป็นพอบาน พอเมือง บานเมืองเป็นเหมือนครอบครัวใหญ่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดอำเภอ นายอำเภอเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ลึกล้ำกันลงมา นักปกครองต้องถือว่า พลเมืองที่อยู่ในความปกครองนั้นไม่ใช่คนอื่น แต่เป็นพี่น้องลูกหลานในครอบครัวเดียวกัน ความยากดีมีเงิน ความยากลำบาก ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นแก่พลเมือง เป็นเรื่องของครอบครัว จึงจำเป็นที่ผู้ปกครองจะต้องเอาใจใส่ดูแลความเป็นไปของครอบครัวใหญ่นี้อย่างใกล้ชิด ปกครองกันด้วยความรักใคร่ไมตรี เหมือนหนึ่งเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน เมื่อใดเราสามารถทำให้พลเมืองไว้วางใจรักใคร่นับถือเราอย่าง เป็นหัวหน้าครอบครัว เมื่อนั้นเราจึงได้ชื่อว่าเป็นนักปกครองที่ดี เราได้เคยทราบเรื่องของนักปกครองบางคนที่ถูกกล่าวกันว่า พลเมืองรักเหมือนพอ เวลาถูกขยาดหรือจากไปจะมีคนเสียสยถึงกับร้องไห้ นี่คือนักปกครองที่ดีจริง^๑

ข้าพเจ้ายังยึดมั่นนับถือคติและประเพณีโบราณของไทยเราในเรื่องพ่อปกครองลูกอยู่เสมอ ข้าพเจ้าเคยพูดบ่อย ๆ ว่า ชาติเป็นเหมือนครอบครัวใหญ่ ผู้ปกครองไม่ใช่คนไกล คือหัวหน้าครอบครัวใหญ่นั้นเอง ทุก ๆ ครั้งที่มีการอบรมผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองไม่ว่าชั้นใด ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วแต่เมื่อไรเสมอว่าให้ใช้ชีวิตพ่อปกครองลูก... คงต้องว่าราษฎรทุกคนเป็นลูกหลานของมีความอารี ไมตรีจิตร์ เอาใจใส่ทุกซอกซอของราษฎรเท่ากับเป็นบุตรในครอบครัวของตนเอง ตัวข้าพเจ้าได้ยึดมั่นในหลักการนี้เป็นที่สุด ไม่ว่าจะเกิดทุกข์ภัยหรือเหตุการณ์สำคัญขึ้นที่ไหน ข้าพเจ้าพยายามไปถึงที่นั้น ดูแลอำนวยความสะดวกทุกขภัยด้วยตนเอง ข้าพเจ้าพยายามเข้าถึงราษฎรเหมือนหนึ่งว่าเป็นครอบครัวของข้าพเจ้าเสมอ^๒

^๑จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำกล่าวเปิดประชุมปลัดจังหวัดและนายอำเภอทั่วราชอาณาจักร ๒๗ เมษายน ๒๕๐๒," ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๓.

^๒จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำกล่าวเปิดประชุมในการอบรมกำนัน ๔ จังหวัด จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๗ สิงหาคม ๒๕๐๔," ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๓๗ - ๔๓๘.

จากคำพูดดังกล่าวข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า นักปกครองที่ดีในทัศนะของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ คือผู้ที่ทำหน้าที่ประจักษ์หน้าครอบครัว ต้องให้ความเอาใจใส่ ดูแลประชาชนในฐานะเป็นบุตรหลานในครอบครัวของตนให้ได้รับความสุขโดยทั่วถึงกัน จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้แสดงให้เห็นเป็นตัวอย่าง ด้วยการไปเยี่ยมเยียนประชาชนที่ ประสบภัยต่าง ๆ และได้ออกตรวจราชการไปตามที่ต่าง ๆ แม้แต่ท้องถิ่นทุรกันดารที่ห่างไกลเพียงใดก็ตาม ทั้งนี้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เน้นให้เห็นว่า "การปกครอง ประชาชนให้มีความผาสุกนั้น มีโชคระเท่าแต่เฉพาะในนครหลวงเท่านั้น จึงต้องกระทำ ให้บังเกิดแก่ประชาชนทั่วประเทศให้จงได้"^๑

นอร์มัน จาร์คอบ ได้กล่าวถึงระบบการปกครองแบบ "พ่อปกครองลูก" ไว้ว่า เป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองซึ่งเปรียบเสมือนพ่อกับประชาชน ผู้ที่อยู่ใต้ปกครองซึ่งเปรียบเสมือนลูกหลานในครอบครัว การปกครองแบบบิดากับบุตรนี้ ผู้ปกครองในฐานะบิดามีอำนาจเด็ดขาดที่จะเขียนตีหรือสั่งสอนผู้ที่อยู่ใต้ปกครองฉันญาติได้ ในขณะที่เกี่ยวกับคอบโยบอุ้มอุปถัมภ์และกำหนดความต้องการของผู้ที่อยู่ใต้ปกครองในฐานะ บุตร และในเวลาเดียวกันผู้ปกครองก็ได้รับความเคารพ เชื่อฟัง จากผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง เป็นการตอบแทน^๒

โตรุ ยานโน ให้ความเห็นว่า ระบบการปกครองแบบ "พ่อปกครองลูก" เป็น การปกครองที่เด็ดขาด แต่เมื่อเปรียบประเทศดังครอบครัว การปกครองแบบเด็ดขาด

^๑จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำปราศรัยในการไปตรวจราชการภาคอีสาน ๑๒ เมษายน ๒๕๐๐," ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๕.

^๒Norman Jacob, Modernization without Development: Thailand as an Asian Case Study (New York : Praeger Publisher, 1971), p. 28.

จึงเป็นไปอย่างมีเมตตากรุณาด้วย (benevolent absolutism) สำหรับการปกครองในครอบครัวนั้นในบางครั้งเพื่อให้ผลดี พ่อต้องใช้อำนาจเด็ดขาดและนายกรัฐมนตรีในระบบการปกครองแบบนี้ก็เช่นเดียวกัน ส่วนในสังคมไทยนั้น สมาชิกทุกคนในบ้านต้องยอมรับคำตัดสินของพ่อผู้เป็นใหญ่ในบ้านฉันใด ในประเทศที่มีการปกครองแบบนี้ประชาชนทุกคนจะต้องยอมรับคำตัดสินของนายกรัฐมนตรี ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำหรือเป็นผู้ปกครองคนฉันนั้น^๑

แฟรงค์ดาร์ลิงค์ ให้ข้อคิดไว้ว่า "เป็นเรื่องยืนยันไว้ว่าการปกครองที่เด็ดขาดนี้เหมาะแก่ประเทศไทยที่สุด ถ้าการปกครองนั้นเป็นไปอย่างมีเมตตาและนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ประเทศ"^๒

สิ่งที่ทราบกันดีว่า ท้าที่ทำการปฏิวัติ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ใช้ความเด็ดขาดปกครองประเทศด้วยอำนาจปฏิวัติ และมาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๐๒ ซึ่งยังผลให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสิทธิขาดที่จะดำเนินการสิ่งใด ๆ ได้ในทันที เมื่อเห็นว่าการกระทำนั้นบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศและราชบัลลังก์ หรือเป็นการกระทำที่ก่อกวน คุกคามความสงบที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกราชอาณาจักร^๓

^๑ Toru Yano, "Sarit and Thailand's Pro American Policy" The Developing Economic 3 (September, 1963) : 292.

^๒ Frank Darling, Thailand and the United States (Washington D.C. Public Affairs Press, 1962), p. 197.

^๓ "มาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๐๒" ราชกิจจานุเบกษา, (๒๔ มกราคม ๒๕๐๒) : ๘.

เพื่อให้ประชาชนยอมรับรูปการปกครองเช่นดังกล่าวนี้ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ไคพยายามชี้ให้เห็นว่า ถึงแม้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะปกครองประเทศด้วยอำนาจเด็ดขาด แต่ก็ไคพยายามที่จะรับผิดชอบต่อความผาสุกของประชาชน ดังนั้นเมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ไปที่ใด ก็จะไปกล่าวถึงความผาสุกของประชาชนเสมอด้วยถ้อยคำและน้ำเสียงที่หนักแน่นและเอาจริงเอาจัง เช่น ครั้งหนึ่ง จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ไคกล่าวว่า "เรื่องความผาสุกของประชาชน เป็นเหมือนเสียงลึกลับที่ติดตามร่ำร้องเร่รวัค และมีคนข้าพเจ้าอยู่ตลอดเวลาไม่ใหวางเว้นการห่วงใย ข้าพเจ้าตองตึกแสวงหาอยู่ทุกขณะว่า จะสร้างควมผาสุกให้แก่ประชาชนไคด้วยวิธีไค"^๑

ดังนั้น เมื่อระบบการปกครองแบบพอปกครองถูกไคความสำคัญแก่ผู้ปกครองเปรียบประดุจพ่อผู้เป็นใหญ่ในบ้านที่สมาชิกทุกคนในบ้านตองเกรงกลัว และไคความเคารพและเชื่อฟังคำตักตลินของ "พ่อ" ถือเป็นคำขาดที่ไม่มีผู้ไคจะตักตลินไค แต่ในขณะเดียวกัน "พ่อ" ก็จะต้องมีหน้าที่ดูแลควมทุกข์และความสุขของสมาชิกในครอบครัวของตน พยายามไคทุกคนไคความผาสุก มีการกินไคอยู่ดี และไคความเจริญก้าวหน้าตอไป จึงอาจกล่าวไคว่า แนวควมตึกจากระบบการปกครองแบบ "พอปกครองถูก" นี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการบริหารงานการปกครองแบบไคอำนาจปฏิวัติ และมาตรา ๑๗ ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นอย่างยั้ง ซึ่ง แฟรงค์ คาร์ลิ่งค เห็นว่าถึงแม้จะเป็นการปกครองที่เด็ดขาด แต่ถาเป็นไปอย่างมีเมตตาและสามารถนำควมเจริญก้าวหน้ามาสู่ประเทศไค ก็เหมาะแก่ประเทศไทยที่สุด^๒

^๑จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำปราศรัยในวันชาติ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๐๓," ใน ประมวลสุนทรพจน์ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๒๕๐๔, หน้า ๑๕.

^๒ Frank Darling, Thailand and the United States, p. 197.

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พยายามทำหน้าที่ของ "พ่อ" ที่ดีที่สุด โดยพยายามที่จะประจักษ์ถึงข้อเท็จจริงด้วยตาตนเอง ประชาชนซึ่งเปรียบเสมือนสมาชิกในครอบครัวของตน มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร มีทุกข์หรือมีสุขอย่างไรบ้าง หรือประสบกับความขาดแคลนสิ่งใดบ้าง และวิธีการที่จะรู้ถึงสภาพความเป็นจริงก็คือ การออกตรวจราชการอย่างไม่มีพิธีการแต่อย่างใด ทั้งนี้ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้พยายามชี้ให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายในการออกตรวจราชการว่า

การที่ข้าพเจ้าได้เดินทางไปตรวจราชการในครั้งนี้ ก็ช่วยมุ่งหมายที่จะเห็นสภาพของดินด้วยตาตนเอง เพื่อต้องการทราบความต้องการและความปรารถนาอันแท้จริงของประชาชน... เพื่อจัดการแก้ไขและจัดสรรให้เกิดขึ้น เพื่อความผาสุกของประชาชนต่อไปให้จงได้^๑

ข้าพเจ้าจึงทนลำบากตรากตรำ เดินทางไปในถิ่นทุรกันดารมากมายหลายแห่ง เพื่อค้นหาความจริงมาประกอบขอพิจารณา^๒

เพื่ออยากจะได้ดูได้เห็นสิ่งที่อาจหลงหูหลงตาของท่านรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงทั้งหลาย พยายามค้นหาความจริงเบื้องหลังจากการปฏิบัติซึ่งอาจจะมีผู้โยยหน้าข้าพเจ้าไปหาราชฎาโดยไม่ปวารรองรับราชฎามาหา... ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการเดินทางไปในแบบที่คุ้นเคยแล้วมากที่สุด ได้เดินทางในทางทุรกันดารที่ยังไม่มีถนน คำที่ใหม่ซึ่งเตนคนอนที่นั่น หุงหาอาหารรับประทานกันโดยไม่รบกวนทาง

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำปราศรัยในโอกาสไปตรวจราชการภาคอีสาน ๑๒ เมษายน ๒๕๐๓, ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๘.

^๒จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำกล่าวเปิดการฝึกอบรมนักวิจัยสังคมศาสตร์ ๕ กรกฎาคม ๒๕๐๔," ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๒๘.

บ้านเมือง ที่ทำเช่นนั้นก็เพื่อให้ได้เห็นชีวิตความเป็นอยู่อันแท้จริงของประชาชน... ซึ่งต้องอาศัยอยู่ในไร่ ป่าคงควยความขาดแคลนมากมายหลายอย่าง ไม่ได้รับความเอาใจใส่ดูแลเพียงพอ แม้แต่สุขภาพอนามัย^๑

ชาวพม่าออกตรวจราชการ เพื่อให้ทราบสารทุกข์สุกดิบของพี่น้องราษฎรทั้งหลายด้วยตนเอง ยืนในท้องถื่นตู่รกันการชาวพม่ายิ่งยากไป เพราะชาวพม่าทราบดีว่า ในท้องถื่นเช่นนี้ยอมต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลมากที่สุด^๒

การออกตรวจราชการยังท้องถื่นตู่รกันการอย่างไม่มีพิธีการนั้นยังผลให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เห็นสภาพที่แท้จริงว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถื่นเหล่านั้นประสบความเดือดร้อน ความขาดแคลน ความไม่รู้และความยากลำบากในการดำรงชีพอย่างไรบ้าง ดังนั้นเพื่อทำหน้าที่ "พ่อ" ให้ดีที่สุด จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้พยายามที่จะให้ประชาชนทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในท้องถื่นที่ห่างไกลเพียงใดก็ตามมีความผาสุก และมีการกินคืออยู่ที่โดยทั่วถึงกัน^๓ ด้วยการริเริ่มจัดส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกไปเร่งรัดปรับปรุงหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกล ซึ่งถูกละเลยให้แร้นแค้นอยู่มากให้มีความจริงขึ้นอย่างรวดเร็ว^๔ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ยืนยันด้วยถ้อยคำที่หนักแน่นว่า "วิธีจัดตั้งและ

^๑จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำปราศรัยรายงานแก่ประชาชนในโอกาสไปตรวจราชการภาคเหนือ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๐๔," ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๑๐ - ๔๑๑.

^๒" _____", "คำกล่าวในการเปิดอบรมกำนัน ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕," ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๕๖.

^๓กรมประชาสัมพันธ์, "คำปราศรัยแก่ประชาชนที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ในโอกาสที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เดินทางตรวจราชการ," ข่าวในประเทศภาคค่ำ ๑๔ เมษายน ๒๕๐๕, วิทยุสารประจำวัน, ๗๑(๑๖ เมษายน ๒๕๐๕) : ๑๑

^๔" _____", "การแถลงข่าวของโฆษกสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี," ข่าวในประเทศภาคเช้า ๘ พฤษภาคม ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน, ๘๗(๘พฤษภาคม ๒๕๐๖) : ๑.

ใช้หน่วยพัฒนาการ เคลื่อนที่นี้เป็นวิธีการที่ข้าพเจ้าได้ครุ่นคิดและพิจารณาจัดตั้งขึ้น
เอง...ที่จะหยิบยื่นความผาสุกให้แก่พี่น้องประชาชนชาวไทยในท้องถิ่นที่ห่างไกลและ
ทุรกันดาร...ตลอดจนได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจไว้กับความหวังในความสำเร็จมากที่สุด"๑

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารซึ่งจอมพลสฤษดิ์
ธนะรัชต์ ได้ริเริ่มขึ้นนั้น เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พยายามให้
ประชาชนเห็นว่าถึงแม้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะใช้อำนาจเด็ดขาดปกครองประเทศ
แต่ก็รับผิดชอบในความผาสุกของประชาชน และมีความตั้งใจอยู่เสมอที่จะให้ประชาชน
ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลเพียงใดก็ตาม มีการกินคืออยู่ดี มีความผาสุกโดย
ทั่วถึงกัน

ข) การรวมชาติ (National Integration)

ในฐานะที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และ
ผู้บัญชาการทหารสูงสุด จึงมีความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ต่อเสถียรภาพทางการเมือง
และการปกครองของรัฐ ตลอดจนถึงความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ
จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความมั่ง
คั่งของประเทศ และวิธีการหนึ่งก็คือ พยายามจะรวมชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

คำว่า "รวมชาติ" (National Integration) วิเนอร์ (Weiner)
ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า หมายถึงขบวนการที่นำชนกลุ่มต่าง ๆ ที่แตกต่างกันทั้งทางด้าน
วัฒนธรรมและสังคม มารวมอยู่ในดินแดนเดียวกัน พร้อมทั้งสร้างเอกลักษณ์ประจำกลุ่ม

๑จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำขวัญแค่นิตยสารพัฒนาการเคลื่อนที่ฉบับปฐม-
ฤกษ์," ใน ประมวลสุนทรพจน์จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๐๖

ขึ้นมาใหม่^๑ หรือสร้างสำนักของกินแดนใหม่ขึ้นมา^๒ แควริกกินส์ (Wriggins) ให้ความหมายที่กว้างไปกว่า ในบรรดาประเทศต่าง ๆ ที่เพิ่งตั้งขึ้นใหม่นั้น รัฐบาลกลางซึ่งทำหน้าที่บริหารประเทศโดยส่วนรวม ไม่อาจประเมินอำนาจให้ครอบคลุมไปยังดินแดนต่าง ๆ ทั่วประเทศได้ ยังมีอาณาบริเวณอีกมากที่อำนาจแท้จริงของรัฐ ยังเข้าไปไม่ถึง ท้องถิ่นเหล่านี้บางแห่งบ้างก็ถูกระงับให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว บ้างก็เป็นภูเขา ซึ่งยากที่รัฐจะเข้าไปดูแลโดยทั่วถึง^๓ ทั้งนี้เพื่อเสถียรภาพของรัฐบาล รัฐบาลกลางจึงจำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อให้บริการของรัฐเข้าไปยังท้องถิ่นทุรกันดารเหล่านี้โดยทั่วถึงกัน^๔ ดังนั้นการรวมชาติก็อาจหมายถึง การเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของรัฐบาลให้ครอบคลุมทั่วทั้งอาณาจักร^๕ การเพิ่มขีดความสามารถดังกล่าว จะยังผลให้ประชาชนในที่ต่าง ๆ ซึ่งรับบริการของรัฐ ยอมรับอำนาจของรัฐโดยปริยาย อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างรัฐบาลกลางและประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ ยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลไปสู่เสถียรภาพของรัฐบาลและความมั่นคงของประเทศในที่สุด

^๑Myron Weiner, "Political Integration and Political Development" Annals of American Academy of Political and Science 358 (March 1965) : 52 - 64.

^๒Ibid.,

^๓Howard Wriggins, "National Integration," Modernization : The Dynamics of Growth, p. 197.

^๔Ibid., p. 198

^๕Ibid.,

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า การรวมชาติหมายถึงการรวบรวมประชาชนตาม
ที่ต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในอาณาเขตเดียวกัน แต่มีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การ
ดำรงชีพและความเชื่อที่แตกต่างกันให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ' เพื่อเสถียรภาพของ
รัฐบาลและความมั่นคงของประเทศเป็นสำคัญ

เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพื่อเสถียร
ภาพของรัฐบาลและความมั่นคงของประเทศ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ให้ความสำคัญ
สำคัญที่จะรวมชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อย่างน้อยที่สุดก็พยายามจะให้ประชาชน
ตามที่ต่าง ๆ มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับรัฐบาล โดยจัดส่งหน่วยประชาสัมพันธ์
เคลื่อนที่ออกไปเยี่ยมเยียนประชาชนท้องถิ่นทุรกันดารต่าง ๆ ทั่วทุกมุมหมายที่
สำคัญ เพื่อเผยแพร่นโยบายและการบริหารของรัฐบาล ตลอดจนนำความห่วงใย
และความปรารถนาดีของนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐบาลไปแจ้งให้แกราษฎรในท้องถิ่น
ทุรกันดารเหล่านั้นได้รับทราบ พร้อมทั้งให้ความมั่นใจว่าประชาชนจะได้รับความคุ้มครอง
และจะได้รับบริการจากรัฐโดยทั่วถึงกัน

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้ดำริให้จัดส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกไป
ยังท้องถิ่นทุรกันดารต่าง ๆ เพื่อช่วยเร่งรัดให้หมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลเหล่านั้นมีความ
เจริญขึ้น^๒ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ย้่าว่าการจัดส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่นี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, หนังสือแจ้งผลการปฏิบัติงาน
ของหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ของกรมประชาสัมพันธ์ ในท้องที่จังหวัดปราจีนบุรี
หนังสือราชการที่ ส.ร.๐๑๐๑/๒๒๕๗ วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๐๖ ตอนที่ พ.ค. ๑.๔ - ๕.

^๒กรมประชาสัมพันธ์, "การแถลงข่าวของโฆษกสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี,"
ข่าวในประเทศภาคเช้า ๔ พฤษภาคม ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๔๗(๕ พฤษภาคม
๒๕๐๖) : ๑

เป็นการแสดงเจตนาอันแน่วแน่ของรัฐบาลและของข้าพเจ้า ที่จะหยิบยื่นความผาสุกไปให้แก่พี่น้องประชาชนชาวไทยในท้องถิ่นที่ห่างไกลและทุรกันดารใดเป็นอย่างถาวร...วิธีจัดตั้งและใช้หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ เป็นวิธีการที่ข้าพเจ้าใคร่ครุณคิด และพิจารณาจัดตั้งขึ้นเอง ตลอดจนใคร่ครุณจิตใจไว้กับความหวังในความสำเร็จมากที่สุด..."

...ควยสิ่งต่าง ๆ นา ๆ ที่รัฐบาลกำลังทำมานี้ จึงขอให้ท่านได้ไปรุดเห็นในเจตนาดีของรัฐบาล ในการพยายามสร้างสรรค์เพื่อนำเอาความผาสุกให้แก่ท่านทุกคนควย^๒

จากคำพูดดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การจัดส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกไปยังท้องถิ่นทุรกันดารนั้น มีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีเจตนาที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นที่ห่างไกล เช่นนั้นได้รับความผาสุกโดยทั่วถึงกัน ทั้งนี้เพื่อโน้มน้าวจิตใจพวกเขาให้มีความผูกพันและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับรัฐบาล อันจะส่งผลไปสู่เสถียรภาพของรัฐบาล และความมั่นคงของประเทศในที่สุด

^๑ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำขวัญแก่นักยุดาวิ พัฒนาการเคลื่อนที่ ฉบับปฐมฤกษ์ ๒ ตุลาคม ๒๕๐๖," ใน ประมวลสุนทรพจน์จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๐๖, หน้า ๑๒๓๕

^๒ _____, "คำปราศรัยแก่ราษฎรที่ตำบลที่ทำการพัฒนา ในจังหวัดสกลนคร ๗ มกราคม ๒๕๐๖, ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๖๕.

๒. ความหวั่นเกรงภัยคอมมิวนิสต์ในรัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

ก) การต่อต้านคอมมิวนิสต์ของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

"ข้าพเจ้าจะรักษาไว้ด้วยชีวิตและเลือดเนื้อของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะไม่ยอมให้ประเทศไทยตกเป็นทาสของคอมมิวนิสต์ ในขณะที่ข้าพเจ้ายังมีชีวิตอยู่" คำพูดดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีความคิดที่จะต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างแน่วแน่มั่นคง จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มองเห็นว่าคอมมิวนิสต์ คือ ผู้ทำลาย ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดจนพยายามที่จะล้มล้างสถาบันต่าง ๆ ที่เป็นของชาติ^๒ เป็นผู้อนาถาทำลายความเจริญของบ้านเมือง และเป็นอุปสรรคที่สำคัญของรัฐบาลในการปรับปรุงประเทศ เป็นสมัครพรรคพวกของผู้นำฝ่ายซ้ายของไทยในอดีตอย่าง เช่น นายปรีดี พนมยงค์ หรือ นายเตียง ศิริขันธ์^๔ เป็นผู้ที่เผยแพร่ความคิดของลัทธิคอมมิวนิสต์และโจมตีการ

กรมประชาสัมพันธ์, "คำแถลงการณ์ของนายกรัฐมนตรีน เรื่องสถานการณ์ในราชอาณาจักรลาว," ชาวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๐๓ วิทยสารประจำวัน ๑๘๒(๒๒ กันยายน ๒๕๐๓) : ๘.

^๒ " _____ ", "แถลงการณ์ของรัฐบาลเรื่องความเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย," ชาวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๐๓ วิทยสารประจำวัน ๑๖๔(๒๔ สิงหาคม ๒๕๐๓) : ๓

^๓ " _____ ", "นายกรัฐมนตรีนให้สัมภาษณ์," ชาวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๐๔ วิทยสารประจำวัน ๑๓๗(๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๔) : ๒.
^๔ เรื่องเดียวกัน

ปกครองของรัฐบาล ตลอดจนเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับฝ่ายขบวนการปะเทดลาว เข้า
มาปฏิบัติการแทรกซึมเพื่อเตรียมรุกด้วยกำลัง และล้มล้างรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์
ที่จะรวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้ากับราชอาณาจักรลาว ภายใต้การปกครองใน
ระบอบคอมมิวนิสต์^๒

เพื่อยืนยันในความเห็นดังกล่าวนี้ รัฐบาลภายใต้การนำของจอมพล สฤษดิ์
ชินะรัชต์ จึงได้ประกาศว่า

รัฐบาลได้ตัดสินใจแน่วแน่ที่จะต่อต้านการกระทำของคอมมิวนิสต์อย่างเข้มแข็ง
ควยกฎอัยการศึก ควยอำนาจปฏิวัติซึ่งยังคงมีอยู่ในมาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญ
การปกครองราชอาณาจักร ควยกำลังทุกสถานที่รัฐบาลมีอยู่ในมือ... รัฐบาล
ได้ติดตามความเคลื่อนไหวทุกอย่างของคอมมิวนิสต์ ถ้าจับตัวได้และมีหลักฐาน
มั่นคง ก็จะลงโทษสถานหนัก^๓

คำประกาศดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่ารัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ชินะรัชต์ ได้ใช้
มาตรการที่เด็ดขาดต่อต้านคอมมิวนิสต์ ดังจะเห็นได้ในทันทีที่ จอมพล สฤษดิ์ ชินะรัชต์

^๑ กรมประชาสัมพันธ์, "แถลงการณ์," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๓๐
มิถุนายน ๒๕๐๓ วิทยสารประจำวัน ๑๒๘ (๑ กรกฎาคม ๒๕๐๓) : ๑๑.

^๒ "_____", "แถลงการณ์ของรัฐบาล เรื่องกบฏทรยศต่อชาติ,"
ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๐๔ วิทยสารประจำวัน
๑๐๑ (๑ มิถุนายน ๒๕๐๔) : ๔ - ๕.

^๓ "_____", "แถลงการณ์ของรัฐบาล เรื่องความเคลื่อนไหวของ
คอมมิวนิสต์ในประเทศไทย," วิทยสารประจำวัน ๑๖๔ (๒๕ สิงหาคม ๒๕๐๓) : ๓.

เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มีคำสั่งให้ดำเนินการจับกุมบุคคลที่รัฐบาลเห็นว่ามีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ทั้งที่เป็นนักศึกษา ประชาชน และนักหนังสือพิมพ์ พร้อมทั้งได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๒ ให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนควบคุมผู้ต้องหาอันมีความผิดต่อพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ๒๔๔๕ ไว้ตลอดระยะเวลาที่มีการสอบสวนโดยไม่มีกำหนดและมอบคดีนี้ให้อยู่ในอำนาจของศาลทหาร เป็นผู้พิพากษา^๒ ซึ่งชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่สอบสวนในเรื่องนี้เพียงใด

ในขณะที่เดียวกันเพื่อยืนยันให้ประชาชนเห็นว่า คอมมิวนิสต์เป็นผู้ที่นำความเดือดร้อนมาสู่ประชาชน และสมควรที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการปราบปรามอย่างเด็ดขาด จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มีคำสั่งให้ประหารชีวิตผู้ลอบวางเพลิงที่ตลาดพลู เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๑ โดยอ้างว่าเป็นการก่อวินาศกรรมของคอมมิวนิสต์^๓ ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๒ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มีคำสั่งให้ประหารชีวิต นายศุภชัย ศรีสติ ในข้อหาเป็นคอมมิวนิสต์ ด้วยการออกเอกสารและใบปลิวโจมตีรัฐบาล^๔ และในเดือนพฤษภาคม

^๑ แผนกบันทึก กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, การจับกุมบุคคลที่ถูกสงสัยว่ามีพฤติกรรมอันเป็นคอมมิวนิสต์ แฟ้มที่ ๒๐, หน้า ๗.

^๒ "ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๒," ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๗๕ ตอนที่ ๔๔ (๒๖ ตุลาคม ๒๕๐๑) : ๔ - ๕.

^๓ กรมประชาสัมพันธ์, "คำแถลงการณ์ของคณะปฏิวัติ," ชาวในประเทศไทย ภาคค่ำ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๑ วิทยุสารประจำวัน ๒๖๐(๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๑) : ๑.

^๔ "_____," "คำแถลงของนายกรัฐมนตรี เรื่องสั่งประหารชีวิต นายศุภชัย ศรีสติ," ชาวในประเทศไทย ภาคค่ำ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๐๒ วิทยุสารประจำวัน ๑๓๒(๗ กรกฎาคม ๒๕๐๒) : ๕.

๒๕๐๔ ได้มีคำสั่งให้ประหารชีวิต นายครอง จันดาวงศ์ และ นายทองพันช์ สุทธิมาศ โดยให้เหตุผลว่าได้พยายามกระทำกรเพื่อแยกดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปรวมกับราชอาณาจักรภายใต้ระบอบคอมมิวนิสต์ และชักชวนให้ล้มล้างรัฐบาล โดยนำกำลังและอาวุธจากภายนอกราชอาณาจักรเข้ามาสนับสนุน หรือบังคับให้เห็นไปตามความมุ่งหมายของตน

เหตุผลที่รัฐบาลชี้แจงในคำสั่งประหารชีวิตดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลต้องการให้ประชาชนเห็นว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์เป็นผู้ที่ทำลายความสงบสุขของประชาชน และเป็นผู้พยายามจะนำดินแดนส่วนหนึ่งไปรวมอยู่กับราชอาณาจักรลาว การที่รัฐบาลได้ดำเนินการปราบปรามคอมมิวนิสต์ด้วยมาตรการที่เกิดขึ้น เช่นนั้น ก่อให้เกิดการชายแดนเขต ๔ ได้ชี้แจงว่าทั้งนี้เพื่อมุ่งผลทางค่านิยมวิทยาแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกว่รัฐบาลนั้นได้เอาใจใส่พวกเขา ไม่ทอดทิ้งพวกเขาและพยายามแก้ทุกสิ่งทุกอย่างที่รัฐบาลเห็นว่า เป็นภัยต่อส่วนรวมและของประเทศชาติ^๒

กรมประชาสัมพันธ์, "คำสั่งประหารชีวิตนายครอง จันดาวงศ์ และ นายทองพันช์ สุทธิมาศ," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๐๔
วิทยุสารประจำวัน ๑๐๑(๑ มิถุนายน ๒๕๐๔) : ๗.

^๒ แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, รายงานผลและข้อสังเกต
ในการปราบปรามผู้กระทำผิดเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์
หนังสือราชการที่ พ.๕/๒๕๐๔ เรื่องรายงานผลและข้อสังเกตในการ
ปราบปรามผู้กระทำผิด ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๐๔ จากกองกำกับการชายแดน
เขต ๔ ค่ายเสียมเรียบยุทธ จังหัดอุครธานี ถึง รองอธิบดีกรมตำรวจ ทำการแทน
อธิบดีตำรวจผ่านฝ่ายอำนวยการชายแดน แผนก บ.ร. แฟ้มที่ ๖.๑๘ ซ., หน้า ๑.

ข) สถานการณ์ทางการเมืองของลาวในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และ
การดำเนินนโยบายผ่อนปรนให้แก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ในลาว

นับตั้งแต่ที่ประชุม ๕ ประเทศ ได้รวมลงนามเพื่อรับรองเอกราช และ
อำนาจอธิปไตยของลาวอย่างเป็นทางการที่นครเจนีวา เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๔๙๙
ราชอาณาจักรลาวก็ประสบกับการแตกแยกทางการเมืองเรื่อยมา ถึงแม้เจ้าสุวรณภุมมา
ผู้นำฝ่ายนิยมความเป็นกลางในลาว จะพยายามสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วย
การเปิดการเจรจากับเจ้าสุภานุวงศ์หัวหน้าขบวนการปะเทดลาว เป็นผลสำเร็จก็ตาม
แต่ราชอาณาจักรลาวก็ไม่อาจอยู่ร่วมกันได้โดยสันติตามข้อตกลงซึ่งได้ทำไว้ที่กรุงเวียงจันทน์

"Great Britain, "Furthur Documents Relating to the
Discussion of the Indo-China at the Geneva Conference, June 16 -
July 21, 1954", Conflict in Indo-China & International Repre-
cussions : A Documentary History, 1945 - 55, ed. Allan B Cole
(New York, Cornell University Press, 1956), pp. 162 - 187.

ข ขบวนการปะเทดลาว เป็นขบวนการหนึ่ง ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อต่อต้านฝรั่งเศส
หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ทำสนธิสัญญาเป็นพันธมิตรกับเวียดนามเหนือเมื่อวันที่ ๑๑
สิงหาคม ๒๔๙๔ เพื่อตกลงให้เวียดนามเหนือส่งกองกำลังเข้ามาช่วยขบวนการ
ปะเทดลาว ต่อสู้กับฝรั่งเศส หลังจากที่ลาวได้รับเอกราชอย่างเป็นทางการแล้ว
ขบวนการปะเทดลาว ก็ยังคงมีความสัมพันธ์กันดีกับเวียดนามเหนือเรื่อยมา

Bernard B Fall, "The Pathet Lao : A Liberation Party",
in The Communist Revolution in Asia, ed. Robert A Scalapino
(Englewood. Chiff, N.J. : Prentice Hall, 1965), p. 178.

เมื่อปี ๒๔๕๕^๑ ได้ เมื่อปรากฏว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์เป็นฝ่ายมีชัยชนะ^๒ ในการเลือกตั้ง^๓ เพิ่ม
เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๐๑ ผลการเลือกตั้งครั้งนี้ไม่เพียงแต่ทำให้พรรคฝ่ายขวาของ
ลาวเกิดความตึงเครียดเท่านั้น ยังก่อความวุ่นเกรงให้แก่สหรัฐอเมริกาด้วย เพราะถ้า
ปล่อยให้สภาพการณ์เช่นนี้ดำเนินต่อไปอีก อาจเป็นไปได้ที่พรรคฝ่ายซ้ายจะมีโอกาสครอง

เจ้าสุวรรณภูมาและเจ้าสุภานุวงศ์ ได้ร่วมลงนามในข้อตกลงร่วมกันที่จะยึด
นโยบายเป็นกลางและอยู่ร่วมกันโดยสันติ ทั้งนี้จะจัดให้มีการเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาล
แห่งชาติลาวขึ้นโดยมีผู้แทนจากฝ่ายปะเทดลาว เข้าร่วมด้วย อีกทั้งต้องยอมรับว่าพรรค
การเมืองและองค์กรฝ่ายซ้ายอื่นเป็นองค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันขบวนการ
ปะเทดลาว ก็จะต้องยอมสลายตัวทั้งทางพฤตินัย และนิตินัยด้วยการยอมมอบอาวุธ
ยุทธโศปกรณ์ที่ตนมีอยู่ให้กับฝ่ายรัฐบาลทั้งสิ้น พร้อมกันนั้นก็กำหนดให้มีการเลือกตั้งเพิ่ม
ภายใน ๔ เดือนนับตั้งแตข้อตกลงนี้มีผลใช้บังคับ

"Joint Declaration of the Royal Laotian Delegation and
the Pathet Lao Forces Delegation (Aug. 5, 1956 ; Aug. 10, 1956)",;
"Agreement on the Measures for the Guarantee of Civic Rights
(Dec. 24, 1956)",; "Joint Communique of Prince Souvannaphouma
and Prince Souphanouvong (Dec. 28, 1956)", in Southeast Asia
Documents of Political Development and Change, comp. Roger M.
Smith (Ithaca, N.Y) : Cornell University Press, 1974), pp. 416 -
426.

^๑ พรรคฝ่ายซ้ายได้ ๑๓ ที่นั่งจาก ๒๑ ที่นั่ง

^๒ Bernard B Fall, "The Pathet Lao : A Liberation Party",
in The Communist Revolution in Asia, p. 185.

หนึ่งส่วนใหญ่ในสภาในวันข้างหน้า^๑ จนสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ ดังนั้นสหรัฐจึงให้เงิน
 แก่พรรคฝ่ายขวาเป็นจำนวนมาก^๒ ในขณะที่เดียวกันบรรดาข้าราชการทหารและนักธุรกิจ
 ฝ่ายขวาก็รวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น จัดตั้งเป็นคณะกรรมการขึ้นภายใต้การสนับสนุน
 ของ CIA^๓ โดยให้ชื่อว่าคณะกรรมการป้องกันผลประโยชน์แห่งชาติ หรือ CDNI^๔
 (Committee for the Defense of National Interest) คณะกรรมการ
 ชุดนี้มีอิทธิพลมากจนสามารถผลักดันให้สภาลงมติไม่ไว้วางใจเจ้าสุวรรณหงษ์มา ยังผลให้
 เจ้าสุวรรณหงษ์ต้องพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไปในที่สุด^๕

^๑Sisouk Na Champasak, Storm Over Laos (New York :
 Frederick A Praeger, 1961), p. 62. เจ้าศรีสุข ณ จัมปาสะก็ เป็นรัฐมนตรีว่าการ
 กระทรวงแถลงข่าวในรัฐบาล ท้าวผุย ชนะนิกร

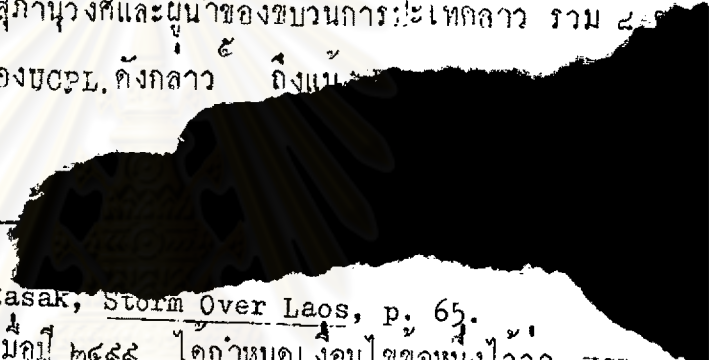
^๒Bernard B. Fall, "The Pathet Lao : A Liberation Party",
 in The Communist Revolution in Asia, p. 185.

^๓Wilfred G. Burchette, The Second Indochina War,
Cambodia and Laos (New York : International, 1970), p. 126;
 Bernard B. Fall, Anatomy of Crisis : The Laotian Crisis of 1960
-1961 (New York : Doubleday, 1969), p. 45, Roger Hilsman, To Move
a Nation : The Politics of Foreign Policy in the Administration
of John F. Kennedy (New York : Doubleday, 1967), p. 117.

^๔Sisouk Na Champasak, Storm Over Laos, p. 63.

^๕Roger Hilsman, To Move a Nation. The Politics of Foreign
Policy in the Administration of John F. Kennedy, p. 119.

พื้นที่ที่เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลชุดใหม่เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๐๑ ท้าวฮุย ขณะนิกร ก็กำหนดนโยบายเชิงกร้าวกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ทันที โดยพยายามที่จะลดกำลังและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของฝ่ายกองกำลังปะเทดลาว (UCPL)^๒ ซึ่งเป็นสิ่งที่ UCPL ยอมไม่ได้ ดังนั้นเมื่อถึงวันกระทำพิธีสัตย์ปฏิญาณตนเข้าร่วมในกองทัพแห่งชาติลาว UCPL จึงทำการต่อต้านด้วยอาวุธปืน^๓ รัฐบาลได้ส่งเคลื่อนกำลังเข้าล้อมที่มั่นของ UCPL ที่ทุ่งไหหินและเจียงเงินทันที^๔ ในขณะเดียวกันก็ดำเนินการจับกุม เจ้าสุภานุวงศ์และผู้นำของขบวนการปะเทดลาว รวม ๕๐๐ ในข้อหาว่าสนับสนุนการต่อต้านของ UCPL ดังกล่าว^๕ ถึงแม้ว่า

^๑ Sisouk Na Champasak, Storm Over Laos, p. 65.

^๒ ข้อตกลงเวียงจันทน์เมื่อปี ๒๕๔๕ ได้กำหนดเงื่อนไขข้อหนึ่งไว้ว่า UCPL จะต้องรวมอยู่ในกองทัพแห่งชาติลาว โดยจะยังคงจำนวนและตำแหน่งผู้บังคับบัญชาไว้ตามเดิม แต่รัฐบาลได้ลดยศทหารชั้นผู้บังคับบัญชาเสีย พร้อมทั้งกระจายกำลังของไปตามที่ตั้งต่าง ๆ ทั่วประเทศ

(UCPL = Unites Combattantes Pathet Lao = Pathet Lao Fightings Units)

^๓ Sisouk Na Champasak, Storm Over Laos, p. 78.

^๔ Ibid, p. 79 - 80

^๕ Ibid,

^๕ Ibid.

สามารถทำอุบายหลบหนีไปได้^๑ ที่หนีจากการติดตามของฝ่ายรัฐบาลได้มุ่งหน้าขึ้นไปทางเหนือ และได้เข้ายึดพงสาละและซำเหนือไว้อีกครั้งหนึ่ง^๒

ครั้นถึงการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๐๓ ปรากฏว่าพรรคฝ่ายขวาสามารถครองที่นั่งในสภาได้ทั้ง ๕๕ ที่นั่ง โดยที่พรรคฝ่ายซ้ายไม่ได้เลยแม้แต่ที่นั่งเดียว^๓ ในระยะเวลาเดียวกันนั้นเอง เจ้าสุภานุวงศ์และผู้นำทั้ง ๗ ก็สามารถหลบหนีจากที่คุมขังไปได้^๔ ดังนั้นจึงเป็นกำลังใจและเหตุผลให้ฝ่ายขบวนการปะเทดลาว เปิดฉากการต่อสู้ยกกำลังอีกครั้งหนึ่ง แต่ยังไม่ทันที่รัฐบาลเจ้าสมสันทะจะดำเนินการปราบปรามฝ่ายปะเทดลาวแต่ประการใด ทหารกลุ่มหนึ่งภายใต้การนำของร้อยเอกกองแดง ได้ถือโอกาสในขณะที่เจ้าสมสนธิไปร่วมไปพิธีพระศพเจ้าศรีสว่างวงศ์ อดีตเจ้ามหาชีวิตลาวที่หลวงพระบาง เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๐๓ เจ้ายึดอำนาจการปกครองจากฝ่ายรัฐบาลที่เวียงจันทน์ พร้อมทั้งจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ โดยเชิญเจ้าสุวรรณภูมิมาเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี^๕

^๑ Ibid, p. 80 - 81

^๒ พงสาละและซำเหนือ เป็นมณฑลทางภาคเหนือของลาว มีพรมแดนติดกับเวียตนามเหนือ เคยเป็นฐานที่มั่นของฝ่ายปะเทดลาว เมื่อครั้งทำสงครามต่อต้านฝรั่งเศส และที่ประชุมเจนีวาได้ยอมรับอำนาจของปะเทดลาวเห็นมณฑลทั้งสอง เจ้าสุภานุวงศ์พึ่งทำพิธีมอบอำนาจปกครองมณฑลทั้งสองให้แก่กษัตริย์ลาว เจ้าสว่างวัฒนา เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๐ ตามข้อซึ่งทำไว้ที่กรุงเวียงจันทน์ ในปี ๒๔๙๙

^๓ Ibid, p. 59

^๔ Sisouk Na Champasak, Storm Over Laos, p. 144

^๕ กรมประชาสัมพันธ์, "สถานการณ์ในลาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๐๓ วิทยสารประจำวัน ๕๘ (๒๖ พฤษภาคม ๒๕๐๓) : ๑

^๕ "_____," "สถานการณ์ในราชอาณาจักรลาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๐๓ วิทยสารประจำวัน ๑๕๒ (๑๐ สิงหาคม ๒๕๐๓) : ๑

เมื่อเห็นว่ารัฐบาลเจ้าสุวรรณหงษ์มา เถน เชียงไปนิยมคอมมิวนิสต์มากยิ่งขึ้น
 เจ้าบุญอุ่ม ๓ จัมปาศักดิ์ ผู้นำฝ่ายขวาคนหนึ่งของลาวจึงได้ระกาศปฏิวัติเมื่อวันที่
 ๑๐ กันยายน ๒๕๐๓ พร้อมทั้งจัดตั้งกองบัญชาการปฏิวัติขึ้นที่สุวรรณเขต โดยได้รับ
 การสนับสนุนจากพลจัตวา ภูมิ หน่อสุวรรณ ผู้บัญชาการทหารบกของลาวในขณะนั้น
 ครั้นแล้วในที่สุดก็สามารถยึดเวียงจันทร์กลับคืนมาได้ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๐๓
 และได้จัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ขึ้นโดยมอบหมายให้เจ้าบุญอุ่ม ๓ จัมปาศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี

ทันทีที่เจ้าบุญอุ่ม ๓ จัมปาศักดิ์ สามารถยึดเวียงจันทร์และจัดตั้งรัฐบาลได้
 สำเร็จ ฝ่ายก่อด้านภายใต้การนำของร้อยเอกทองแล และเจ้าสุภานุวงศ์ ก็เปิดฉาก

เจ้าสุวรรณหงษ์มา เถน เชียงไปนิยมคอมมิวนิสต์ โดยสั่ง
 ปลอยนักโทษการเมืองที่ถูกจับทั้งหมด พร้อมทั้งเปิดสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทาง
 การกับรัสเซีย และอนุญาตให้รัสเซียเข้ามาตั้งสถานเอกอัครราชทูตในลาวได้

กรมประชาสัมพันธ์, "สถานการณืคานลาว," ชาวต่างประเทศภาคคำ
 วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๐๓ วิทยุสารประจำวัน ๑๓๑(๗ กันยายน ๒๕๐๓) : ๑

"_____", "สถานการณืคานลาว," ชาวต่างประเทศ
 ภาคคำ วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๐๓ วิทยุสารประจำวัน ๑๔๕(๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๓)

"_____", "สถานการณืคานลาว," ชาวต่างประเทศภาคคำ
 วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๐๓ วิทยุสารประจำวัน ๑๓๕(๑๓ กันยายน ๒๕๐๓)

"_____", "สถานการณืคานลาว," ชาวต่างประเทศภาคคำ
 ๑๓ กันยายน ๒๕๐๓, วิทยุสารประจำวัน ๑๓๖(๑๔ กันยายน ๒๕๐๓) : ๑

"_____", "สถานการณืคานลาว," ชาวต่างประเทศภาคคำ
 วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๐๓ วิทยุสารประจำวัน ๒๔๓(๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๓) : ๑

การรุก -...หนักหน่วงด้วยกำลังสนับสนุนจากเวียตมินห์^๑ และความช่วยเหลือจากรัสเซีย^๒ จนสามารถยึดจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของลาวภาคกลางไว้ได้^๓ สหรัฐได้สั่งเตรียมพร้อม ทางอากาศทันทีเพื่อปฏิบัติการยามฉุกเฉิน กองกำลังอากาศโยธินของสหรัฐได้รับคำสั่ง ให้เตรียมพร้อมที่จะเคลื่อนย้ายกำลังได้ตลอดเวลา และในขณะเดียวกันกองทัพเรือที่เจ็ด ของสหรัฐได้รับคำสั่งให้เคลื่อนย้ายมาฝึกซ้อมในทะเลจีนตอนใต้ เพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในลาว^๔ ครั้นเมื่อฝ่ายต่อต้านรุกรานเข้ามาในเขตยึดเขตครอง ของฝ่ายรัฐบาลยิ่งขึ้น ประธานาธิบดีเคนเนดีได้เรียกประชุมบุคคลชั้นหัวหน้าฝ่ายต่าง ประเทศและฝ่ายทหารเป็นการด่วน เพื่อหารือเกี่ยวกับวิกฤติการณ์ในลาว^๕ จากการ

- ๑ กรมประชาสัมพันธ์, "สถานการณ์ลาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๐๓ วิทยุสารประจำวัน ๒๕๑ (๒๘ ธันวาคม ๒๕๐๓) : ๑
- ๒ ".....", "สถานการณ์ลาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๐๓ วิทยุสารประจำวัน ๒๔๗ (๒๓ ธันวาคม ๒๕๐๓) : ๑
- ๓ ".....", "สถานการณ์ลาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒ มกราคม ๒๕๐๓ วิทยุสารประจำวัน ๑ (๓ มกราคม ๒๕๐๔) : ๑
- ๔ ".....", "สถานการณ์ลาว," ข่าวต่างประเทศเช้า วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๒ (๔ มกราคม ๒๕๐๔) : ๑
- ๕ ".....", "สหรัฐอเมริกากับกรณีลาว," ข่าวต่างประเทศ ภาคค่ำ วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน (๒๓ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๑

ประชุมครั้ง^๕ ประธานาธิบดี คเนเนดี ได้สั่งเพิ่มพูนความช่วยเหลือทางทหารแก่ลาว เมื่อเห็นว่าฝ่ายเบี๊กลางและฝ่ายลาวนิยมคอมมิวนิสต์มีการเคลื่อนไหวในระดับที่นำเกรงอันตรายยิ่ง

เมื่อสหรัฐสู้รบราบวาร์สเซียยังคงส่งอาวุธให้แก่ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลเจ้าบุญอุ้ม สหรัฐก็ได้เพิ่มการส่งอาวุธยุทธภัณฑ์ขนาดหนักให้แก่กองทหารรัฐบาลลาวยิ่งขึ้น^๖ พร้อมกันนั้นกองกำลังทหารสหรัฐในภาคพื้นแปซิฟิกได้รับคำสั่งให้พร้อมที่จะปฏิบัติการในทันที ถ้าสหรัฐจำเป็นต้องเข้าแทรกแซงทางทหารในลาว เพื่อสกัดกั้นการรุกรานของคอมมิวนิสต์^๗ สหรัฐได้ประกาศว่าสหรัฐพร้อมที่จะส่งกองทัพเรือที่ ๗ ซึ่งเป็นกระดุกสันหลังของสหรัฐในภาคพื้นตะวันตก กองทัพอากาศและหน่วยนาวิกโยธินจากกองพลนาวิกโยธินที่ ๓ ที่เกาะโอกินาวาไปยังลาวทันที ถ้าหากว่าการโจมตีกองทหารรัฐบาลลาวยังไม่ยุติลง^๘ เพื่อแสดงให้เห็นว่าคำประกาศดังกล่าวมิใช่เป็นเพียงคำขู่เท่านั้น สหรัฐได้ส่งเรือรบทุกเครื่องบินมิถุเว่ยพร้อมด้วยเรือพิฆาตคุ้มกันจำนวนหนึ่งไปยังทะเลจีนตอนใต้ ในน่านน้ำที่อยู่ใกล้ราชอาณาจักรลาวที่สุด ในขณะเดียวกันกองกำลังนาวิกโยธินของสหรัฐก็ได้รับคำสั่งให้ลอยเรืออยู่ในน่านน้ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในลักษณะเตรียม

^๕ เรื่องเดียวกัน

^๖ กรมประชาสัมพันธ์, "กองทหารสหรัฐพร้อมที่จะปฏิบัติการด้านลาว," ข่าวต่างประเทศภาคเช้า วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๕๗(๒๔ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๑

^๗ เรื่องเดียวกัน

^๘ กรมประชาสัมพันธ์, "ความเคลื่อนไหวทางทหารของสหรัฐ," ข่าวต่างประเทศภาคเช้า วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๕๘(๒๕ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๑

พร้อมที่จะยกพลขึ้นบกได้ในทันที^๑ พร้อมกันนั้นผู้บังคับบัญชาเสียงแบบเฮอคิวลิสได้รับคำสั่งให้ออกจากไฮโนลูลูไปยังฟิลิปปินส์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการล่าเหยื่ออาหารและอาวุธจากกองทัพสหรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้ไปยังลาวดำจำเป็น^๒

ปฏิบัติการดังกล่าวแสดงให้เห็นประเทศต่าง ๆ เห็นว่าสหรัฐพร้อมที่จะปฏิบัติการทางทหารในลาวทันที ถ้าการสู้รบในลาวยังไม่ยุติลง แต่อย่างไรก็ตามปฏิบัติการดังกล่าวเป็นเพียงการแสดงออกเท่านั้น ทั้งนี้เพราะ ถึงแม้ประธานาธิบดีเคนเนดีจะประกาศว่า เอกราชของลาวเป็นสิ่งจำเป็นต่อความปลอดภัยของสหรัฐ^๓ แต่สหรัฐก็แสดงให้เห็นว่าสหรัฐไม่ต้องการเสียงที่จะปฏิบัติการทางทหารในลาวแต่เพียงลำพัง ดังที่ประธานาธิบดีเคนเนดีให้สัมภาษณ์ว่า สหรัฐจะไม่ละเลยที่จะตอบสนองภัยกำลังทางทหาร ถ้าหากการรุกรานยังคงดำเนินอยู่ต่อไป การตอบสนองดังกล่าวจะดำเนินไปโดยประสานงานกับองค์การ สปอ.^๔ จะเห็นได้ว่าที่ประชุมคณะมนตรี สปอ. ที่กรุงเทพฯ ได้มีมติให้ยุติการสู้รบในลาวด้วยวิธีการเจรจา^๕ ดังนั้นเมื่อประธานาธิบดีเคนเนดี

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ กรมประชาสัมพันธ์, "ท่าทีของสหรัฐอันมีต่อลาว," ข่าวต่างประเทศ ภาคค่ำ วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๕๘(๒๗ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๒

^๔ ".....", "ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านลาว," ข่าวต่างประเทศภาคเช้า วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน

๕๘(๒๗ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๑

^๕ ".....", "แถลงการณ์นับสุดท้ายของการประชุมคณะมนตรี สปอ. ครั้งที่ ๗ ระหว่าง วันที่ ๒๗ - ๒๙ มีนาคม ๒๕๐๔," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๖๑(๓๐ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๑๐

ประกาศว่าสหรัฐจะปฏิบัติการทางทหารร่วมกับ สປ.๑. นั้นจึงเป็นเพียงการให้เหตุผลที่จะหลีกเลี่ยงเท่านั้น ในเมื่อคณะมนตรี สປ.๑. มีมติที่จะไม่ปฏิบัติการทางทหารในลาว การปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐร่วมกับองคการ สປ.๑. จึงเป็นไปได้

การที่องคการ สປ.๑. มีนโยบายต่อต้านเว็ชนั้นอาจเป็นผลเนื่องมาจากอังกฤษและฝรั่งเศส เห็นชอบที่จะให้เจ้าสุวรรมภุมมาจัดตั้งรัฐบาลชุดผสมและเป็นกลางขึ้น โดยมีความเชื่อว่าเจ้าสุวรรมภุมมาจะเป็นผู้เดียวที่จะยุติข้อยุ่งยากในลาวได้ โดยการดำเนินนโยบายเป็นกลางและจัดตั้งรัฐบาลผสมที่แท้จริง^๑ ดังนั้นอังกฤษจึงเสนอให้มีการเจรจาเพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์ในลาว^๒ นอกจากนี้ประเทศภาคีสมาชิกขององคการ สປ.๑. บางประเทศก็ยังให้ความเห็นว่องคการ สປ.๑. จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในลาว ในเมื่อการรุกรานไม่ปรากฏเป็นที่แจ้งชัด^๓ ความเห็นดังกล่าวเท่ากับยืนยันว่า สປ.๑. จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับลาวด้วยการปฏิบัติการทางทหารโดยเด็ดขาด นายพจนสารสิน เลขาธิการองคการ สປ.๑. ได้ย้ำให้เห็นว่า "สำหรับกรณีลาวนั้นไม่เข้าข่าย

^๑ Donald Nuechterlein, Thailand and the Struggle for Southeast Asia (New York : Cornell University Press, 1965), p. 167.

^๒ กรมประชาสัมพันธ์, "ความเคลื่อนไหวทางทหารของสหรัฐ," ข่าวต่างประเทศภาคใต้ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๕๕(๒๗ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๑

^๓ _____, "หัวหน้าคณะที่ปรึกษาทางทหาร ของฟิลิปปินส์ประจำองคการ สປ.๑. ให้สัมภาษณ์ผู้แทนหนังสือพิมพ์," ข่าวในประเทศภาคใต้ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๕๕(๒๒ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๕

สนธิสัญญาไทยตรง” ดังนั้นแม้ประเทศภาคีสมาชิกไม่เห็นชอบที่จะปฏิบัติการทางทหารในลาว ที่ประชุมคณะมนตรี สปอ. จึงมีมติให้ยุติการสู้รบในลาวด้วยวิธีการเจรจา สาเหตุอีกประการที่อาจจะทำให้กองกลาง สปอ. ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะปฏิบัติการทางทหารในลาว ทั้งสิ้นมีผลเนื่องมาจากความหวั่นเกรงในค่าแฉ่งการร่วระหว่างรัสเซียและเวียดนามเหนือ ซึ่งได้ประกาศไว้เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๔๕๔ ว่า “รัฐบาลทั้งสองมีจิตแน่วแน่ที่จะสกัดกั้นความพยายามขององค์การ สปอ. ที่จะเข้าปฏิบัติการทางทหารในดินแดนของลาว กัมพูชา และเวียดนามใต้”^๒

เจ้าหน้าที่สหรัฐหนึ่งให้ความเห็นว่า การแทรกแซงทางทหารของ สปอ. เป็นการเสี่ยงต่อปฏิกริยาทางทหารจากประเทศฝ่ายคอมมิวนิสต์^๓ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าองค์การ สปอ. ไม่ต้องการเสี่ยงที่จะกระทำการใด ๆ ที่อาจนำไปฝ่ายคอมมิวนิสต์ถือเป็นสาเหตุที่จะปฏิบัติการทางทหารในลาวเช่นเดียวกัน และถ้าเป็นดังนั้นก็หมายความว่าสงครามโลกครั้งที่หนึ่งก็จะมีลักษณะอีกครึ่งหนึ่ง ดังนั้นเมื่อฝ่ายโลกเสรีไม่ต้องการ

กรมประชาสัมพันธ์, "เลขาธิการ สปอ. ให้สัมภาษณ์ผู้แทนหนังสือพิมพ์," ชาวไทยประเทศภาคค่ำ วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๐๔ วิทยสารประจำวัน ๕๔(๓๐ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๔

^๒ Embassy of the U.S.R.S. Washington D.C., "Joint Communiqué of Soviet Government and Government of Democratic Republic of Viet Nam July 18, 1955," Trans. from the Soviet Press 553(July 27, 1955), in Conflict in Indochina and International Repercussions, A Documentary History 1945 - 55 ed. Allan B Cole (New York : Cornell University Press, 1956), p. 243.

^๓ กรมประชาสัมพันธ์, "สถานการณ์ในลาว," ชาวต่างประเทศภาคเช้า วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๐๔ วิทยสารประจำวัน ๕๔(๑ พฤษภาคม ๒๕๐๔) : ๑

ที่จะเสียด่างสงครามกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ ประธานาธิบดีเคนเนดีจึงได้ประกาศว่าสหรัฐสนับสนุนอย่างแข็งขันต่อข้อเสนอของอังกฤษ

ประกอบกับในเวลาเดียวกันนั้น เกิดการปฏิวัติต่อต้านรัฐบาลคอมมิวนิสต์ของ ดร.พิเคิลส์โตด ที่คิวบา^๒ เป็นที่รู้กันนัย ๆ ว่า การปฏิวัติรัฐบาลคอมมิวนิสต์ของ ดร.พิเคิลส์โตด เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๐๔ นั้นได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐ ทั้ง ๆ ที่สหรัฐปฏิเสธอย่างแข็งขันเป็นทางการว่าสหรัฐมิได้เข้ายุ่งเกี่ยวกับการปฏิวัติในคิวบาแต่ประการใด^๓ แต่ในแถลงการณ์บางตอนได้ชี้ให้เห็นว่าสหรัฐไม่อาจจะนิ่งดูกายที่ ดร.พิเคิลส์โตด มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคอมมิวนิสต์^๔ ลึก ทั้งสหรัฐได้แสดงความเห็นใจอย่างเปิดเผยต่อกฝ่ายที่ต้องการจะล้มล้างรัฐบาลของ ดร.พิเคิลส์โตด^๕ การที่สหรัฐแสดงออกมาในลักษณะดังกล่าวชี้ให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าสหรัฐให้การสนับสนุนการปฏิวัติในครั้งนี้ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อสถานการณ์ปรากฏว่าฝ่ายก่อการปฏิวัติไม่สามารถทำการปฏิวัติได้สำเร็จ^๖ เป็นผลให้สหรัฐถูกประณาม แม้แต่ชาวอเมริกันก็โจมตีรัฐบาล

กรมประชาสัมพันธ์, "ความเคลื่อนไหวทางทหารของสหรัฐ," วิทยุสารประจำวัน ๕๔(๒๗ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๑

^๒ "_____", "การปฏิวัติที่คิวบา," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ
วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๗๓(๑๕ เมษายน ๒๕๐๔) : ๒

^๓ เรื่องเดียวกัน

^๔ เรื่องเดียวกัน

^๕ กรมประชาสัมพันธ์, "การปฏิวัติที่คิวบา," ข่าวต่างประเทศเช้า
วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๗๔(๒๐ เมษายน ๒๕๐๔) : ๒

^๖ "_____", "การปฏิวัติที่คิวบา," ข่าวต่างประเทศเช้า

วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๗๕(๒๑ เมษายน ๒๕๐๔) : ๒

ของคนที่ว่ากันว่านโยบายที่ผิดพลาด อย่างเช่น นายพล พูลโยธต์ ประธาน
คณะกรรมการสภาสูงของรัฐโคโลราโดได้แถลงโจมตีรัฐบาลในกรณีนี้ว่าเป็นการใช้
วิจักษณ์ญาณที่ผิดพลาดที่ทำให้การสนับสนุนฝ่ายปฏิวัติยกพลขึ้นบกที่คิวบาในครั้งนี้

ความล้มเหลวของการปฏิวัติที่คิวบาและการถูกตี ตีเยนคังกล่าวอาจเป็นผล
ให้รัฐบาลประธานาธิบดีเคนเนดีไม่กล้าเสี่ยงที่จะปฏิบัติการ ในลาวด้วยมาตรการที่รุนแรง
ประธานาธิบดีเคนเนดีได้แสดงให้เห็นถึงท่าทีที่อ่อนปรนแก่ฝ่ายต่อต้านยิ่งขึ้นด้วยการเชิญ
เจ้าสุวรณภูมาไปเยือนสหรัฐโดยไม่มีแผนการล่วงหน้ามาก่อน^๒ เป็นผลให้กรม
ประชาสัมพันธ์ศาลการว่าสหรัฐจะเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศในกรณีลาว การ
คาดการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มที่เป็นจริง เมื่อสหรัฐพยายามบีบบังคับให้เจ้านุญคุ้มยอม
ถอนปรนให้แก่เจ้าสุวรณภูมาในการจัดตั้งรัฐบาลชุดผสม ด้วยการยอมมอบตำแหน่ง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและกระทรวงมหาดไทยในรัฐบาลชุดผสมที่จะจัดตั้งขึ้น
ใหม่นี้ให้แก่ฝ่ายเจ้าสุวรณภูมา^๔ ทั้ง ๆ ที่ประธานาธิบดีเคนเนดีก็ยอมรับว่าเป็นการ

^๑ กรมประชาสัมพันธ์, "การปฏิวัติที่คิวบา," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ
วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๔๕ (๕ พฤษภาคม ๒๕๐๔) : ๔
^๒ "_____", "รัฐบาลลาวถอนทหารจากทางเหนือของเวียงจันทร์,"
ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน
๓๑ (๑๗ เมษายน ๒๕๐๔) : ๑
^๓ "_____", "นโยบายการเมืองอันกว้างไกลเกี่ยวกับลาว,"
บทความบรรยายทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยภาคเช้า วันที่ ๑๕
เมษายน ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๓๒ (๑๕ เมษายน ๒๕๐๔) : ๑
^๔ "_____", "สหรัฐให้เจ้านุญคุ้มยอมถอนปรนแก่เจ้าสุวรณภูมา,"
ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน
๑๑ (๑๗ มกราคม ๒๕๐๕) : ๑

เสียงอย่างมากที่จะให้ลาวมีรัฐบาลชุกชุม^๑ แต่เมื่อเจ้าบุญอุ้มปฏิเสธ สหรัฐจึงประกาศ
 ที่จะระงับจ่ายเงินช่วยเหลือที่จ่ายให้แก่รัฐบาลเจ้าบุญอุ้ม เป็นจำนวนเงินประมาณ ๓ ล้าน
 เหรียญต่อเดือน^๒ เจ้าบุญอุ้มจึงต้องยินยอมเพราะเงินก้อนนี้เป็นงบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้
 จ่ายในราชการและกองทัพกลาง^๓ การบีบบังคับเพื่อให้เกิดการจัดตั้งรัฐบาลชุกชุมประสบ
 ผลสำเร็จโดยเร็ว เป็นผลให้รัฐบาลชุกชุมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เริ่มมองเห็นว่า
 สหรัฐกำลังเปลี่ยนท่าทีที่มีต่อลาวไปจากเดิม^๔ และเห็นว่าการดำเนินนโยบายของ
 สหรัฐดังกล่าวไม้อาจจะแก้ไขเหตุการณ์ให้ดีขึ้นได้ จึงคำให้สัมภาษณ์ของ จคมพล
 สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในตอนหนึ่งว่า "การที่สหรัฐยอมรับรัฐบาลชุกชุมของเจ้าสุวรรณหงูมา
 จะทำให้ลาวรบกันยิ่งขึ้น"^๕

^๑ กรมประชาสัมพันธ์, "ประธานาธิบดีเคนเนดีให้สัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าว
 หนังสือพิมพ์ที่ท่าเป็ญบขาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๐๕
วิทยุสารประจำวัน ๑๑(๑๗ มกราคม ๒๕๐๕) : ๑

^๒ _____, "เจ้าสุวรรณหงูอาจจะพบกับหัวหน้ารัฐบาลลาวที่
 เวียงจันทร์," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕" วิทยุสาร
ประจำวัน ๓๔(๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕) : ๑

^๓ เรืองเคียงกัน

^๔ กรมประชาสัมพันธ์, "สื่อตกลงครั้งใหม่ที่เจนีวา," บทความบรรยาย
 ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยภาคเช้า วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๐๕
วิทยุสารประจำวัน ๑๕(๒๓ มกราคม ๒๕๐๕) : ๒

^๕ _____, "นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์แก่ผู้แทนหนังสือพิมพ์," ข่าว
 ในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๒๔(๒๖ กุมภาพันธ์
 ๒๕๐๕) : ๔

นับตั้งแต่เกิดการสู้รบกันในลาวเป็นต้นมา รัฐบาลชุกจอมพล สฤษดิ์ ชนะรัชต์
 พยายามที่จะเห็นฝ่ายโลกเสรีโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาปฏิบัติการณ์ในลาวด้วย
 มาตรการที่เล็ดลอด โดยให้เหตุผลว่าการดำเนินการที่ผ่อนปรนนั้นจะช่วยสนับสนุน
 สนุนให้คอมมิวนิสต์ก้าวรืบหนักยิ่งขึ้น ดังนั้นรัฐบาลชุกจอมพล สฤษดิ์ ชนะรัชต์ จึงมีคำสั่ง
 ที่เห็นฝ่ายโลกเสรีโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาดำเนินการโดยผ่อนปรนแก่ฝ่ายคอม
 มิวนิสต์ในลาว เช่นนี้ สถานีวิทยุกระจ่ายเสียงแห่งประเทศไทยได้โจมตีการดำเนินการ
 นโยบายดังกล่าวว่า

“วิกฤตการณ์ในลาวได้ผ่านพ้นไปเกือบ ๑ ปี โดยไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปใน
 ทิศทางไหน อิทธิพลของคอมมิวนิสต์ได้ขยายตัวกว้างขวางออกไปอีก แทนที่ฝ่าย
 โลกเสรีจะสกัดกั้น แยก สลาย เกรงรัศมีให้รัฐบาลลาวร่วมมือกับฝ่ายนิยมคอมมิวนิสต์
 ... รัฐบาลลับชุกจอมพลหมายของลาวกำลังถูกรบเร้าจากอิทธิพลภายนอกให้
 ยอมผ่อนปรนแก่เงื่อนไขและชก เรียกรองของฝ่ายตรงกันข้ามไปเสียหมด การ
 รบเร้าของมหาอำนาจตะวันตกบางประเทศให้เป็นไปในทำนองนั้น ไม่เป็นการ
 สู้กับข้าศึกอิทธิพลของฝ่ายคอมมิวนิสต์แต่อย่างใด ตรงกันข้ามกลับจะเป็นการ
 ช่วยกบฏผู้รื้อเรียกระบอบคอมมิวนิสต์ให้เข้าครอบครองลาว
 ... เมื่อคอมมิวนิสต์เข้าครอบครองลาวโดยสิ้นเชิง ประเทศไทยซึ่งมีพรมแดน
 ติดต่อกับลาวยอมเผชิญอันตรายจากคอมมิวนิสต์อย่างร้ายแรงยิ่ง การเร่งให้ลาว

กรมประชาสัมพันธ์, "การเจรจาเพื่อสันติภาพในลาว," บทความบรรยาย
 ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยภาคเช้า วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๐๔

วิทยุสารประจำวัน ๕๐(๑๕ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๒

"_____", "เร่งให้ลาวเป็นคอมมิวนิสต์," บทความบรรยายทาง
 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยภาคเช้า วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๐๕ วิทยุสาร
 ประจำวัน ๒(๓ มกราคม ๒๕๐๕) : ๒ - ๓

ร่วมมือกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ยอมก่อให้เกิดผลเท่ากับประเทศนี้เร่งรัดให้
คอมมิวนิสต์แทรกซึมเข้าสู่ภาคพื้นเอเชียเร็วยิ่งขึ้น”

ที่สนับพิจารณาถึงกล่าวแสดงให้เห็นได้อย่างเด่นชัดว่ารัฐบาล จอมพล สฤษดิ์
ชินระวิชต์ ไม่เห็นด้วยที่ฝ่ายโลกเสรีค่าเนินนโยบายผ่อนปรนเช่นนั้น ทั้งยังเห็นว่าการ
ค่าเนินนโยบายดังกล่าวจะช่วยให้ลาวตกอยู่ใต้อิทธิพลของคอมมิวนิสต์เร็วยิ่งขึ้น ซึ่งจะ
ส่งผลกระทบต่อจนถึงความปลอดภัยของประเทศไทยในวันข้างหน้า

๑) การประชุมที่กรุงเจนีวา

การประชุมที่กรุงเจนีวา ถือกำเนิดขึ้นมาเมื่อฝ่ายโลกเสรีเห็นว่าการสู้รบ
ในลาวทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น การสู้รบนี้เริ่มกันตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๐๓ เมื่อเจ้า
บุญชุ่มมีชัยชนะเหนือร้อยเอกกองแล และเจ้าสุวรรณภูมิ จนสามารถจัดตั้งรัฐบาล
ที่เวียงจันทน์เป็นผลสำเร็จ^๒ ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลเจ้าบุญชุ่มมีชัยชนะเป็นส่วนใหญ่ ซึ่ง
เป็นผลให้ฝ่ายโลกเสรีตระหนักถึงอันตรายที่จะตามมา^๓ อังฤษในฐานะประธานร่วม

กรมประชาสัมพันธ์, "รัฐบาลลาวกำลังเผชิญปัญหาสำคัญ บทความ
บรรยายทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยภาคเช้า วันที่ ๓๐ มกราคม
๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๒๑(๓๑ มกราคม ๒๕๐๕) : ๓
"_____", "สถานการณ์ลาว ชาวต่างประเทศภาคค่ำ
วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๐๓ วิทยุสารประจำวัน ๒๔๓(๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๓) : ๑
"_____", "ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสถานการณ์ลาว
ชาวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๕๔(๒๗ มีนาคม
๒๕๐๔) : ๑

ในที่ประชุมเจนีวาเมื่อปี ๒๔๕๗ จึงได้เสนอว่าประเทศทั้งสองควรร่วมประชุมกันเพื่อ
หาทางยุติการรบในลาวโดยเร็ว พร้อมทั้งหาวิธีการร่วมกันที่จะประกันเสถียรภาพทางการเมือง
ของลาวในระยะยาว เพื่อให้การประชุม ๑๔ ชาติ จากกลุ่มประเทศทั้ง ๓ ฝ่ายเป็น
ผลสำเร็จ อังกฤษได้เรียกร้องให้รัสเซียซึ่งเคยเป็นประธานร่วมในที่ประชุมเจนีวาเมื่อ
ปี ๒๔๕๗ เข้าร่วมด้วย ทั้งนี้ได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากประธานาธิบดีเคนเนดี^๓
แหล่งข่าวกรมประชาสัมพันธ์ได้เสนอว่ารัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
ไม่เห็นด้วยต่อการประชุมที่เจนีวาเท่าใดนัก ทั้งยังเห็นว่าการประชุม ๑๔ ชาติที่กรุง

๑ เรื่องเดียวกัน

๒ ประเทศที่เข้าร่วมประชุมเจนีวา ๑๔ ประเทศ ฝ่ายโลกเสรี ได้แก่
อังกฤษ สหรัฐ ฝรั่งเศส แคนาดา เวียดนามใต้ และไทย ฝ่ายคอมมิวนิสต์
ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน โซเวียต เวียดนามเหนือ โปแลนด์ ฝ่ายเป็น
กลาง ได้แก่ อินเดีย พม่า กัมพูชา ส่วนประเทศลาวนั้นมีผู้แทนจากลาวทั้ง ๓
ฝ่าย เข้าร่วมประชุมด้วย จนกว่าจะมีการจัดตั้งรัฐบาลชุดผสม เพื่อหาตัวแทนจาก
ลาวฝ่ายเดียวกันมาทำหน้าที่ผู้แทนลาวทั้งหมด

กรมประชาสัมพันธ์, "การประชุมที่กรุงเจนีวา," ข่าวในประเทศภาคค่ำ
วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๗๘(๒๔ เมษายน ๒๕๐๔) : ๑

๓ "_____", "ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านลาว,"

วิทยุสารประจำวัน ๕๘(๒๗ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๑

๔ "_____", "ไทยกับการประชุมที่เจนีวา; บทความบรรยาย

ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยภาคค่ำ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๐๔

วิทยุสารประจำวัน ๑๐๐(๓๑ พฤษภาคม ๒๕๐๔) : ๑

เจนีวา^๑ เป็นจุดเริ่มต้นของความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์ต่อคอมมิวนิสต์ในลาว หลังจากที่ได้เปลี่ยนแปลงทางการเมืองมาแล้ว นอกจากนั้นการประชุมที่เจนีวาจะเปิดโอกาสให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์มีอำนาจต่อรองมากขึ้น เป้าหมายของการประชุมเจนีวา ไม่ว่าจะ เป็นความตกลงการให้ลาวมีรัฐบาลชุดผสม หรือให้ลาวเป็นกลางนั้น เป็นสิ่งที่คอมมิวนิสต์ปรารถนา ทั้งจะเป็นโอกาสอันดีของคอมมิวนิสต์ที่จะเตรียมตัวเพื่อเสริมสร้างฐานะทางทหารและทางการเมืองในลาวให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น^๒

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีความคิดว่า การจัดตั้งรัฐบาลชุดผสมในลาว โดยมีเจ้าสุวรรณหงษ์มาเป็นประมุขนั้น จะยังผลให้วิกฤติการณ์ในลาวยังคงมีอยู่ ทั้งนี้โดยให้เหตุผลว่าเจ้าสุวรรณหงษ์ยังคงอยู่ใต้อิทธิพลของเจ้าสุภานุวงศ์ และเจ้าสุภานุวงศ์ได้รับการสนับสนุนจากคอมมิวนิสต์ ดังนั้นเจ้าสุวรรณหงษ์เป็นนายกเมื่อใด

^๑ กรมประชาสัมพันธ์, "คอมมิวนิสต์ในลาวจะยอมหยุดยิง," บทความบรรยายทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยภาคค่ำ วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๔๗(๑๐ พฤษภาคม ๒๕๐๔) : ๔

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ กรมประชาสัมพันธ์, "การประชุมเจนีวาใกล้ครบ ๔ เดือน," บทความบรรยายทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยภาคค่ำ วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๑๒๘(๗ กันยายน ๒๕๐๔) : ๑

^๔ ".....", "นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์แก่ผู้แทนหนังสือพิมพ์," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๑๕๕(๑๓ ตุลาคม ๒๕๐๔) : ๓

ก็จะเห็นสัญญาณเตือนภัยว่าลาวจะเป็นคอมมิวนิสต์ในที่สุด และเมื่อใดที่ลาวเป็นคอมมิวนิสต์ ไทยก็จะเดือดร้อนด้วย เพราะการที่คอมมิวนิสต์ต้องการที่จะครอบครองลาวนั้นก็เพื่อหวังผลทางยุทธศาสตร์ในการขยายตัวไปสู่ภูมิภาค เวียดนามใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ กล่าวอยู่เสมอว่า "ถ้าให้เจ้าสุวรรณหงษ์มาเป็นนายกรัฐมนตรีก็เท่ากับยกลาวให้อยู่ที่ใต้อำนาจของคอมมิวนิสต์" ดังนั้น จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งต่อมติของที่ประชุมเจเนีรว่าคังกล่าว

ส่วนในกรณีความเป็นกลางของลาวนั้นบรรดาผู้นำทางการเมืองไทยในขณะนั้นต่างไม่เชื่อว่าลาวจะเป็นกลางที่แท้จริงได้ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ กล่าวว่า "ประเทศที่เป็นกลางได้นั้นต้องเป็นประเทศที่แข็งแกร่งและสามารถพึ่งตนเองได้ เช่น สวิตเซอร์แลนด์ แต่ลาวไม่อาจจะยืนได้แม้แต่นขาของตนเอง" ^๑ หลวงวิจิตรวาทการ ปลัดบัญชาการสำนักนายกรัฐมนตรี และที่ปรึกษาคนสำคัญของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีความเห็นว่า "รัฐบาลไทยยินดีที่จะเห็นลาวมีเอกราชด้วยความสงบ เพราะฉะนั้นไทยจะไม่คัดค้านต่อการที่ลาวจะเป็นกลาง ถ้าความเป็นกลางอันนั้นเป็นกลางที่แท้จริง ไม่ใช่เป็นกลางที่หันไปนิยมคอมมิวนิสต์" ^๒

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ กรมประชาสัมพันธ์, "นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์", "ข่าวในประเทศภาคค่ำ" วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๘(๑๒ มกราคม ๒๕๐๕) : ๘

^๓ _____, "นายกให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์", "ข่าวในประเทศภาคค่ำ" วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๒๒(๓ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๕

^๔ The Bangkok Post (February 1, 1961) : 1

ฝ่าย พ.อ. อดิศักดิ์ คอมนันท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของ
ไทยในขณะนั้นให้ความเห็นว่า

ความเป็นกลางของลาวจะเป็นกำบังให้คอมมิวนิสต์เข้ามา ลาวจะเป็น
กลางที่แท้จริงไม่ได้ ถึงแม้เจ้าสุวรรณหงษาจะมีความจริงใจอย่างแท้จริง
ที่จะให้ลาวเป็นกลาง แต่บรรดาพรรคพวกส่วนใหญ่ของเจ้าสุวรรณหงษา
พากันสนับสนุนขบวนการปะเทดลาว

จากที่ณะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่ารัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ไม่เห็น
ด้วยเป็นอย่างไรถึงคอมมิวนิสต์ที่ประชุมเจนีวาทั้งกล่าว แต่ไม่อาจจะชักขึ้นได้ ดังคำกล่าว
ของ พ.อ. อดิศักดิ์ คอมนันท์ ที่ว่า

ในที่สุดเราก็ต้องยอมด้วยเหตุผลที่ว่าเราไม่มีทางเลือก เราต้องเลือกเอาฝ่าย
ที่ยอมให้คอมมิวนิสต์ เข้ามามีฐานะทางกฎหมายในรัฐบาลลาว อันนี้เป็นเรื่องที่
น่าเศร้าลุลกลใจมาก และท่านเองท่านอาจจะไม่ทราบว่าเราต้องหาทุนอุมซุมกลืน
ทองทน ต้องกักขังยอมไปเพราะเหตุใด ไม่ใช่เราเห็นได้ด้วย ไม่ใช่เขมนั้น
เลย แต่เราจำเป็นเพราะเราไม่มีทางเลือกทางอื่นที่จะไปตั้งขึ้นหรือไปชักชวน
ได้ ในที่สุดเราก็จำเป็นต้องยอม ... ประเทศไทยจึงเป็นประเทศเดียวเท่านั้น
ที่ไม่ส่งบุคลากรขึ้นรัฐมนตรีไปลงนามเพื่อแสดงให้เห็นว่าเรายอมด้วยความขมขื่น

กรมประชาสัมพันธ์, "รัฐมนตรีต่างประเทศให้สัมภาษณ์ นาย
ผู้สื่อข่าว Times of India ที่ขอเข้าสัมภาษณ์ ณ กระทรวงการต่างประเทศ,"
ข่าวในประเทศภาคเช้า วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน

๑๒๓(๓ กรกฎาคม ๒๕๐๔) : ๑

๒ อดิศักดิ์ คอมนันท์, "ปาฐกถาเรื่องสถานการณ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้"
ณ ห้องประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๐๖, "ใน พจนานุกรมของ
าพณา อดิศักดิ์ คอมนันท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (พระนคร : แพร่พิทยา,
๒๕๑๓), หน้า ๒๑ - ๒๒.

เพื่อแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไทยไม่เห็นด้วยกับมติของที่ประชุมดังกล่าว ก่อนการลงนาม นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล ผู้แทนไทยในที่ประชุมเจนีวาได้แถลงว่า

การที่เราตกลงยอมที่จะลงนามในสัญญานี้ ภาษีเพราะว่าเราเห็นชอบอย่างสมบูรณ์ในสนธิสัญญานั้นไม่แต่เป็นเพราะว่าเราเสียสละเพื่อสันติ เพื่อความสงบเรียบร้อยโดยหวังว่าทุก ๆ ฝ่ายจะปฏิบัติหน้าที่ตามเงื่อนไขของสัญญาอย่างครบถ้วน แต่เราปรากฏว่าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ไม่ปฏิบัติตามอย่างซื่อตรงต่อเงื่อนไข ตลอดจนผูกพันตามสัญญาแล้ว เราจะคงถือว่าฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายที่วางรั้งปฏิญญา และจะคงได้รับการประณามหรือการปรายปรามเมื่อถึงเวลาที่จะทำเช่นนั้น

แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การประชุมที่กรุงเจนีวาจะยุติลงอย่างสมบูรณ์แล้วก็ตาม^๒ แต่รัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็ยังคงเห็นว่า ตราบใดที่มติของที่ประชุมเจนีวาไม่อาจจะมีส่วนในทางปฏิบัติได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งมติที่ให้ถอนทหารต่างชาติออกจากลาวภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันลงนาม ตราบนั้นสถานการณ์ในลาวก็ยังคงไม่น่าไว้วางใจสำหรับความปลอดภัยของประเทศไทย ถึงที่จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้กล่าวว่า

คำแถลงของผู้แทนไทยในที่ประชุมเจนีวาคังกล่าว พ.อ. ถนิต คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยในรัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้นำมากล่าวถึง ในการแสดงปาถกฐาเรื่องสถานการณ์ในลาว เขียต่วันออกเฉียงใต้ ณ ห้องประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๐๖.

เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒.

กรมประชาสัมพันธ์, "การประชุม ๑๔ ชาติเกี่ยวกับลาว," ข่าวต่างประเทศ ภาคค่ำ วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๑๓๘ (๒๔ กรกฎาคม ๒๕๐๕) : ๑

"_____", "ที่ประชุม ๑๔ ชาติรับรองข้อตกลงชั่วคราวประกันความเป็นกลางของลาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๑๓๖ (๒๐ กรกฎาคม ๒๕๐๕) : ๑

เป็นไม้ไผ่ยากที่จะยอมรับให้ลาวเป็นกลางได้แท้จริง นอกจากจะทำ
ให้รัฐคอมมิวนิสต์ที่จะประกันให้เวียตนามเหนือ ยังคงอยู่ในลาว
ต่อไป นักทหารเวียตนามเหนือยังคงอยู่ในลาว ปัญหาลาวก็ยังคงมี
อยู่

หลังจากที่ได้มีการลงนามในที่ประชุมเจนีวา เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม
๒๕๐๕ กรมประชาสัมพันธ์ก็ได้รายงานข่าวให้เห็นว่า สถานการณ์ในลาวเป็นไป
ดังที่รัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้คาดการณ์และหวังเกรงไว้ ทั้งนี้วิหุ
กรมประชาสัมพันธ์ ได้แจ้งว่าคณะกรรมการควบคุมภาวะสงบศึกในลาวไม่อาจปฏิบัติ
งานได้ตามอำนาจหน้าที่ซึ่งที่ประชุมเจนีวาได้มอบหมายไว้ ในเมื่อไม่อาจเข้าไปใน
เขตยึดครองของฝ่ายขบวนการปะเทดลาวได้อย่างเสรี ยิ่งกว่านั้นในต้นเดือน
เมษายน ๒๕๐๖ ก็ได้เกิดการปะทะกันขึ้นด้วยกำลังอีกครั้งหนึ่งระหว่างฝ่ายเป็นกลาง
และฝ่ายขบวนการปะเทดลาวในบริเวณทุ่งไหหิน โดยที่คณะกรรมการควบคุมภาวะ

กรมประชาสัมพันธ์, "นายกรัฐมนตรีนัดสัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์"
ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน

๑๓๓(๑๓ กรกฎาคม ๒๕๐๕) : ๓

".....", "การประชุม ๑๔ ชาติ เกี่ยวกับลาว," วิทยุสาร
ประจำวัน ๑๓๔(๒๔ กรกฎาคม ๒๕๐๕) : ๑

".....", "สถานการณ์ในลาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ
วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๕๓(๑๔ มีนาคม ๒๕๐๖) : ๑

".....", "สถานการณ์ในลาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ
วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๖๔(๕ เมษายน ๒๕๐๖) : ๑

สงบศึกในลาวไม่เคยจําเริญการใด ๆ ได้ แม้แต่เข้าไปสังเวยการณ์ในบริเวณที่มีการสู้รบกันขึ้น ในเมื่อฝ่ายขบวนการปะเทดลาวไม่ยอมรับรองความปลอดภัย การสู้รบยังคงดำเนินต่อไปโดยที่มีรายงานข่าวแจ้งอยู่ตลอดเวลาว่าฝ่ายขบวนการปะเทดลาวได้รับความช่วยเหลือจากฝ่ายเวียดนาม เช่น วิทยุ BBC ได้รายงานข่าวว่าเวียดนามได้ส่งทหารเข้ามาในลาวถึง ๒ กรม^๒ นอกจากนี้ทางการสหรัฐอ้างว่าทหารเวียดนามเหนือสนับสนุนทหารขบวนการปะเทดลาวสู้รบกับฝ่ายเป็นกลาง การสู้รบนั้นกจากจะเป็นการละเมิดข้อตกลงหยุดยิงแล้ว ยังผลให้ขั้วกลางเงินว่าต้องล้มเลิก และรัฐบาลเป็นกลางในลาวต้องสลายตัว^๓ ทั้งเจ้าสุวรรณภูมิก็ยังแถลงว่าเวียดนามเหนือมีบทบาทสำคัญในการช่วยขบวนการปะเทดลาวรบที่ทุ่งไหหิน^๔ เป็นต้น

กระแสร่ำว่าคงกล่าวสนับสนุนความเห็นของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ว่า "สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในลาวในขณะนั้นเป็นเพราะเวียดนามส่งกำลังมาช่วยเหลือฝ่าย

กรมประชาสัมพันธ์, "สถานการณ์ในลาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๓๒(๑๖ เมษายน ๒๕๐๖) : ๑

^๒ "_____", "เวียดนามเหนือส่งทหารเข้าลาวอีก," ข่าวต่างประเทศภาคเช้า วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๔๑(๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๖) : ๑

^๓ "_____", "สหรัฐอ้างว่าทหารเวียดนามเหนือสนับสนุนขบวนการปะเทดลาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๒๘(๑๐ เมษายน ๒๕๐๖) : ๑ - ๒

^๔ เรื่องเดียวกัน

กบฏ" จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีความเห็นว่า

- คราบุกิโคที่ทหารเวียตมินยังคงคิอยู่ในลาวต่อไป ครานี้เสถียรการณ์ในลาวก็ไม่วางใจไว้สำหรับความปลอดภัยของประเทศไทย บึงเป็นเรื่อที่รัฐบาลต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการเตรียมป้องกันและดำเนินการแก้ไขภายในประเทศของเราให้ดีขึ้น^๒

ดังนั้น จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงยังคงความคิดเดิมที่ได้เสนอไว้ว่า ควรดำเนินการป้องกันด้วยการเร่งรัดพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าโดยเร็ว" ฉะนั้นกล่าวได้ว่าข้อเสนอดังกล่าวเป็นแรงผลักดันประการหนึ่งของการปรับปรุงประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานปรับปรุงท้องดินทุรกันดารที่ได้ริเริ่มขึ้นอย่างเป็นจริงเป็นจังในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ /

๒) การสู้รบในลาวในคัปี ๒๕๐๕

ในเดือนมกราคม ๒๕๐๕ แหล่งข่าวกรมประชาสัมพันธ์ได้แจ้งให้ทราบว่า ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลเจ้าบุญทุ่ม ได้เมิดการหยุดยิงและบุกหนักอีกครั้งหนึ่ง ในครั้งนี

กรมประชาสัมพันธ์; "นายกัให้สัมภาษณ์ผู้แทนหนังสือพิมพ์," ชาวในประเทศภาคกล้า วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๑๔๑(๑๑ กันยายน ๒๕๐๖) : ๔ - ๕

๒ ".....", "นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ผู้แทนหนังสือพิมพ์," ชาวในประเทศภาคกล้า วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๑๕๔(๕ ตุลาคม ๒๕๐๕) : ๓

๓ ".....", "นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ผู้แทนหนังสือพิมพ์," ชาวในประเทศภาคกล้า ๒๒ สิงหาคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๑๖๓(๒๓ สิงหาคม ๒๕๐๕) : ๓

สามารถยึดมั่นของฝ่ายรัฐบาลลาว ซึ่งห่างจากเมืองน้ำทา ๑๖ กิโลเมตร^๑ และในเดือนพฤษภาคม สามารถยึดเมืองสิงห์^๒ และเมืองน้ำทาเป็นผลสำเร็จ^๓

เมืองน้ำทามีความสำคัญสำหรับลาวเพียงใดนั้น ผู้เขียนใคร่จะขอยกคำแถลงของ นายพล บุญเลิศ สามีจันทร์ ผู้บัญชาการทหารบกลาวซึ่งได้ชี้แจงไว้ว่า "ถ้าหากลาวเสียเมืองน้ำทาก็เท่ากับเสียลาวทั้งหมด"^๔ จากถ้อยแถลงดังกล่าวยืนยันว่าเมืองน้ำทามีความสำคัญในทางยุทธศาสตร์สำหรับลาวเพียงใด และในขณะเดียวกันก็มีความสำคัญสำหรับไทยมิใช่น้อย พลเอก ถนอม กิตติขจร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้ชี้แจงว่า "ถ้าลาวเสียเมืองน้ำทาให้คอมมิวนิสต์ ย่อมมีผลกระทบกระเทือนต่อประเทศไทยอย่างแน่นอน เพราะเมืองน้ำทาอยู่ใกล้ชายแดนประเทศไทยมาก"^๕

-
- ^๑ กรมประชาสัมพันธ์, "การสู้รบในลาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๑๗(๒๗ มกราคม ๒๕๐๕) : ๑
 - ^๒ "_____", "ฝ่ายคอมมิวนิสต์สามารถยึดเมืองสิงห์เป็นผลสำเร็จ," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๔๖(๕ พฤษภาคม ๒๕๐๕) : ๑
 - ^๓ "_____", "ฝ่ายคอมมิวนิสต์สามารถยึดเมืองน้ำทาได้," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๐๕ เรื่องเดียวกัน : ๑
 - ^๔ "_____", "การสู้รบในลาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๒๒(๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕) : ๑
 - ^๕ "_____", "รัฐมนตรีกลาโหมให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์," ข่าวในประเทศไทยเช้า วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๒๓(๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕) : ๓

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เองก็ได้แสดงความห่วงวิตกต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในลาว เช่นกัน ทั้งนี้โดยกล่าวว่าเหตุการณ์จะมีผลกระทบกระเทือนถึงไทยด้วย เพราะห่างจากชายแดนไทยเพียง ๙๐ กิโลเมตร รัฐบาลจึงต้องเตรียมพร้อมเพื่อป้องกันตนเอง

ดังนั้น จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงมีบัญชาให้หน่วยทหารไปประจำยังพรมแดนระหว่างไทยกับลาว พร้อมกับออกแถลงการณ์เพื่อแจ้งให้ประชาชนได้ทราบว่า การสู้รบในลาวในระยะนั้นมีผลกระทบกระเทือนต่อเสถียรภาพและความปลอดภัยของประเทศไทย รัฐบาลจึงจำเป็นต้องส่งหน่วยทหารไปประจำยังจุดยุทธศาสตร์ชายแดนไทยลาว เพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายนิยมคอมมิวนิสต์ลาวสามารถดำเนินการก่อกวนและแทรกซึมเข้ามาในประเทศไทยได้โดยสะดวก^๒

จากคำแถลงการณ์ดังกล่าวประกอบเข้ากับคำกล่าวของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ว่า "คอมมิวนิสต์ได้ยึดพื้นที่ลาวไว้มากมาย รัฐบาลมีความวิตกห่วงใยในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งนี้เป็นอย่างมาก เพราะคอมมิวนิสต์ได้ปฏิบัติการบุกรุกเข้ามาในดินแดนของประเทศลาว อาจเลยเข้าสู่ประเทศไทยได้ด้วย" และคำให้สัมภาษณ์

^๑ กรมประชาสัมพันธ์, "นายกรัฐมนตรียให้สัมภาษณ์แก่ผู้แทนหนังสือพิมพ์" ชาวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๒๔ (๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕) : ๔

^๒ "_____", "แถลงการณ์สำนักนายกรัฐมนตรีย เรื่องส่งทหารไปรักษาสถานการณ์ชายแดน" ชาวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๓๑ (๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕) : ๑

^๓ "_____", "นายกรัฐมนตรียตรวจเยี่ยมทหารในจังหวัดชายแดน" ชาวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๗๑ (๑๒ เมษายน ๒๕๐๕) : ๒

ของ พลเอก ถนอม กิติขจร ทวี

ขอที่รัฐบาลทวัน เกรงว่าสถานการณ์ในลาวในช่วงนี้จะรุนแรงเข้ามาถึง
ดินแดนไทย โดยได้รับการสนับสนุนจากกองกำลังทหารเวียตมินหลายกอง
พัน ซึ่งกำลังเคลื่อนเข้าสู่เมืองนำท่าภาคตะวันออกเฉียงใต้ และขอเวียต
โคส่งเครื่องบินดำเลียงอาวุธยุทโธปกรณ์มาตั้งรกรากให้ฝ่ายกบฏด้วย

ขอสรุปได้ว่า ผู้นำทางการเมืองไทยในระบอบนั้นต่างมีความเห็นว่าฝ่าย
ลาวนิยมคอมมิวนิสต์จะขยายการปฏิบัติการรุกเข้ามาถึงประเทศไทยด้วย โดยได้รับ
การสนับสนุนจากเวียตและเวียคนามเหนือ ฝ่ายรัฐบาลได้พยายามยืนยันให้เห็นว่า
ฝ่ายขบวนการปะเทดลาวมีความตั้งใจที่จะรุกเข้ามาถึงดินแดนไทยเพื่อยึดภาคตะวันออกเฉียง
เหนือไปรวมอยู่กับลาว ทั้งนี้ พลเอก ถนอม กิติขจร ให้สัมภาษณ์ในตอนหนึ่งว่า
"รัฐบาลได้ทำการจับกุมและสอบสวนคนไทยที่ถูกส่งไปอบรมที่ตานอย และถูกส่งเข้ามา
ปฏิบัติการในกองทัพขบวนการปะเทดลาว ได้ความว่าหากยึดประเทศลาวได้แล้วก็จะ
เข้ายึดประเทศไทยอีก และแยกอีสานไปรวมอยู่กับลาว"

ด้วยความทวัน เกรงในเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นดังกล่าว ในเดือนกุมภาพันธ์
๒๕๐๕ รัฐบาลชุดจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้ส่ง พ.อ.ถนอม คอมนันท์ รัฐมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร

กรมประชาสัมพันธ์, "รองนายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ผู้แทนหนังสือพิมพ์, " :
ชาวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๐๕ วิทยสารประจำวัน ๙๗(๒๓ มีนาคม
๒๕๐๕) : ๖

" : "รองนายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ผู้แทนหนังสือพิมพ์, " :
ชาวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๐๕ วิทยสารประจำวัน ๙๑(๑๖ เมษายน
๒๕๐๕) : ๒

ต่างประเทศของไทยไปเจรจากับ นายคีนส์ รัสค์ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐ เพื่อทำ ความตกลงให้สหรัฐรับประกันความปลอดภัยของประเทศไทยในกรณีที่ย้ายลาวนิยม คอมมิวนิสต์ เปิดฉากการสู้รบเข้ามายังดินแดนไทย ดังจะเห็นจากถ้อยแถลงของ พ.อ.ถนัค คอมันตร์ ที่กรุงวอชิงตัน ว่า "รัฐบาลไทยปรารถนาที่จะเห็นสหรัฐให้ คำมั่นสัญญาโดยปราศจากข้อโต้แย้งว่าจะสู้รบดาชบวนการปะหลาดลาวเปิดการสู้รบไปสู่ พรหมแดนไทย ทั้งนี้โดยไม่คำนึงถึงว่าประเทศ สปอ. อันจะมีท่าทีอย่างไร" ^๒ ในที่สุด ทั้งสองฝ่ายก็ได้ตกลงแถลงการณ์เพื่อยืนยันในข้อตกลงที่ได้ร่วมลงนามกันเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๐๖ แถลงการณ์ร่วมฉบับนี้ได้ยืนยันในข้อตกลงที่ว่า สหรัฐจะถือว่า เอกราชและบูรณภาพของไทยเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับสหรัฐ สหรัฐมีเจตจำนงแน่วแน่ที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีแห่งสนธิสัญญาป้องกันร่วมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่จะต่อต้าน การรุกรานของคอมมิวนิสต์ ทั้งโดยวิธีใช้กำลังอย่างเปิดเผย และการแทรกซึมบ่อน ท้ายลาย โดยให้ความช่วยเหลือการพัฒนาในสาขาต่าง ๆ ซึ่งสหรัฐถือว่ามีความจำเป็น อย่างยิ่งต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศไทย สหรัฐได้ยืนยันที่จะช่วยเหลือ โดยลำพัง โดยไม่จำเป็นที่จะต้องรวมตีเอากันจากประเทศภาคีสมาชิกองค์การ สปอ.

กรมประชาสัมพันธ์, "พ.อ.ถนัค คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ ของไทยเดินทางไปเจรจากับ นายคีนส์ รัสค์ รัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐ," ข่าว ในประเทศภาคเช้า วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๓๔ (๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕) : ๑

^๒ "_____", "ถ้อยแถลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ไทยที่กรุงวอชิงตัน," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๔๖ (๘ มีนาคม ๒๕๐๕) : ๑

แต่อย่างใด แต่จาประเทศสมาชิกอื่นในภาคลีองการ สปอ. ด้องการที่จะสมทบเข้า
ร่วมปฏิบัติการด้วยก็ยอมทำได้ โดยไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงหลักการใดในสนธิสัญญา
สปอ. ทั้งสิ้น

อาจกล่าวได้ว่าข้อตกลงในคำแถลงการณ์ร่วมดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงนโยบายของ
สหรัฐที่จะใช้ไทยเป็นเพียงค่านสะกิดกันคอมมิวนิสต์ใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น
มิได้มีนโยบายปราบคอมมิวนิสต์ให้เด็ดขาดลงไปตามที่ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ด้องการ
ทั้งนี้ ถึงแม้รัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะได้ประกาศว่าควรดำเนินนโยบายผ่อน
ปรนของสหรัฐและฝ่ายโลกเสรี เช่นนั้นจะช่วยให้คอมมิวนิสต์มีชัยชนะเหนือลาว และจะ
กระทบกระเทือนมาถึงประเทศไทยด้วย แต่สหรัฐยังคงดำเนินนโยบายผ่อนปรนให้
คอมมิวนิสต์ในลาวเช่นเดิม จะเห็นได้จากคำยืนยันของประธานาธิบดีเคนเนดีที่ให้
สัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวที่ท่าเทียบเรือว่า "สหรัฐปรารถนาที่จะให้การสู้รบในลาวยุติ-
ลงด้วยการปรองดองทางการเมือง กอทัสหรัฐส่งหน่วยนาวิกโยธินเข้ามาในประเทศไทย

กรมประชาสัมพันธ์, "คำแถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการต่างประเทศไทย กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของ
สหรัฐอเมริกา," ชาวในประเทศไทยภาคค่ำ วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๐๕ เรื่องเดียวกัน

: ๑ - ๒

๒ " _____ ", "เร่งให้ลาวเป็นคอมมิวนิสต์" วิทยุสารประจำวัน

๒(๓ มกราคม ๒๕๐๕)

" _____ ", "ยังตกลงกันไม่ได้ในลาว," วิทยุสารประจำวัน

๔๔(๖ มีนาคม ๒๕๐๕) : ๑ - ๓

ก็เพื่อป้องกันมิให้ เหตุการณ์ในลาว เป็นอันตรายแก่ประเทศไทย"

เป็นที่น่าสังเกตว่าถ้อยแถลงดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่าสหรัฐอเมริกาเองก็มีความหวั่นเกรง เช่นเดียวกับไทยแต่สหรัฐอเมริกาเองก็มีอาจจะเปลี่ยนนโยบายในลาวไปจากเดิมได้ (ซึ่งผู้เขียนจะวิเคราะห์ในตอนต่อไป) แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินนโยบายของประธานาธิบดีเคนเนดีเช่นนี้อาจยังผลให้ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยิ่งวางความคิดเห็นว่า

"ไม่ว่าสหรัฐจะดำเนินนโยบายอย่างไรในลาวก็ตามไม่ว่าจะจัดตั้งคณะกรรมการควบคุมภาวะสงบศึกในลาว หรือจัดการประชุมที่กรุงเจนีวา ก็ตาม ประเทศไทยต้องเตรียมตัวทางไว้ และประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมเพื่อป้องกันตัวเองอยู่เสมอ"

ในเกือบ พฤษภาคม ๒๕๐๕ เมื่อรัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เห็นว่า ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลเจ้าอนุวงศ์มีชัยในการ รบมากขึ้น เพื่อเตรียมป้องกันมิให้การสู้รบในลาว ขยายเข้ามาในประเทศไทย นอกจากจะจัดส่งกำลังไปเพิ่ม เติมตามจุดยุทธศาสตร์

กรมประชาสัมพันธ์, "ประธานาธิบดีเคนเนดีให้สัมภาษณ์เรื่องส่งทหารมาไทยแก่ผู้สื่อข่าวที่หัวเนียบขาว," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๕

วิทยุสารประจำวัน ๔๔(๒๑ พฤษภาคม ๒๕๐๕) : ๑

"_____", "นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๐๔ วิทยุสารประจำวัน ๗๕(๒๑ เมษายน ๒๕๐๔):๓

"_____", "นายกรัฐมนตรีตรวจเยี่ยมทหารในจังหวัดชายแดน" ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๗๐(๑๒ เมษายน ๒๕๐๕) : ๒

ชายแดนไทย - ลาว แล้ว รัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยังได้มีคำเชิญไปยัง รัฐบาลประธานาธิบดีเคนเนดีให้จัดส่งกำลังทหารทั้งทางพิเศนและทางอากาศบางส่วน เข้ามาประจำในดินแดนประเทศไทย ทั้งยังเชิญประเทศภาคีสมาชิกองค์การ สปอ. บางประเทศให้ร่วมสมทบส่งกำลังทหาร เข้ามายังประเทศไทยด้วย

กรมประชาสัมพันธ์, "แถลงการณ์สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการส่งกำลัง ทหารไปรักษาชายแดนเพิ่มเติม," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๐๕
วิทยุสารประจำวัน ๕๐(๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๕) : ๑

"_____", "ถ้อยแถลงของประธานาธิบดีเคนเนดี เรื่องส่ง ทหารสหรัฐมาในประเทศไทย," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๕
วิทยุสารประจำวัน ๕๓(๑๗ พฤษภาคม ๒๕๐๕) : ๓

"_____", "แถลงการณ์ของรัฐบาล เรื่องรัฐบาลออสเตรเลีย ส่งกำลังส่วนหนึ่งเข้ามาประจำในประเทศไทย," ข่าวในประเทศภาคค่ำ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๐๕
วิทยุสารประจำวัน ๕๖(๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๕) : ๑

"_____", "แถลงการณ์ของรัฐบาล เรื่องรัฐบาลนิวซีแลนด์ส่ง กำลังทหารส่วนหนึ่งเข้ามาประจำในประเทศไทย," ข่าวในประเทศภาคค่ำ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๕
วิทยุสารประจำวัน ๕๖(๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๕) : ๑

"_____", "แถลงการณ์ของรัฐบาล เรื่องรัฐบาลสหราชอาณาจักร ส่งกำลังทหารส่วนหนึ่งเข้ามาประจำในประเทศไทย," ข่าวในประเทศภาคค่ำ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๐๕
วิทยุสารประจำวัน ๕๘(๒๕ พฤษภาคม ๒๕๐๕) : ๑

เป็นที่น่าสังเกตว่าทุกประเทศคอมมิวนิสต์ค่าเงินโดยอ้างว่าเป็นไปตามพันธกรณี
 ที่มีอยู่ตามสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การที่ประเทศภาคี
 สมาชิกองค์การ สปอ. ตลอดจนองค์การเศรษฐกิจของรัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ อาจมี
 ผลเนืองมาจากข้อตกลงในคำแถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐมนตรีต่างประเทศของไทยและ
 ของสหรัฐที่ว่า "สหรัฐจะให้ความช่วยเหลือไทยโดยคำพิงโดยไม่ต้องรอมติเอกฉันท์จาก
 ประเทศภาคีสมาชิกองค์การ สปอ. แต่อย่างใด" ^๒ ดังนั้นเพื่อกองการ สปอ.
 กลายความตักลี้ลี้หรือไร้ความหมายสำหรับประเทศไทยครั้งที่ พลเอก ถนอม กิตติขจร
 ได้กล่าวว่า "เราไม่ต้องรอรับความช่วยเหลือจากองค์การ สปอ. ก็ได้" ^๓ ดังนั้น
 ประเทศภาคีสมาชิกองค์การ สปอ. จึงได้มอบสนธิสัญญาของรัฐบาล จอมพล สฤษดิ์
 ธนะรัชต์ ด้วยการส่งทหารเข้ามาประจำประเทศไทย เพื่อแสดงให้เห็นว่า
 ประเทศเหล่านั้นยินดีที่จะร่วมป้องกันประเทศไทยถ้าหากมีการรุกรานด้วยกำลัง เกิดขึ้น

^๑ เรืองเดียวกัน

กรมประชาสัมพันธ์, "แถลงการณ์ของรัฐบาลเรื่องตั้งฐานทัพสหรัฐใน
 ประเทศไทย, " ชาวในเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน
 ๕๒(๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๕) : ๒

^๒ " _____", "คำแถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐมนตรีว่าการ
 กระทรวงการต่างประเทศไทยกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา,"
วิทยุสารประจำวัน ๕๖(๔ มีนาคม ๒๕๐๕) : ๒

^๓ " _____", "พลเอก ถนอม กิตติขจร ได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์,
 ชาวในเทศภาคค่ำ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๕๗(๕ มีนาคม
 ๒๕๐๕) : ๔

แต่อย่างไรก็ตามประเทศภาคีสมาชิกองค์การ ส.ป.อ. บางประเทศ ก็ยืนยันว่าจะดำเนินนโยบายในอ่าว เช่นเดิม ดังที่นายแมกมิลแลน นายกรัฐมนตรีอังกฤษแถลงต่อสภาว่า อังกฤษพร้อมที่จะส่งทหารมายังประเทศไทย หากได้รับการร้องขอจากรัฐบาลไทย ก้ำดังทหารอังกฤษที่ส่งมาในประเทศไทยนั้น จะใช้ในการป้องกันประเทศไทยเท่านั้น ส่วนมิถุชากานการ เมืองของลาว อังกฤษยังมีความมุ่งหมายขยับถึง เขมร ก็สนับสนุนให้จัดตั้งรัฐบาลชุดผสมในลาว ประกอบด้วยขุนนางของลาวทุกฝ่าย

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การที่สมาชิกองค์การ ส.ป.อ. บางประเทศ ส่งทหารมาประจำในประเทศไทย ก็เพียง เพื่อตอบสนองข้อเรียกร้องของรัฐบาลไทย ตามพันธกรณีที่มีอยู่ในสนธิสัญญา ส.ป.อ. เท่านั้นมิได้ส่งมาเพราะความหวั่นเกรงว่า ภาคมมิวนิสต์มีชัยชนะเหนือลาว จะมีผลกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยของประเทศไทย เพียงใดหรือไม

๓) การดำเนินนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ของประธานาธิบดีเคนเนดีใน

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ดังที่ได้เสนอมาแล้วว่า ประธานาธิบดีเคนเนดี ได้ดำเนินนโยบายพัฒนาปรนัยให้แก่มฝ่ายคอมมิวนิสต์ในลาว โดยไม่รังเกียจคัดค้านจากฝ่ายไทยที่เห็นว่า การสนับสนุนให้ลาวเป็นกลางและมีรัฐบาลชุดผสมนั้น นอกจากจะเปิดโอกาสให้คอมมิวนิสต์เข้ามามีอำนาจและบทบาททางการเมืองในลาวอีกครั้งหนึ่งแล้ว ยังเปิดโอกาสให้คอมมิวนิสต์มีชัยชนะเหนือลาวอีกด้วย ทั้งนี้จะมีผลกระทบกระเทือนในไทยและประเทศต่างๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตกอยู่ในอำนาจและอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ในที่สุด

กรมประชาสัมพันธ์, "อังกฤษพร้อมจะส่งยุบินขึ้นใจมาไทย," ข่าวทางประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๐๕ วิทยสารประจำวัน ๕๕ (๒๑ พฤษภาคม

ถึงแม้สหรัฐยังคงยืนยันที่จะดำเนินนโยบายในลาว เช่นเดิม แต่ประ-
 ธานาธิบดีเคนเนดี ก็ได้ปราศรัยทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ว่า สหรัฐ
 จะไม่ยอมจำนนให้คอมมิวนิสต์เป็นอำนาจ เพื่อยืนยันในคำขู่ดังกล่าว ประธานาธิบดี
 เคนเนดีก็ได้ชี้แจงถึงการของบประมาณเพิ่มเติมทางทหารจากรัฐสภาสหรัฐ เป็นค่าใช้จ่าย
 เพื่อขยายกำลังทางทหาร^๖ ถึง ๓๒๗๒ ล้านเหรียญสหรัฐ รวมทั้งของอนุมัติร่างกฎหมาย
 ให้ประธานาธิบดีมีอำนาจที่จะระดมกำลังทหารได้ เพิ่มกำลังอัตรา รวมทั้งกองทัพจะ
 เคลื่อนที่ได้โดยฉับพลัน คำปราศรัยดังกล่าว เท่ากับยืนยันว่า สหรัฐพร้อมที่จะดำเนิน
 มาตรการทางทหารในชั้นใกล้เคียง เพื่อตอบโต้การคุกคามของคอมมิวนิสต์ จะเห็นได้
 ว่า นโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ที่ประธานาธิบดีเคนเนดีได้กล่าวแก่ชาวอเมริกันนั้น
 ดูไม่สอดคล้องกับนโยบายที่สหรัฐกำลังดำเนินอยู่ในลาว

^๑ กรมประชาสัมพันธ์, "ประธานาธิบดีเคนเนดีประกาศมาตรการ เตรียม
 สู้คอมมิวนิสต์," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๐๔ วิทยุสาร-
ประจำวัน ๑๔๑ (๒๗ กรกฎาคม ๒๕๐๔) : ๑-๒

^๒ ประธานาธิบดีเคนเนดี ได้เสนอให้เพิ่มอัตรากำลังในกองทัพบกจาก
 ๔๓๕,๐๐๐ คน เป็นประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ คน ทั้งขอเพิ่มกำลังทหารเข้าประจำการ
 ในกองทัพเรือและกองทัพ อากาศในอัตรา ๒๘,๐๐๐ และ ๒๓,๐๐๐ ตามลำดับ และ
 ให้เรียกทหารเข้าประจำการสอง เท่าหรือสาม เท่าตัวภายในเดือนต่อไป ส่วนเรือรบ
 และเครื่องบินทิ้งระเบิดจะปลดระวางนั้น ขอให้สามารถปฏิบัติการได้และเข้าประจำ
 การตามเดิม นอกจากนี้ขอให้เพิ่มยุทธวิธีทางอากาศ ขยายการล่าเหยี่ยวทางทะเล
 และทางอากาศ เพิ่มแผนปฏิบัติการในการปราบเรือดำน้ำ รวมทั้งปะวิงเวดอากาศปลด
 ประจำการ เครื่องบินทิ้งระเบิด และเครื่องบินแมมบี ๔๗ ไวกอน

อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุที่ประธานาธิบดีเคนเนดีลังเลใจที่จะใช้มาตรการทางทหาร เพื่อยุติการสู้รบในลาวในชั้นแรก อาจเป็นผลเนื่องจาก

๑. การทำรัฐประหารที่คิวบา เพื่อล้มล้างรัฐบาล ดร.ฟีเกล คัสโตล ประสบความสำเร็จ ยังผลให้รัฐบาลประธานาธิบดีเคนเนดีถูกโจมตีอย่างหนัก

๒. ประเทศฝ่ายโลกเสรีอื่น ๆ ไม่สนับสนุนปฏิบัติการทางทหารในลาวครั้งที่ประชุม คณะมนตรี สปอ. ที่กรุงเทพฯ ได้มีมติให้ยุติการสู้รบในลาวด้วยการเจรจา

๓. รัฐบาลฝ่ายขวาในลาวไม่อาจดำเนินการปราบปรามคอมมิวนิสต์ได้อย่างเด็ดขาด

๔. สภาพการสู้รบมีแนวโน้มว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์จะเป็นฝ่ายมีชัย

๕. ประเทศมหาอำนาจฝ่ายคอมมิวนิสต์ สนับสนุนคอมมิวนิสต์ในลาวอย่างเปิดเผย โดยส่งกำลังและอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ มาให้ ดังนั้นสหรัฐจึงไม่กล้าเสี่ยงที่จะเข้าปฏิบัติการทางทหารในลาว เพราะอาจจะขยายตัวจากสงครามขนาดเล็กกลายเป็นสงครามโลกก็ได้

ดังนั้นวิธีเดียวที่สหรัฐจะทำได้ในกรณีลาวก็คือ สนับสนุนขอเสนอของอังกฤษที่จัดให้มีการประชุมที่กรุงเจนีวา เพื่อยุติการสู้รบและป้องกันมิให้เกิดขึ้นอีก แต่การเจรจาย่อมบรรลุผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อ ลาวต้องมีรัฐบาลชุดผสมเพื่อส่งผู้แทนลาวฝ่ายเดียว เข้าร่วมประชุมในชั้นสุดท้าย ดังนั้นสหรัฐจึงพยายามอย่างยิ่งที่จะให้ลาวมีรัฐบาลชุดผสมโดยเร็ว แม้ว่าสหรัฐจะต้องบีบบังคับให้เจ้านายยอมยกตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และกระทรวงมหาดไทยให้แก่เจ้าสุวรรณมา ซึ่งเท่ากับเสี่ยงต่อการถูกมองว่าได้ดำเนินนโยบายผ่อนปรนให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ และกำลังให้โอกาสแก่คอมมิวนิสต์เข้ามาบีบบังคับและอำนาจทางการเมืองในลาวอีกครั้งหนึ่งก็ตามที

^๑ กรมประชาสัมพันธ์, "๑๔ ซาคีเร่งประชุม ๓ เจ้าลาว," ข่าวต่างประเทศ ภาคค่ำ วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๕ (๘ มกราคม ๒๕๐๕) : ๑

^๒ "_____," "สหรัฐให้เจ้านายยอมผ่อนปรนให้แก่เจ้าสุวรรณมา," ข่าวต่างประเทศภาคค่ำ ๑๖ มกราคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๑๑ (๑๗ มกราคม ๒๕๐๕)

แต่อย่างไรก็ตาม ประธานาธิบดีเคนเนดีก็ได้แสดงให้เห็นว่า มาตรการเตรียมสู้คอมมิวนิสต์ ที่ได้ปราศรัยแก่ชาวอเมริกันทั่วประเทศเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๔ นั้นยังคงความศักดิ์สิทธิ์อยู่ตามเดิมด้วยการยินยอมให้/นาย คีนส์ วัลล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ร่วมลงนามกับ พ.อ. ถนิต คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทย เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๐๕ เพื่อยืนยันว่า สหรัฐจะรับประกันเอกราชและบูรณภาพของไทยโดยลำพังและพร้อมที่จะป้องกันประเทศไทยให้พ้นจากการรุกรานของคอมมิวนิสต์ ทั้งโดยวิธีใช้กำลังอย่างเปิดเผย และให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงประเทศ เพื่อป้องกันการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์^๑ ด้วย

คำแถลงการณ์ร่วมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสหรัฐสะทกใจที่จะดำเนินนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยอย่างแข็งขัน เพื่อให้ประเทศไทยเป็นด่านสกัดกั้นการรุกรานของคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยการกล้าให้สัญญาภัยกับไทยที่จะต่อต้านการรุกรานของคอมมิวนิสต์ที่จะเข้ามาในประเทศไทยด้วยมาตรการที่เด็ดขาดเพียงลำพัง

การที่สหรัฐกล้าที่จะให้สัญญากับไทยในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพทางการเมืองของไทยแตกต่างไปจากลาว นอกจากรัฐบาลจะมีเสถียรภาพมั่นคงแล้ว^๒ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้เป็นนายกรัฐมนตรีก็มีอำนาจโดยเด็ดขาดตามมาตรา ๑๗ ที่จะปฏิบัติภารกิจใด ๆ ได้ ก็เห็นว่าสมควรที่จะทำไปเพื่อเสถียรภาพของรัฐบาลและ

ศูนย์วิทยุวิทยุวิทยุ

^๑ กรมประชาสัมพันธ์, "แถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐมนตรีต่างประเทศไทยและรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกา," วิทยุสารประจำวัน ๔๖ (๘ มีนาคม ๒๕๐๕) : ๑

^๒ ศึกษาไว้แล้วในบทที่ ๑

ความมั่นคงของประเทศ คังนั้นจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงสามารถดำเนินนโยบาย
ต่อต้านคอมมิวนิสต์ได้ด้วยมาตรการที่เด็ดขาดและรุนแรง เป็นผลให้คอมมิวนิสต์ใน
ประเทศไทยถูกจำกัดให้ดำเนินงานอยู่เฉพาะใต้ดิน^๒ ประกอบกับการปฏิบัติงานของ
คอมมิวนิสต์ในประเทศไทยไม่ได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากประเทศมหาอำนาจ
คอมมิวนิสต์อื่นโดยเปิดเผย เช่น ในลาว สหรัฐจึงไม่ต้องเสี่ยงกับการปะทะกับ
คอมมิวนิสต์ด้วยกำลัง เช่น ที่สหรัฐจะต้องเสี่ยงในลาวน่าจะเป็นเพราะปัจจัยดังกล่าว
นี้เองที่ทำให้สหรัฐกล้าที่จะประกาศช่วยไทยต่อต้านคอมมิวนิสต์ได้อย่างเปิดเผยโดย
ลำพัง โดยไม่สนใจว่าประเทศฝ่ายโลกเสรีอื่น ๆ จะมีปฏิกิริยาอย่างไร /

ประธานาธิบดีเคนเนดีได้แสดงให้เห็นอย่างเปิดเผยว่า สหรัฐพร้อมที่จะ
ป้องกันกรุกของคอมมิวนิสต์ที่จะเข้ามาในดินแดนไทยด้วยกำลังทหารและการป้องกัน
อย่างเต็มที่ คังจะเห็นว่าสหรัฐได้ส่งกำลังทหารเข้ามาประจำในประเทศไทยเป็น
ประเทศแรก ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๐๕ ในขณะที่เดียวกันสหรัฐก็ให้ความช่วยเหลือ
ในด้านการป้องกันประเทศด้วยการให้อาวุธยุทโธปกรณ์และเงินช่วยเหลือพิเศษ เพื่อ
ปรับปรุงกองทัพอย่างเต็มที่ เช่นในเดือนกันยายน ๒๕๐๕ ได้มีรายงานข่าวจาก
ทำเนียบรัฐบาลเปิดเผยว่า สหรัฐได้กำหนดวงเงินสำหรับให้ความช่วยเหลือทางทหาร

^๑ "มาตรา ๑๗ ขรรมนุญปกครองราชอาณาจักรไทย, "ราชกิจจานุเบกษา
เล่มที่ ๗๖ ตอนที่ ๑๗ (วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๒) : ๔

^๒ การปราบปรามคอมมิวนิสต์ของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ด้วยมาตรการที่
เด็ดขาดและรุนแรงนั้นยังผลให้ในปี ๒๕๐๓ คณะกรรมาธิการกลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่ง
ประเทศไทยมีมติให้เปลี่ยนยุทธวิธีการต่อสู้จากแบบรัฐสภา ไปสู่การใช้กลยุทธ์ขั้วอำนาจ
แบบเมกาเซตุง

แก่กองทัพไทยถึง ๗๐ ล้านเหรียญสหรัฐ (๑๔๐๐ ล้านบาท)^๑ และในขณะที่เดียวกัน สหรัฐได้จัดตั้งสถานีเรดาร์ขึ้นในประเทศไทยเพื่อสะกดกันเครื่องบินที่จะลวงล้ำเข้ามา ในเขตไทยในทุกโอกาส โดยที่หน่วยเรดาร์นี้สามารถส่งการและระดมกำลังทุกหน่วย ตลอดจนขอกำลังจากสหรัฐและประเทศภาคีสมาชิก สปอ. เข้ามาช่วยได้ทันที^๒ ในเดือนตุลาคม ๒๕๐๕ พลเอก จิตติ นาวีเสถียร เสนาธิการทหารในขณะนั้นได้ เปิดเผยว่าสหรัฐได้มอบรถถังแบบใหม่ ซึ่งมีความเร็วสูงและมีสมรรถภาพดีกว่ารถถัง ที่ไทยมีอยู่ในขณะนั้นให้แก่ประเทศไทยด้วย อีกทั้งสหรัฐยังได้ส่งกองพันหน่วยก่อสร้าง เคลื่อนที่ของกองทัพเรือสหรัฐจากเกาะโอกินาวาที่รู้จักกันในนามของ "ฝั่งทะเล" (Seabees) มาช่วยก่อสร้างและปรับปรุงสนามบินทางภาคอีสาน อันเป็นส่วนหนึ่งของ โครงการเร่งเสริมกำลังป้องกันทางทหารในภาคอีสาน^๓ ด้วย

จะเห็นได้ว่าความช่วยเหลือในลักษณะดังกล่าวเป็นการเตรียมรับในกรณีที่ คอมมิวนิสต์ใช้กำลังรุกเข้ามาในประเทศไทยอย่างเปิดเผย ส่วนในกรณีที่คอมมิวนิสต์ ใช้วิธีการแทรกซึมและบ่อนทำลาย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ยืนยันว่าสหรัฐได้แสดง เจตจำนงอันซัดจั่งที่จะสนับสนุนและก่อการปฏิบัติการต่อต้านของไทยด้วย ทั้งนี้

^๑ สยามรัฐ (๒ กันยายน ๒๕๐๕) : ๑

^๒ พิมพ์ไทย (๒๕ กันยายน ๒๕๐๕) : ๑

^๓ หลักเมือง (๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๕) : ๑

^๔ กรมประชาสัมพันธ์, "คำปราศรัยของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เรื่อง แดงการฉวามระหวาง นายถนัค คอมันคร รัฐมนตรีต่างประเทศของไทย และ นายคินส์ รัลล รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศของสหรัฐ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๐๕," ชาวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๔๔(๑๒ มีนาคม ๒๕๐๕) : ๑

เมื่อรัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้จัดตั้งกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป.กลาง) ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ต่อต้านและป้องกันการแทรกซึมและบ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย สหรัฐได้ให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ของ กรป.กลางด้วย โดยเริ่มให้ความช่วยเหลือเป็นครั้งแรกในปี ๒๕๐๖ ด้วยการให้เครื่องมือและเครื่องทุ่นแรงผ่านทางจัสแมค มีมูลค่าในขณะนั้นทั้งสิ้น ๑.๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ ๓๐ ล้านบาท

นอกจากนี้หน่วยทหารช่างก่อสร้างเคลื่อนที่ของสหรัฐ (Construction Battalion) หรือ "มั่งทะเล" (Seabees) สังกัดพรคนาวิกโยชินของสหรัฐที่เกาะโอกินาวา ซึ่งได้รับคำสั่งให้เข้ามาก่อสร้างและปรับปรุงสนามบินทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยในระยะนั้น ยังได้รับมอบหมายจากองค์การยูซอเมให้นำเครื่องมือเครื่องใช้และกำลังพลที่นำมาด้วยช่วยสร้างความสำเร็จในทางด้านวัตถุให้แก่ท้องถิ่นทุรกันดารต่าง ๆ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย เช่น ช่วยสร้างโรงเรียน สถานือนามัย บ่อน้ำ ประปา ล้างเก็บน้ำ เชื้อกันน้ำ ตามโครงการซึ่งกำหนดขึ้นตามความต้องการของประชาชนในแต่ละภาค ให้เสร็จสิ้นภายใน ๖ เดือน ทั้งช่วยฝึกหัดเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยให้รู้จักใช้รักษา และซ่อมแซมเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ ซึ่งองค์การยูซอเมจะให้ไว้ประจำ—ที่ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนด้วย ทั้งนี้สหรัฐจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด

โดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ทั้งสิ้น การปฏิบัติงานของหน่วยทหารช่างนาวิกสัตว์รัฐคงกล่าว
 ได้รับบัญชาจาก จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ให้พิจารณาจัดทำเพิ่มเติมในหมู่บ้านที่
 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ กรป.กลาง ได้ดำเนินการไปแล้วหรือกำลังดำเนินการ
 อยู่ อันมีส่วนช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ของกรป.กลาง
 ในขณะนั้นยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่าความช่วยเหลือที่สหรัฐสัญญาจะให้แก่ประเทศไทย เพื่อ
 ป้องกันการรุกรานของคอมมิวนิสต์ตามคำประกาศแถลงการณ์ร่วมระหว่าง นายคินส์
 รัลท์ และ พ.อ.ถนัด คอมันตร์ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๐๕ นั้น ได้
 มีส่วนช่วยสนับสนุนงานปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี , ทหารช่างนาวิกสัตว์รัฐให้
 ความช่วยเหลืองานพัฒนาชุมชน หนังสือราชการกระทรวงมหาดไทย ที่สร.๕๕๕๕/๒๕๐๖
 วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๖ ถึง นายกรัฐมนตรี แห่ง ป.ศ. ๑.๕-๘

" _____ ", ทหารช่างนาวิกสัตว์รัฐให้
 ความช่วยเหลืองานพัฒนาชุมชน หนังสือราชการสำนักบริหารนายกรัฐมนตรี
 ที่ ๑๔๕๒/๒๕๐๖ วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๐๖ ถึง เลขาธิการ กรป.กลาง แห่ง
 ป.ศ. ๑.๕-๘

และในระยะต่อมาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความช่วยเหลือที่ให้แก่
กรป. กลาง

อาจสรุปได้ว่า เมื่อจคมพล สฤณี ชนะวิชต์ ไม่เห็นด้วยที่สหรัฐและ
ฝ่ายโลกเสรีดำเนินนโยบายผ่อนปรนให้แก่คอมมิวนิสต์ในลาว เพราะเห็นว่าจะ
เป็นทางให้คอมมิวนิสต์มีชัยชนะเหนือลาวซึ่งจะมีผลกระทบกระเทือนมาสู่เสถียรภาพ

ความช่วยเหลือที่สหรัฐให้แก่ กรป. กลาง เป็นโครงการต่อเนื่องใน
ระยะยาว ผ่านองค์การบริหารวิเทศกิจ (USOM) มี ๒ ลักษณะด้วยกัน คือ

๑. ความช่วยเหลือซึ่งสหรัฐให้ในรูปของวัสดุอุปกรณ์และเครื่อง
ทุนแรงเป็นส่วนใหญ่ พร้อมกับส่งผู้เชี่ยวชาญมา เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ
ตลอดจนเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยไปปฏิบัติงานที่สหรัฐด้วย ในช่วงปี ๒๕๐๖-
๒๕๑๗ กรป. กลาง ได้รับความช่วยเหลือในลักษณะเช่นนี้ มีมูลค่าทั้งสิ้น
๘,๑๖๘,๓๘๓ เหรียญสหรัฐ หรือ ๑๖๓,๘๔๐ บาท

๒. ความช่วยเหลือประเภทเงินทุนสมทบ (Counterpart fund) ให้
จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในประเทศไทย และเป็นค่าใช้จ่ายในการ
ฝึกอบรมเยาวชน พร้อมทั้งจัดตั้งศูนย์ขยายพันธุ์สัตว์ควาย กรป. กลาง ได้รับความ
ช่วยเหลือประเภทนี้เป็นครั้งแรกในปี ๒๕๐๕ พจนถึงปี ๒๕๑๗ มีมูลค่าทั้งสิ้น
๑๖,๐๖๕,๐๖๕ บาท

บัญชี เทศะกรณ คำบรรยายสรุปกองอำนาจการ กลางรักษาความ
ปลอดภัยแห่งชาติ (กรป. กลาง) (เอกสารโรเนียวจัดทำเพื่อบรรยายความ
สถาบันคลัง ๆ ประจำเดือนมกราคม ๒๕๒๐), หน้า ๑๕.

ของรัฐบาลและความปลอดภัยของประเทศไทยในที่สุด ดังนั้นเมื่อสหรัฐยังคงยืนยันที่จะดำเนินนโยบายเช่นเดิม จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงต้องเตรียมมาตรการการเพื่อป้องกันตนเอง ในขณะที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์กำลังรุกไล่ขยายแดนไทยมานั้น นอกจากจะส่งทหารไปประจำชายแดนไทย - ลาวแล้ว รัฐบาลชุด จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็มอบหมายให้ พ.อ.ถนอม คอมนันท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของไทยไปเจรจากับประธานาธิบดี เคนเนดี และ นายคินส์ รัสต์ เพื่อตกลงที่จะให้สหรัฐรับประกันเอกราชและบูรณภาพของไทยให้พ้นจากการรุกรานของคอมมิวนิสต์

ถึงแม้ว่าสหรัฐจะรับประกันเอกราชและบูรณภาพของไทยเพียงใดก็ตาม จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็ยังคงยึดถือสุภาษิตที่ว่า "เราต้องช่วยตัวเองก่อน แล้วคนอื่นจึงจะช่วยเรา... เราจะต้องพยายามช่วยตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่พึงกระทำได้" ดังนั้นในขณะที่สถานการณ์ในลาวไม่เป็นที่น่าไว้วางใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งในต้นปี ๒๕๐๕ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้มอบหมายให้คณะรัฐมนตรีและกองบัญชาการทหารสูงสุด ร่วมประชุมหาวิธีการในการป้องกันและปราบปรามการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ และแล้วในวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๐๕ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้จัดตั้งหน่วยงานหนึ่งขึ้นมา ให้ขึ้นตรงต่อ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำหน้าที่ในการต่อต้านและป้องกันการแทรกซึมและบ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย โดยให้ชื่อหน่วยงานนี้ว่า "กองอำนวยการกลางรักษาความ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรมประชาสัมพันธ์, "คำปราศรัยของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เรื่องแถลงการณ์ร่วมระหว่าง นายถนอม คอมนันท์ รัฐมนตรีต่างประเทศของไทย และ นายคินส์ รัสต์ รัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๐๕"

วิทยุสารประจำวัน ๔๔(๑๒ มีนาคม ๒๕๐๕) : ๑ - ๒

ปลอดภัยแห่งชาติ" (กรป.กลาง)

พลเอก เลิศรบ สีตะบุตร หัวหน้ากองยุทธการ กรป.กลาง ในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ชี้แจงว่า กรป.กลาง จะจัดส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกไป "เพื่อพยายามยุติการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ไว้แค่มั้งแม่น้ำโขงของลาว... วางจุดปฏิบัติการ เริ่มต้นทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ คำบลที่คอมมิวนิสต์แทรกซึมมากเสียก่อน" ^๒ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าด้วยภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในลาวดังกล่าวนี้เองที่เป็นแรงผลักดันให้มีการริเริ่มงานปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารอย่างแท้จริงในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เพื่อมุ่งหมายจะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกันการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ ดังที่กล่าวมาแล้ว

ค) ความหวั่นเกรงภัยคอมมิวนิสต์ที่สืบเนื่องมาจากการสู้รบที่เกิดขึ้นในลาว

จำเริญแต่เกิดรัฐประหารขึ้นในราชอาณาจักรลาว เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๐๓ เป็นต้นมา รัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้แสดงท่าทีให้เห็นว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในลาวมีความสำคัญยิ่งต่อความปลอดภัยของประเทศไทย

แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี" "ข้อพิจารณาของฝ่ายอำนวยการในการป้องกันความจำเป็นงานของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย," รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๐๕.

สัมภาษณ์ พลเอก เลิศรบ สีตะบุตร, หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการผู้บัญชาการทหารสูงสุด, ๒๗ เมษายน ๒๕๒๐ (อดีตรองเสนาธิการ กรป.กลาง และเป็นผู้หนึ่งที่ได้มีส่วนร่วมบุกเบิกงานของ กรป.กลาง ในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์)

ทั้งนี้รัฐบาลมีความเห็นว่า

รัฐประหารในครั้งนี้... เป็นการจัดวางสะพานเพื่อให้อิทธิพลของคอมมิวนิสต์ใหญ่เข้าสู่ลาวโดยมีซีกซา ... ประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับลาวอยู่เป็นระยะกว่า ๑,๐๐๐ กิโลเมตร ไม้อาจนั่งนอนใจ หรือทำเพิกเฉยไม่สนใจต่อเหตุการณ์ที่อุบัติขึ้นได้ อย่างน้อยที่สุดเพื่อความปลอดภัยของตนเองก่อนจะสายเกินไป

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักรลาวมีผลกระทบกระเทือนต่อประเทศไทยอยู่อย่างรุนแรง เป็นผลให้ลาวแปรสภาพอยู่ข้างกระชั้นหันจากรัฐกึ่งชนที่อยู่กึ่งกลางระหว่างไทยและคอมมิวนิสต์ กลายเป็นดินแดนที่เป็นอิทธิพลของทางฝ่ายคอมมิวนิสต์ใกล้ซีกพรมแดนไทยยิ่งขึ้น

ยิ่งกว่านั้น จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยังมีความเห็นว่า

ตั้งแต่เกิดรัฐประหารขึ้นในราชอาณาจักรลาวเพียงชั่วเวลาเดือนเดียวคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยได้กำเริบเสิบสานขึ้นมาอีกมาก มีใบปลิวของคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย กล่าวร้ายรัฐบาลและพยายามชักชวนคนไทยให้นิยมชมชอบในนโยบายแบบคอมมิวนิสต์เพียงแต่เกิดรัฐประหารเพียงเดือนเดียว ยังก่อกวนความเคลื่อนไหวในแก่ประเทศไทยถึงปานนี้ ถ้าราชอาณาจักรลาวตกอยู่ในความควบคุมของคอมมิวนิสต์โดยสิ้นเชิง อันตรายจะมีถึงประเทศไทยสักเพียงไร

ศูนย์วิทยุทรพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรมประชาสัมพันธ์, "การแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย," บทความของกรมประชาสัมพันธ์ บรรยายทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ภาคเช้า วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ วิทยุสารประจำวัน ๑๕๐ (๔ ตุลาคม ๒๕๐๕) : ๑-๒

"_____", "ภัยคอมมิวนิสต์จากฝั่งลาว," บทความบรรยายทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยภาคเช้า วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๐๓ วิทยุสารประจำวัน ๑๔๕ (๒๗ กันยายน ๒๕๐๓) : ๑

"_____", "คำแถลงการณ์ของนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี เรื่องสถานการณ์ในราชอาณาจักรลาว," ข่าวในประเทศไทยภาคค่ำ วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๐๓ วิทยุสารประจำวัน ๑๔๒ (๒๑ กันยายน ๒๕๐๓) : ๑ - ๒

จากบทความและแถลงการณ์ดังกล่าว แสดงว่ารัฐบาลจอมพล สฤษดิ์
 ชนวรรค์ เห็นว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักรลาว นับตั้งแต่เกิดรัฐ
 ประหารเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๐๓ เป็นต้นมา มีผลกระทบกระเทือนอย่างยิ่ง
 ต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความมั่นคงของประเทศ อย่างน้อยที่สุดเหตุการณ์
 ในลาวครั้งนั้น "มุ่งใจให้คอมมิวนิสต์กำเริบเสิบสาน เห็นเป็นโอกาสที่จะบ่อน
 ทำลายเสถียรภาพของรัฐบาลและประเทศไทย" ^๑ ดังนั้น David Wilson
 จึงเห็นว่านโยบายของ จอมพล สฤษดิ์ ชนวรรค์ ที่มีต่อลาวในระยะนั้น เป็นการ
 ป้องกันการขยายอิทธิพลของขบวนการปะเทดลาวมิให้แพร่ขยายเข้ามาในไทย ^๒

เพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศไทย พล.อ. ถนอม
 กิตติขจร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้ชี้แจงว่า รัฐบาลได้กำหนด
 งบประมาณพิเศษทางทหาร เป็นวงเงินถึง ๓๕ ล้านบาท ส่วนหนึ่งเพื่อใช้จ่าย
 สร้างสถานีเรดาร์ป้องกันภัยทางอากาศ ตามจังหวัดชายแดนภาคตะวันออก
 เชียงเหนือ อีกส่วนหนึ่งเป็นค่าใช้จ่ายของทหารที่ประจำอยู่ตามจังหวัดชายแดน
 ครบเต็มอัตราศึก ทั้งนี้เนื่องจากเพื่อรับสถานการณ์คานลาว กระทรวงกลาโหม
 ได้งดการปลดปล่อยและลาพัก ดังนั้นกระทรวงกลาโหมจึงต้องหางบประมาณเพิ่ม
 ขึ้น ^๓ ยิ่งกว่านั้นในเดือนมีนาคม ๒๕๐๔ จอมพล สฤษดิ์ ชนวรรค์ ได้มีบัญชาให้

กรมประชาสัมพันธ์, "แถลงการณ์ของรัฐบาลเรื่องความเคลื่อนไหว
 ของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย" วิทยสารประจำวัน ๑๖๖(๒๔ สิงหาคม ๒๕๐๓)

: ๓

^๒ David Wilson, "Bangkok's Dim View to the East",
Asian Survey 4(June 1961) : 15

^๓ สยามรัฐ (๑๑ สิงหาคม ๒๕๐๔) : ๑

จัดตั้งศูนย์รวมชาวกองบัญชาการทหารพิเศษขึ้นที่หอประชุมกองทัพบก โดยมอบหมายให้ พลเอก จิตติ นาวิเสถียร เสนาธิการทหารเป็นผู้ควบคุม ทำหน้าที่รวบรวมข่าวสารความเคลื่อนไหวแถบชายแดนคานลาว แล้วรายงานให้ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทราบทุกระยะ เพื่อให้กองบัญชาการทหารพิเศษมีประสิทธิภาพในการทำข่าวยิ่งขึ้น จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มีคำสั่งให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทุกแห่งรับผิดชอบรายงานข่าวสารความเคลื่อนไหวชายแดนไปยังกองบัญชาการทหารพิเศษด้วย ทั้งนี้เพื่อบรรวบรวมข่าวสารเสนอต่อผู้บัญชาการทหารสูงสุดต่อไป^๒ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้จัดนายทหารไปบรรยายสรุปสถานการณ์คานลาวให้ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีรับทราบเหตุการณ์ไว้ด้วย^๓ ยิ่งกว่านั้นเพื่อป้องกันเหตุการณ์ฉุกเฉินซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในประเทศไทย กระทรวงกลาโหมได้มีคำสั่งให้เตรียมพร้อมทางด้านการข่าว^๔ การเตรียมรับสถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีความหวั่นเกรงมากเพียงไรว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในลาว จะมีผลกระทบกระเทือนถึงประเทศไทย

ง) ความหวั่นเกรงภัยจากการแทรกซึมของฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่จะมาจากฝั่งลาว

จากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในลาว และแนวโน้มที่ฝ่ายลาวนิยมคอมมิวนิสต์ มีที่ท่าเป็นฝ่ายได้เปรียบทำให้รัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

^๑ สยามนิกร (๒๓ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๑

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ เรื่องเดียวกัน

^๔ ขาวไทย (๒๔ มีนาคม ๒๕๐๔) : ๑

หวั่นเกรงถึงภัยจากการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์เป็นอย่างมาก รัฐบาลเชื่อว่า
คอมมิวนิสต์จากราชอาณาจักรลาวมีวัตถุประสงค์ที่จะเข้ามาบุกรุกดินแดนไทย
และพยายามที่จะเลาะบางส่วนของประเทศไทยไปร่วมกับราชอาณาจักรลาวภาย
ใต้อำนาจการปกครองของคอมมิวนิสต์ด้วยการสนับสนุนการปฏิบัติการของคอม-
มิวนิสต์ในประเทศไทย ดังคำแถลงการณ์ของรัฐบาลในตอนหนึ่งที่ว่า

ได้มีบุคคลกลุ่มหนึ่งได้ทำการตระเตรียมและดำเนินการ บ่อนทำลายความ
มั่นคงของราชอาณาจักรและราชบัลลังก์ รัฐบาลได้ทำการจับกุม
นายครอง จันดาวงศ์ ผู้เป็นหัวหน้าผู้คิดการร้ายรายนี้ จากการสอบสวน
พบว่า นายครอง จันดาวงศ์ จะลบล้างรัฐบาลในเดือนมิถุนายน ๒๕๐๔
โดยหวังว่า เมื่อขบวนการปะเทดลาว ยึดประเทศลาวทั้งประเทศได้แล้ว
จะส่งกำลังอาวุธให้และจะรวมชิงดินแดนที่ยึดได้ไปรวมกับปะเทดลาว
ภายใต้อำนาจการปกครองของคอมมิวนิสต์...

บุคคลสำคัญในรัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ต่างพยายามยืนยัน
ในคำแถลงการณ์ดังกล่าว ดังที่ พลเอก ถนอม กิติขจร รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงกลาโหม ให้สัมภาษณ์ในตอนหนึ่ง ว่า

จากการสอบสวน นายสังวรณ์ ซึ่งรัฐบาลลาวจัดส่งมา พบว่า นายสังวรณ์
เป็นอนุภาคตะวันตกเฉียงเหนือ ข้ามไปทำมาหากินทางฝั่งประเทศลาว
และได้เข้าไปอยู่กับขบวนการปะเทดลาว ได้ถูกส่งไปอบรมที่ฐานอย ซึ่ง
ตั้งที่เมืองไทยและคนลาวเข้ารับการอบรม ๓๐๐ คน คนไทยที่เข้ารับการ
อบรม เป็นพวกของ นายครอง จันดาวงศ์ ที่หลบหนีข้ามไป (ในระหว่าง)

กรมประชาสัมพันธ์, "คำแถลงการณ์ของรัฐบาล เรื่องการกบฏ
ทรยศต่อชาติ," วิทยุสารประจำวัน ๑๐๑(๑ มิถุนายน ๒๕๐๔) : ๔ - ๕

การอบรมนี้ เวียดนามได้บอกว่าจะหากยึดประเทศลาวได้แล้ว ก็จะเข้า
ยึดประเทศไทยอีก และจะแยกภาคอีสานไปรวมอยู่กับลาว"^๑ ... พวกลาว
ฝั่งซ้ายได้พิมพ์แยกแผนที่ประเทศลาวผนวกเอาภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ
ประเทศไทยเข้าไปด้วย แล้วแจกจ่ายไปตามที่ต่าง ๆ อีกทั้งยังได้โฆษณา
ชวนเชื่อให้เห็นว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็นของลาว"^๒

พลเอก ประภาส จารุเสถียร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
กล่าวว่า "แผนการแยกดินแดนภาคอีสาน เป็นแผนการต่อเนื่องจากแผนการ
ยึดครองประเทศลาว เชื่อมโยงมาในอาณาจักรของไทย ..."^๓

ฝ่ายจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็มีความเห็นว่าถ้าคอมมิวนิสต์ยังไม่มี
โอกาสที่จะใช้กำลังทหารบุกรุกเข้ามาด้วยกำลังแสนยานุภาพ พวกเขาจะต้อง
ใช้กำลังแทรกซึมเข้ามาด้วยการบ่อนทำลายหรือปลุกปั่นให้ประชาชนยอมให้การ
สนับสนุน เมื่อถึงคอนันการต่อสู้เป็นคัวเป็นเคนจึงเกิดขึ้น

^๑ กรมประชาสัมพันธ์, "รองนายกรัฐมนตรีชี้แจงถึงแผนการณ
ของคอมมิวนิสต์แก่มุสอ่าวหนังสือพิมพ์," ชาวในประเศภาคค่ำ วันที่ ๒๒
มีนาคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๕๗(๒๓ มีนาคม ๒๕๐๕) : ๓
^๒ "_____", "พลเอก ฉนคม กิตติขจร ให้สัมภาษณ์แก่มุ
แทนหนังสือพิมพ์," ชาวต่างประเทศภาคเข้า วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๖
วิทยุสารประจำวัน ๑๘(๒๕ มกราคม ๒๕๐๖) : ๓
^๓ "_____", "พลเอก ประภาส จารุเสถียร ให้สัมภาษณ์
แก่มุสอ่าวหนังสือพิมพ์," ชาวในประเศภาคค่ำ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๘
วิทยุสารประจำวัน ๕๘(๒๒ พฤษภาคม ๒๕๐๘) : ๒
^๔ "_____", "นายกรัฐมนตรีตรวจราชการในจังหวัด
ชายแดน," วิทยุสารประจำวัน ๑๐(๑๕ มกราคม ๒๕๐๖) : ๒

ชวนให้คิดว่าความเห็นดังกล่าวอาจเป็นผลเนื่องมาจากการที่รัฐบาล
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้รับรายงานจากกองกำกับการชายแดนเขต ๘
แจ้งว่า เกิดมีหน่วยต่อต้านรัฐบาลขึ้น ปฏิบัติงานในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีศูนย์ปฏิบัติงานอยู่ที่จังหวัดสกลนคร
และมีขอบข่ายปฏิบัติงานอยู่ในท้องที่จังหวัดอุดรธานีและหนองคาย การปฏิบัติ
งานของหน่วยต่อต้านดังกล่าวอยู่ภายใต้การนำของ นายครอง จันดาวงศ์ ซึ่ง
เคยต้องคดีกบฏในราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๕ และเป็น
ลูกน้องของ นายเตียง ศิริขันธ์ ผู้นำฝ่ายซ้ายของไทยในอดีต นายครอง
จันดาวงศ์ ได้ตั้งกลุ่มสามัคคีธรรมขึ้น เพื่อใช้เป็นแหล่งเผยแพร่ลัทธิคอม-
มิวนิสต์ และโจมตีรัฐบาล โดยประสานงานร่วมกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ในลาว
มีจุดมุ่งหมายที่จะนำ ๑๕ จังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปรวมกับลาว
ภายใต้ระบบการปกครองของคอมมิวนิสต์ และมีแผนการที่จะทำการปฏิวัติ
รัฐบาล ยิ่งกว่านั้น นายครอง จันดาวงศ์ ยังรับสมัครบุคคลไปเป็นทหารเพื่อ
รักษาความปลอดภัยบริเวณภูพาน จังหวัดสกลนคร อีกด้วย ในขณะเดียวกัน
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็ได้รับรายงานเพิ่มเติมจาก พล.ต.อ. ประเสริฐ
รุจิรวงศ์ รองอธิบดีตำรวจฝ่ายปราบปราม ว่า ได้มีหลักฐานพยานยืนยันว่า
นายครอง จันดาวงศ์ กำหนดจะทำการล้มล้างรัฐบาล ในวันที่ ๑ มิถุนายน
๒๕๐๔ โดยจะยึดเอาที่ว่าการอำเภอสว่างดินแดนเป็นกองบัญชาการ ทั้งยังได้
มีการแจกจ่ายหนังสือของครูบาอูด ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ว่าเป็นพวกเดียวกับร้อยเอก

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, รายงานผลและข้อสังเกตในการ
ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์, หนังสือราชการ ที่ พ. ๕/๒๕๐๔
วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๐๔ จากกองกำกับการชายแดนเขต ๘ ถึงรองอธิบดี
กรมตำรวจ, หน้า ๒ - ๔.

กองแล

ดังนั้น จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงมีความเห็นว่าการปราบปรามด้วยกำลังทหารแต่เพียงอย่างเดียว ไม่อาจจะป้องกันกบฏแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ได้ จำเป็นจะต้องอาศัยประชาชนช่วยป้องกันด้วย โดยตั้งประชาชนให้มาเป็นฝ่ายรัฐบาลเสียก่อนที่คอมมิวนิสต์จะเข้ามา^๒ ดังนั้น จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงริเริ่มให้มีการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นกบฏการให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามจังหวัดชายแดนบนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงที่ติดกับราชอาณาจักรลาว ทั้งนี้ เพื่อสกัดกั้นการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ที่จะข้ามมาจากฝั่งลาว^๓

๑) ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้

แหล่งข่าวกรองของ กรม.กลาง กองบัญชาการทหารสูงสุด ในขณะนั้นได้รายงานว่าในดินแดนสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีฝ่ายต่อต้านรัฐบาลที่สำคัญอยู่ ๒ พวก คือ ขบวนการแบ่งแยกดินแดน ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์มาเลเซียที่หลบหนีการจับกุมของอังกฤษเข้ามาหลบซ่อนอยู่ตาม

แนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, รายงานผลและข้อสังเกตในการปราบปรามผู้กระทำเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ หนังสือราชการถึง พล.ต.อ.ประเสริฐรุจิรวงศ์ รองอธิบดีกรมตำรวจฝ่ายปราบปราม มีถึง จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ รักษาการในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๐๔ แพ้มที่ บ.ร. ๒.๕๓.

(ถึงแม้ว่า ร้อยเอกกองแลจะเป็นฝ่ายเป็นกลาง แต่รัฐบาลชุดจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มองเห็นว่าได้รับอิทธิพลระดมคอมมิวนิสต์

กรมประชาสัมพันธ์, "คำแถลงของนายกรัฐมนตรี" เรื่องสถานการณ์ในราชอาณาจักรลาว, วิทยุสารประจำวัน ๑๕๒(๒๒ กันยายน ๒๕๐๓) : ๑

^๒ สัมภาษณ์ พลเอก เลิศรบ สีตะบุตร หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด, ๒๙ เมษายน ๒๕๒๐

^๓ เรื่องเดียวกัน

ชายแดนไทย - มาเลเซีย ตั้งแต่ปี ๒๔๕๕^๑

ขบวนการแบ่งแยกดินแดนใน ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดำเนินการ เป็นปฏิบัติการรัฐมาล ตลอดมา มีแผนการแยก ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นอิสระ มีการโฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชาวอิสลามใน ๔ จังหวัดชายแดน ภาคใต้เกลียดชังรัฐบาล จะมีการต่อต้านรัฐบาลอยู่เรื่อย ๆ เมื่อถูกปราบ พวกที่ หลบหนีได้จะดำเนินการต่อไป ขบวนการแบ่งแยกดินแดนนี้มี คนกู ปัตตารอ คนกู ยะลา (นายอูดย ๗ สายบุรี) เป็นหัวหน้าขบวนการ ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ชนระวีชาติ ได้หลบหนีไปอยู่ในรัฐกลันตันในขณะนั้น เทาที่สืบทราบมีกำลังหลบซ่อนอยู่ ในจังหวัดปัตตานี และจังหวัดใกล้เคียง ๒๗ คน มีการติดต่อกันระหว่างกองกำลังที่ หลบซ่อนอยู่ในเขตไทยกับผู้เป็นหัวหน้าที่กำลังหลบหนีอยู่ที่รัฐกลันตันเสมอ^๒ ได้มี การรวบรวมเงินจากสมาชิกไปซื้ออาวุธจากรัฐกลันตันในเขตมาเลเซียเพื่อเตรียม หน่วยก่อความไม่สงบขึ้นในประเทศไทย^๓ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าในระยะนั้น ยังไม่มีการเคลื่อนไหวในทางรุนแรง เพียงแต่เตรียมกำลังไว้เพื่อปฏิบัติการต่อไป

พรรคคอมมิวนิสต์มาเลเซียถือกำเนิดในปี ๒๔๖๔ โดยได้รับการสนับสนุนจาก (Pan Pacific Trade Union) ซึ่งเป็นองค์การมิ่งหน้าของ องค์การคอมมิวนิสต์สากล ได้รับนโยบายและเงินอุดหนุนจากโคมินเทอรัน เมื่อ ญี่ปุ่นเข้ายึดครองมาเลเซียในปี ๒๔๘๓ พรรคคอมมิวนิสต์ได้หันไปดำเนินนโยบาย ต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น โดยได้รับการสนับสนุนจากอังกฤษด้วยการส่งที่ปรึกษาทางทหาร

^๑ "ผนวก ก. ชาวกรอง", คำสั่งปฏิบัติการที่ ส. ๔ - ๕

๕ กันยายน ๒๕๐๒ (เอกสาร ทรบ.กลาง) หน้า ๑.

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙.

และอาวุธยุทโธปกรณ์ไปช่วยเหลือพรรคคอมมิวนิสต์มลายา และต่อมาได้เรียกขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นว่า ขบวนการประชาชนมลายาต่อต้านกองทัพอันญี่ปุ่น

ขบวนการนี้ส่วนใหญ่เป็นคนจีนภายใต้การนำของจีนเป็ง เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลงอังกฤษได้พิจารณาเห็นว่า ถ้าปล่อยให้ขบวนการประชาชนมลายาต่อต้านกองทัพอันญี่ปุ่นยังคงอยู่ในรูปเดิม ก็จะก่อความยุ่งยากให้แก่อังกฤษ รัฐบาลอังกฤษจึงได้สั่งยุบขบวนการนี้เสีย และในโอกาสนี้เองพรรคคอมมิวนิสต์มลายาก็ได้ทำวาระที่ยกชนลาอูที่ลี้ภัยเอามาให้ เข้าหลบซ่อนตามป่าตามเขา ตอนในของรัฐเปร์ล มีกำลังประมาณ ๔๐๐๐ คน เมื่ออังกฤษเห็นว่าขบวนการประชาชนมลายาต่อต้านกองทัพอันญี่ปุ่นไม่ยอมสลายตัว จึงคัดสินใจดำเนินการปราบปรามอย่างเด็ดขาด เป็นผลให้สมาชิกของขบวนการนี้หลบหนีการปราบปรามของอังกฤษเข้ามาในเขตกรมแดนไทยในปี ๒๔๘๕^๒ ในครั้งแรกได้เข้ามาหลบซ่อนตามป่าและสวนยางในเขตอำเภอเบตง จังหวัดยะลา และอำเภอสะเตง จังหวัดสงขลา โดยมีจุดมุ่งหมายในครั้งแรกเพื่ออาศัยหลบซ่อนตัวเท่านั้น แต่เมื่อขาดเสบียงอาหารและไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนจึงทำการปล้นสะดม ต่อมาพฤติกรรมของพวกเขาโจรคอมมิวนิสต์ทางภาคใต้ได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น มีลักษณะโน้มเอียงไปในรูปของลัทธิการเมือง โดยพยายามแทรกซึมเข้าไปในหมู่กรรมกร

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ, "โจรจีนคอมมิวนิสต์",
พัฒนาการเคลื่อนไหวที่ ๘ (กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕) : ๑๗ - ๑๘.

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ เรื่องเดียวกัน

สวนยาง พร้อมทั้งได้เผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ และโจมตีรัฐบาลไทย^๑ ไปด้วย
โจรคอมมิวนิสต์ที่เข้ามาปฏิบัติการทางคนใต้ของประเทศไทยแบ่งออกเป็น ๒ พวก
ด้วยกันคือโจรคอมมิวนิสต์ที่เป็นชาวจีนปฏิบัติการแทรกซึมในหมู่กรรมกรสวนยาง ที่
อำเภอเบตง จังหวัดยะลา และโจรคอมมิวนิสต์ที่เป็นชาวมุสลิมปฏิบัติการแทรกซึม
และโฆษณาชวนเชื่อ เผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ทั้งยังยุยงให้
เกิดการแบ่งแยกดินแดนเป็นจังหวัดภาคใต้ของไทยด้วย^๒

สมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์มาเลเซียที่หลบหนีการจับกุมของอังกฤษเข้า
มาหลบซ่อนตามชายแดนไทย - มาเลเซีย แบ่งออกเป็น ๒ พวก คือ^๓

๑) กองทัพปลดแอกประชาชนมลายู ได้หลบหนีการปราบปรามจาก สหพันธ์-
รัฐมลายา (มาเลเซีย) เข้ามาหลบซ่อนอยู่ตามชายแดนไทย ชั้นแรกมิได้
ดำเนินการ เป็นปฏิปักษ์ต่อไทย ต่อมาประสบกับการขาดแคลนและการปราบปราม
จากทั้งฝ่ายไทยและมลายา จึงได้เปลี่ยนนโยบายหันมาใช้วิธีการโฆษณาชวนเชื่อ
ยุยง ชูเชิญ และถกการร้ายต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อรักษาอิทธิพลในเขตยึดครองของตนไว้
และหวังผลในการปฏิบัติการทางทหารในขั้นต่อไป^๔ กองทัพปลดแอกประชาชนมลายู

^๑ ฝ่ายยุทธการ กรป.กลาง, "การปฏิบัติงานของคณะกรรมการชายแดน
ไทย - มาเลเซีย", เอกสารบรรยายสรุปของกองอำนวยการกลางรักษาความปลอด
ภัยแห่งชาติ (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า ๒.

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ "ผนวก ก. ขาวกรอง, "คำสั่งปฏิบัติการ ค. ๔ - ๕,
หน้า ๒.

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓.

ในขณะนั้นปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ ๓ แห่ง คือที่จังหวัดยะลาเป็นชาวจีนประมาณ ๑๕๐ คน ชาวมุสลิมประมาณ ๒๐๔ คน ที่จังหวัดนราธิวาสเป็นชาวมุสลิม ๑๑๐ คน และระหว่างเขตจังหวัดยะลาและนราธิวาสนั้นกองทัพผสมระหว่างจีนและมลายูมีกำลังประมาณ ๗๖ คน การปฏิบัติงานนั้นจะแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ ประมาณ ๑๒ - ๑๕ กลุ่ม กลุ่มละประมาณอย่างน้อย ๔ คน การดำเนินงานมีลักษณะเป็นกองโจร ออกปล้นสะดมภ์คามท้องที่ต่าง ๆ

ปรากฏว่ากองทัพปลดแอกประชาชนมลายาได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในเรื่องเสบียงอาหาร เครื่องเวชภัณฑ์และเงิน ตลอดจนรายงานความเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่ ให้ทราบ ผู้ที่ให้การสนับสนุนมี ๒ ลักษณะด้วยกัน คือผู้ที่มีจิตนิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลมาตลอด มีเป้าหมายจะแยกดินแดน ๔ จังหวัดภาคใต้ไปรวมกับมลายาภายใต้การปกครองของคอมมิวนิสต์ ส่วนอีกพวกหนึ่งเป็นพวกที่หลงเชื่อในคำโฆษณาชวนเชื่อของพวกโจรเหล่านี้ หรือตกอยู่ในอิทธิพลโดยการถูกบีบบังคับ พวกหลังนี้มีกลุ่มอยู่ในท้องที่ที่ไกลความเจริญและมีการศึกษาคำ

๒) ขบวนการชาตินิยมภาคใต้ มีเลขาธิการพรรคชื่อ นายหะยี โมหมัด หรือ หะยี อับดุลลาห์ พรรคคอมมิวนิสต์มลายาเป็นผู้จัดตั้งขึ้นทางภาคใต้ของไทย มีสมาชิกเป็นชาวไทยอิสลาม มีเป้าหมายที่จะรวมดินแดนทางภาคใต้ของไทยเข้ากับสหพันธรัฐมลายา ภายใต้ระบบการปกครองของคอมมิวนิสต์

๑ เรื่องเดียวกัน

๒ เรื่องเดียวกัน

๓ เรื่องเดียวกัน

๔ เรื่องเดียวกัน

๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒.

แหล่งทำกรองแจ้วว่า การปฏิบัติงานของฝ่ายต่อต้านรัฐบาลนั้นมี ๒ ลักษณะ คือ การใช้กำลังและการโฆษณาชวนเชื่อ มักจะปฏิบัติงานในท้องที่ อำเภอรือเสาะ และอำเภอรอแ่ง จังหวัดนราธิวาส อำเภอยะหา และ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา วิธีการโฆษณาชวนเชื่อนั้น ฝ่ายต่อต้าน รัฐบาลมักจะโจมตีรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนเกลียดชังด้วยการกล่าวหาว่ารัฐบาล กดขี่ข่มเหงและไม่ให้ความเป็นธรรมแก่คนไทยอิสลาม การปฏิบัติงานส่วนใหญ่ มักจะไต่ตอม ทั้งนี้เพราะนอกจากจะอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทางคมนาคมและมีการ ศึกษาต่ำแล้ว ชาวไทยอิสลามส่วนใหญ่มักจะยึดถือในภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อที่เป็นของตนเอง เมื่อได้รับการ ชักจูงว่ารัฐบาลเป็นพยานามที่จะขจัดสิ่งที่พวกตนยึดถือ เช่น ยกเลิกภาษามลายู และบังคับให้ใช้ภาษาไทย ไม่ให้ความยุติธรรมในด้านการศาล ไม่ให้ เสรีภาพในการปฏิบัติศาสนกิจ เหยียดหยามเชื้อชาติมลายู และศาสนาอิสลาม กีดกันการศึกษาในปอเนาะ หรือซำไลและโรงเรียนของชาวไทยอิสลามเหล่านั้นมา เป็นของไทย โดยอ้างว่าชาวไทยอิสลามเหล่านั้นบุกรุกที่ดินเป็นต้น^๑ ดังนั้น ชาวไทยอิสลามส่วนใหญ่จึงให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของฝ่ายต่อต้านรัฐบาล ทั้งทางล้านเล็บียงอาหารและแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่ให้ฝ่ายต่อ ต้านได้ทราบ

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ เรื่องเดียวกัน

การปราบปรามคอมมิวนิสต์ทางภาคใต้ของไทย เริ่มต้นตั้งแต่ปี ๒๔๘๑ โดยการจัดตั้งกองปราบผสม ให้มีอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์โดยตรง^๑ ต่อมาปี ๒๔๘๒ ได้มีการทำความตกลงร่วมกันระหว่างรัฐบาลมาเลเซีย และรัฐบาลไทย จัดตั้งคณะกรรมการชั้น ๒ คณะ มีหน้าที่ประสานงานกัน คือ "คณะกรรมการรักษาการณ์ภาคใต้" โดยมอบหมายให้อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย^๒ ต่อมาในปี ๒๔๘๔ เมื่อสถานการณ์ใต้ทวีความรุนแรงขึ้น รัฐบาลไทยจึงได้ทำความตกลงกับรัฐบาลมาเลเซีย เพื่อกำหนดงานในการปราบปรามร่วมกัน ภายใต้การอำนวยการของกระทรวงมหาดไทย ต่อมาในปี ๒๕๐๑ ได้มีคำสั่งให้ยุบเลิกกองปราบปรามผสม โดยมอบหมายให้อยู่ภายใต้การดำเนินงานของตำรวจชายแดน ในปี ๒๕๐๒ รัฐบาลไทยและมาเลเซียได้เจรจาด้านทูตของทั้งสองฝ่ายเพื่อพิจารณาจัดตั้งหน่วยปราบปรามร่วมกันขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง เมื่อมีความเห็นตรงกันว่าสถานการณ์ยังไม่น่าไว้วางใจ ในที่สุดรัฐบาลได้จัดตั้งกองอำนวยการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ภาคใต้ ขึ้นดำเนินการปราบ ในขณะเดียวกันก็ได้จัดตั้งคณะกรรมการชั้น ๒ คณะ เพื่อพิจารณาปัญหาพร้อมกับฝ่ายมาเลเซีย ให้ชื่อว่า "คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการชั้นสูง" มีปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานฝ่ายไทย และ "คณะกรรมการปฏิบัติการที่ชายแดน" มีรองผู้บัญชาการตำรวจภูธร (ชายแดน)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ ฝ่ายยุทธการ กรป. กลาง , เอกสารบรรยายสรุปของกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ , หน้า ๒.

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ เรื่องเดียวกัน

เป็นประธานฝ่ายไทย ต่อมาในปี ๒๕๐๖ คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการชั้นสูงฝ่ายไทยได้เสนอให้ยุบเลิก และโอนความรับผิดชอบในการปราบปรามให้แก่กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ซึ่งคณะรัฐบาลมีมติรับอนุมัติในหลักการ เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๐๖ ดังนั้นการดำเนินการปราบปรามคอมมิวนิสต์ทางภาคใต้จึงอยู่ในความรับผิดชอบของ กรป. กลางนับแต่นั้นมา

เมื่อ กรป. กลางเข้ารับผิดชอบงาน ได้พิจารณาเห็นว่า การดำเนินการของคอมมิวนิสต์ทางภาคใต้นั้น เน้นหนักไปในรูปของการแทรกซึม โฆษณาชวนเชื่อ โจมตีรัฐบาล ตลอดจนพยายามเข้าถึงจิตใจประชาชนโดยการใช้วิธีการทางจิตวิทยา โดยใช้ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และภาษาที่แตกต่างกันระหว่างชาวไทยและชาวมุสลิม เป็นเครื่องมือสนับสุนน^๒ พยายามให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นเป็นศัตรูและพยายามให้เห็นว่าฝ่ายต่อต้านนั้น เป็นฝ่ายช่วยให้ชาวไทยมุสลิมเหล่านั้นมีโอกาสที่จะต่อสู้เพื่อเอกราชของตนเอง ประกอบกับ กรป. กลางได้รับมอบหมายให้จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการทั้งปราบปรามและป้องกันคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นหนักทางด้าน การป้องกัน จึงได้พยายามดำเนินการ เพื่อให้ราษฎรในจังหวัดชายแดนเหล่านั้นได้มีความรู้สึกซาบซึ้งถึงเจตนาดีของรัฐบาลที่จะช่วยให้พวกเขา มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ซึ่งเป็นการปฏิบัติการทางจิตวิทยา เพื่อชิงความได้เปรียบในการเข้าถึงประชาชนจากฝ่ายตรง

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ "ขีดความสามารถของฝ่ายตรงกันข้าม", คำสั่งปฏิบัติการ ส. ๔

และ ส. ๕, หน้า ๗.

กันข้าม ดังนั้นในเดือนกันยายน ๒๕๐๖ กรป.กลางจึงได้จัดส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกไปปฏิบัติงานในเขตที่เห็นว่าเป็นเขตปฏิบัติการก่อการร้ายของฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล ในท้องที่อำเภอยะหา อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา และอำเภอเรือเสาะ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส^๒

๓. สภาพท้องที่ทุรกันดาร

เมื่อต้นปี ๒๕๐๕ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี ร่วมกับสำนักข่าวสารอเมริกันประจำกรุงเทพ (USIS) ได้ร่วมกันจัดทำโครงการ Political Communication Program ขั้น^๓ โดยได้ริเริ่มจัดส่งหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ออกไปยังท้องที่ทุรกันดาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามจังหวัดชายแดนไทยที่ติดต่อกับลาว เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งนำบริการและความบันเทิงไปให้แก่ประชาชนในท้องที่เหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อนำมาจูงใจให้ประชาชน^๔ ในท้องที่เหล่านั้นเห็นว่า รัฐบาลมีความห่วงใยใน

ฝ่ายบุคลากร กรป.กลาง, เอกสารบรรยายสรุปกองอำนวยการกลาง รักษาความปลอดภัยแห่งชาติ, หน้า ๕.

^๒ คำสั่งปฏิบัติการที่ ส. ๔ และ ส. ๕, หน้า ๓.

^๓ สำนักนายกรัฐมนตรี, รายงานความก้าวหน้าของกิจการในรอบปีที่ ๔ แห่งการปฏิวัติ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๕ เล่ม ๑ (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๐๕) หน้า ๑๔๖.

^๔ Mobile Information Team, Report the Eight Mobile Information Team Field Trip a Follow Up. Trip to Nongkhai Province 32 villages. visited in the Remote Areas of Pungkhan, Saeka, Pon Phisai and Sri Chiangmai Districts. January 15 - February 4, 1963, p. 1

ความเป็นอยู่ของพวกเขา มีความปรารถนาที่จะให้พวกเขาได้รับความสุข ได้รับความคุ้มครองความปลอดภัย และได้รับบริการจากรัฐโดยทั่วถึงกัน ในขณะเดียวกัน หน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ยังได้สำรวจและศึกษาสภาพภูมิประเทศ สภาพความเป็นอยู่และความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในท้องถิ่นกันดาร เพื่อทำรายงานเสนอให้รัฐบาลใช้เป็นข้อมูลประกอบแผนงานและโครงการต่าง ๆ สำหรับท้องถิ่นกันดารในต่อไป

ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๐๖ สภาวิจัยแห่งชาติร่วมกับสำนักข่าวสารอเมริกันประจำกรุงเทพฯ ได้ส่งนักศึกษาออกไปสังเกตการณ์และติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จาก กรป. กลาง ในท้องที่จังหวัดกาฬสินธุ์

แนบเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, บันทึกรายงาน สังเกตภาวะความเป็นอยู่และความคิดเห็นอันเกี่ยวกับรัฐบาลของราษฎรบางหมู่บ้านในท้องที่ อำเภอนาคูพนม อำเภอนครราชสีมา จังหวัดอุบลราชธานี ๒๒ มกราคม - ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ แฟ้มที่ ป.ค. ๑.๔-๕

" _____ ", หนังสือแจ้งผลการปฏิบัติงานของหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ของกรมประชาสัมพันธ์ ในท้องที่จังหวัดปราจีนบุรี หนังสือราชการที่ สร. ๐๑๐๑/๒๒๘๗ วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๑๖

" _____ ", รายงานสังเกตภาวะความเป็นอยู่และความคิดเห็นอันเกี่ยวกับรัฐบาลของราษฎรบางหมู่บ้านในท้องที่อำเภอนาคูพนม จังหวัดนครพนม อำเภอนครราชสีมา จังหวัดอุบลราชธานี ๒๒ มกราคม - ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕; รายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่กรมประชาสัมพันธ์ หนังสือราชการ ที่ สร. ๓๓๔๕/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๐๖ แฟ้มที่ ป.ค. ๑.๔-๕

และจังหวัดสกลนคร ผู้เขียนจะใช้ผลการสังเกตการณ์นี้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งเพื่อศึกษาถึงสภาพท้องถิ่นทุรกันดารในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในตอนต่อไป

จากรายงานทั้งสองคณะดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นทุรกันดารมักจะประสบกับปัญหาในเรื่องทางคมนาคม ทั้งนี้เนื่องจากหนทางที่จะเข้าไปยังหมู่บ้านนั้น ส่วนใหญ่เป็นทางเกวียนหรือไม่ก็เป็นป่า การเดินทางจะทำได้เฉพาะในฤดูแล้งเท่านั้น ส่วนในฤดูฝนทางจะเป็นโคลน ยังผลให้การเดินทางเข้าไปยังหมู่บ้านเหล่านั้นลำบากยิ่งขึ้น บางหมู่บ้านไม่อาจจะใช้เกวียนหรือรถจี๊ปได้ แต่ต้องเดินค้ำยเท้าหรือไม่ก็ต้องใช้สัตว์เป็นพาหนะ บางหมู่บ้านจะกลายเป็นเกาะในฤดูฝน เนื่องจากน้ำป่าจะไหลลงมาท่วม หนทางเดียวที่จะติดต่อกับหมู่บ้านในสภาพเช่นนี้ได้ก็เฉพาะทางเรือเท่านั้น ดังนั้นในลักษณะเช่นนี้

Chamrieng Bhavichitra and Chalerm Sri Dham-
mabutra, Report on Mobile Development Team Study (Four
isolated villages in Sakornmakorn and Kalasin) National
Research Council in Cooperation with United States Infor-
mation Service May 1963

^๒ แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, รายงานการเดินทาง
ไปปฏิบัติงานในท้องถิ่นทุรกันดารของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ครั้งที่ ๒/๒๕๐๖
ที่อำเภอเชียงคาน อำเภอท่าลี่ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ระหว่างวันที่ ๖
กุมภาพันธ์ - ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๔๔/๒๕๐๖
ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๐๖ แฟ้มที่ ป.ค. ๑.๔-๑๐

หมู่บ้านจึงเกือบถูกตัดขาดจากโลกภายนอกโดยสิ้นเชิง

รัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เห็นว่าสภาพการณ์ดังกล่าวเป็นจุดอ่อน (vulnerability) ซึ่งเอื้ออำนวยให้ฝ่ายตรงกันข้ามเข้ามาของสมผู้คนเสียบียงอาหาร หรือตั้งฐานปฏิบัติการเพื่อต่อต้านรัฐบาลได้โดยไม่ยากนัก

ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นกันดารส่วนใหญ่มีสภาพยากจน ยิ่งชีพอยู่ได้โดยอาศัยธรรมชาติที่อยู่แวดล้อม เช่น หาดปลา หรือเก็บผักที่ขึ้นอยู่รอบ ๆ บริเวณหมู่บ้าน ชาวบ้านจะประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ แต่มักจะทำเพื่อใช้

Chamrieng Bhavichitra and Chalernsri Dhamabutra,
Report on Mobile Development Team Study, pp. 4 - 5

แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, รายงานการสังเกตภาวะความเป็นอยู่และความคิดเห็น อันเกี่ยวกับรัฐบาลของราษฎรบางหมู่บ้านในท้องที่อำเภอเขาตุพนม จังหวัดนครพนม และอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๓๒๑๔/๒๕๐๕ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ แฟ้มที่ ๒.ค. ๑.๔-๕

Mobile Information Team, Report Mobile Information Team I Third Trip A Follow up Trip to Villages in Amphur Khaemmaraj and That Phanom May 21 to June 4 1962 p. XIII

๒. "คำแนะนำพื้นที่อำเภออุกเกีน
ภูมินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์" คำสั่งปฏิบัติการ ส. ๑ ๒ สิงหาคม ๒๕๐๕
อนุแผนก ๑ ประกอบแผนก ข. (เอกสาร กรป.กลาง)

บริโภคในครัวเรือนเท่านั้น แต่หากมีเหลือบ้างจะเก็บไว้ขายให้พ่อค้าจากในเมือง ซึ่งจะเดินทางเข้ามาเพื่อรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวบ้าน หรือมีฉะนั้นก็ใช้แลกเปลี่ยนที่จำเป็นอื่น ๆ ซึ่งพ่อค้าต่างถิ่นนำเข้ามา^๒

ชาวบ้านโดยทั่วไปขาดความรู้ในเรื่องสุขภาพอนามัยเป็นเหตุให้เจ็บป่วยอยู่เสมอ ส่วนใหญ่มักจะเป็นโรคขาดอาหาร ทั้งนี้เนื่องจากอาหารหลักของชาวบ้านในท้องถิ่นกันดารส่วนใหญ่ไม่มีคุณค่าเพียงพอับความต้องการของร่างกาย เช่น ชาวบ้านในท้องถิ่นกันดารทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือแทบทุกครัวเรือน จะรับประทานข้าวเหนียวกับปลาร้าเป็นอาหารหลักประจำวัน มีผักหรือปลาบ้างแล้วแต่จะหาได้ ส่วนอาหารประเภทเนื้อสัตว์ไม่นิยมรับประทานกัน ส่วนใหญ่มักจะเลี้ยงไว้ขาย หรือไว้เลี้ยงในโอกาสพิเศษที่มีการฉลองกัน ยิ่งกว่านั้นเมื่อถึงฤดูแล้งอาหารประเภทปลาและผักหายากจึงรับประทานข้าวเหนียวกับปลาร้าแต่เพียงอย่างเดียว^๓

^๒ แนนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, รายงานการเดินทางไปปฏิบัติงานในท้องถิ่นทุรกันดารของหน่วยข่าวสารเคลื่อนที่ ครั้งที่ ๒/๒๕๐๖ ในอำเภอเชียงคาน อำเภอท่าลี่ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดเลย ระหว่างวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ - ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ พิมพ์ ป.ศ. ๑.๘-๑๐

^๓ เรื่องเดียวกัน

^๓

Report Mobile Information Team I Third Trip

First Mobile Team Follow-up, Trip to Remote Areas at Villages in Amphur Khemmaraj and That Panom Changwads Ubol and Nakorn Panom May 21, to June 24, 1962, p. X.

การขาดแคลนน้ำที่ใช้บริโภคและใช้ชำระล้างร่างกายยังผลให้ชาวบ้านเป็นโรคผิวหนัง และโรคท้องเดินกันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูแล้ง นอกจากนี้ยังมักจะเป็นโรคหลอดลมอักเสบ หัด โลงหินจาง ไอกรน โรคเยื่อตาอักเสบ ไทฟอย มาลาเรีย พยาธิใบไม้ในตับ และโรคตับอักเสบ^๒ เป็นต้น

เมื่อถึงคราวเจ็บป่วย ชาวบ้านส่วนใหญ่มักจะรักษากันเองด้วยยาพื้นบ้าน^๓ หรือมีเงินนั้นก็ซื้อยารับประทานเองโดยอาศัยผู้ขายยาเป็นที่ปรึกษา ความคิดที่จะพาคนเจ็บเดินทางเข้าไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลในเมืองนั้นเป็นเรื่องไกลเกินความคิดของราษฎรในแถบนี้ ส่วนใหญ่ไม่รู้แม้กระทั่งว่าโรงพยาบาลเป็นอย่างไร พวกเขาู้แต่เพียงว่าความเจ็บป่วยเป็นเพราะผลกระทบของตนหรือเป็นการกระทำของภูตผีปีศาจ ดังนั้นจึงนิยมรักษากันเองด้วยวิธีทางไสยศาสตร์^๕ ส่วนชาวบ้านที่เชื่อถือสรรพคุณของยาและวิธีการรักษา

^๑ Jhamrieng Bhavichitra and Chalernsri Dhammabutra, Report on Mobile Development Team Study, p. 5

^๒ Ibid

^๓ Report the Eight Mobile Information Team Field Trip. A Follow up Trip to Nongkhai Province 32 Villages Visited in the Remote Areas of Bungkan, Saeka Phon Phisai and Sri Chiangmai Districts, January 5 - February 4, 1963 p. 6.

^๔ Ibid

^๕ Chamring Bhavichitra and Chalernsri Dhammabutra, Report on Mobile Development Team Study, p. 5.

พยาบาลแผนใหม่ก็จะพยายามเดินทางไปขอรับการรักษาพยาบาลจากสุขศาลา?

ถ้าจะสังเกตจากรายงานของคณะแพทย์ที่ไปพร้อมกับหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่จะเห็นได้ว่า สุขศาลาชั้นสองซึ่งเป็นบริการทางการแพทย์ของรัฐจะให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นกันดารได้อย่างมากที่สุดนั้นไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน ยิ่งตำบลหรือหมู่บ้านที่อยู่ห่างออกไปด้วยแล้ว รัฐไม่อาจจะให้บริการทางการแพทย์ได้โดยทั่วถึง ในบางหมู่บ้านชาวบ้านจำต้องฝ่าความยากลำบาก เดินทางด้วยเท้า เกวียน หรือเรือ เพื่อมารับการรักษาที่ยังสุขศาลาในอำเภอหรือตำบลที่ใกล้ที่สุด^๓

ชาวบ้านไม่มีโอกาสได้รับการรักษาพยาบาลจากแพทย์ที่ผ่านการศึกษาดูแบบอย่างได้มาตรฐาน ผู้ให้การรักษาพยาบาลชาวบ้านส่วนมากเป็นเพียงพนักงานอนามัยหรือนางผดุงครรภ์ที่สำเร็จการศึกษาอบรมมาประจำที่สุขศาลาเท่านั้น จึงมีความสามารถแต่เพียงการรักษาพยาบาลเฉพาะการป่วยไข้เล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น

^๑ Ibid

^๒ Report the Eight Mobile Information Team Field Trip. A Follow up Trip to Nongkhai Province 32 Villages

^๓ แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, รายงานสังเกตสภาวะความเป็นอยู่และความคิดเห็นอันเกี่ยวกับรัฐบาลของราษฎรบางหมู่บ้าน ในท้องที่อำเภอชาตุพนม จังหวัดนครพนม และอำเภอเขมรรัฐ จังหวัดอุบลราชธานี หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๓๒๒๔/๒๕๐๕ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕
 แผ่นที่ ป.ค. ๑.๔-๕

^๔ Report the Eight Mobile Information Team Field Trip
 A Follow up Trip to Nongkhai Province 32 Villages ..., p. 17.

การขาดแคลนน้ำ ก็เป็นปัญหาอีกประการหนึ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นในท้องถิ่น
 ทุรกันการโดยทั่วไป ในฤดูแล้งราษฎรในหมู่บ้านทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ประสบกับปัญหาเรื่องน้ำอย่างหนัก ในบางแห่งถึงแม้จะตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงก็
 ไม่อาจใช้น้ำจากแม่น้ำโขงได้ เพราะระดับน้ำในแม่น้ำลดต่ำมาก จนน้ำขุ่น
 กลายเป็นโคลนตม ซึ่งนำมาใช้ในการบริโภคไม่ได้ ดังนั้น ชาวบ้านจึงจำต้อง
 ขุดบ่อน้ำเพื่อให้ได้น้ำบาดาลขึ้นมาใช้ ซึ่งในบางแห่งไม่อาจจะกระทำได้
 เนื่องจากบริเวณแถบนั้นส่วนใหญ่เป็นหินดินคาล ชาวบ้านไม่มีเครื่องมือสำหรับ
 ขุดหรือเจาะบรกราคหินเหล่านั้น^๑ นอกจากนี้ในบางแห่ง ถ้าจะให้ได้น้ำบริโภค
 ชาวบ้านจำต้องเดินทางไปยังหนองหรือบึงที่พอน้ำอยู่บ้าง แต่อยู่ห่างไกลหมู่บ้าน
 เป็นระยะทางหลายกิโลเมตร หรือมีถนนตัดถนนบริโภคน้ำโคลนจากบ่อภายใน
 หมู่บ้านนั้นเอง^๒

การศึกษาของชาวชนบทส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ ส่วนมากมักจะจบการ
 ศึกษาสูงสุดแค่ชั้นประถมปีที่ ๔ แต่หมู่บ้านใดอยู่ในท้องถิ่นทุรกันการเกินไปกว่า
 ที่ทางการจะไปสร้างโรงเรียนให้ เด็ก ๆ ภายในหมู่บ้านนั้นก็ไม่มีโอกาสที่จะ
 ได้เรียน^๓

^๑ แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, รายงานสังเกตภาวะความ
 เป็นอยู่และความคิดเห็นอันเกี่ยวกับรัฐบาลของราษฎรบางหมู่บ้านในท้องที่อำเภอ
 ชาตุพนม จังหวัดนครพนม อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ...

^๒ Chamrieng Bhavichitra and Chabermisri Dhammabutra,
Report on Mobile Development Team Study, p. 5.

^๓ Ibid.

ชาวบ้านไม่ค่อยมีโอกาสรู้เรื่องราวเกี่ยวกับโลกภายนอกเท่าไรนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องราวของรัฐบาลที่ปกครองพวกเขาอยู่ เขารู้แต่เพียงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน หรือในหมู่บ้านใกล้เคียงเท่านั้น

เป็นที่แน่ชัดว่า ความผูกพันระหว่างราษฎรในท้องถิ่นและข้าราชการ ซึ่งเป็นผู้แทนของรัฐบาล เป็นไปอย่างห่างเหิน^๒ และยากที่จะทำความเข้าใจซึ่งกันและกันในเมื่อต่างฝ่ายไม่ค่อยมีโอกาสพบกันบ่อยนัก ยิ่งกว่านั้นที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่ยากแก่การเดินทางเข้าไปถึงมากเท่าไร โอกาสที่ข้าราชการและราษฎรในหมู่บ้านติดกันการจะพบกันนั้นก็น้อยมาก หรือแทบไม่มีเลย จะเห็นได้จากในบางหมู่บ้าน ไม่เคยปรากฏว่ามีข้าราชการจากในเมืองหรือจากอำเภอเดินทางเข้าไปเยี่ยมหมู่บ้านนั้น ราษฎรในหมู่บ้านนั้นไม่เคยได้พบหรือได้รู้จักนายอำเภอของตนเลย^๓ ยิ่งกว่านั้นท่าทีของข้าราชการซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในท้องถิ่นดังกล่าวไม่ได้สร้างความสนิทสนมและความเป็นกันเองกับราษฎร ยังผลให้ความผูกพันระหว่างราษฎรในท้องถิ่นชนบทและรัฐบาลกลางห่างออกไปมากขึ้น^๔

Ibid.

^๒ แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, รายงานการสังเกตภาวะความเป็นอยู่และความคิดเห็นเกี่ยวกับรัฐบาลของราษฎรบางหมู่บ้าน ในท้องที่อำเภอธาดุพนม จังหวัดนครพนม และอำเภอเขมรราชู จังหวัดอุบลราชธานี

^๓ Report Mobile Information Team I First Trip to Remote Areas in Amphur That Phanom and Amphur Khemmaraj January 22 February 4, 1962, p. 1.

^๔ แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี รายงานการสังเกตภาวะความเป็นอยู่และความคิดเห็นเกี่ยวกับรัฐบาลของราษฎรบางหมู่บ้านในท้องที่อำเภอธาดุพนม จังหวัดนครพนม และอำเภอเขมรราชู จังหวัดอุบลราชธานี

เมื่อชาวบ้านกระทำผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น ลักลอบตัดไม้
ฆ่าสัตว์ของห้าม กลั่นเหล้าเถื่อน สูบฝิ่น หรือเล่นการพนัน เจ้าหน้าที่
ถือว่า การกระทำเหล่านั้นเป็นความผิดที่ต้องดำเนินการจับกุม ดังนั้นชาวบ้าน
จึงมองเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาในหมู่บ้าน เพียงเพื่อจับกุมคนเท่านั้น และเจ้าหน้าที่
ก็มองดูชาวบ้านเป็นผู้ชอบกระทำผิด โดยที่ทั้งสองฝ่ายไม่พยายามที่จะทำความ
เข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นการมาของเจ้าหน้าที่จึงเป็นสิ่งที่ชาวบ้านเกรงกลัว
และไม่ให้การต้อนรับ

เมื่อท้องถิ่นทุรกันดาร เป็นดินแดนที่เดินทางเข้าไปถึงความยาก
ลำบาก ยังผลให้ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเหล่านั้นตกอยู่ในสภาพของผู้ที่ถูกตัดขาด
จากโลกภายนอก ความขาดแคลน ความไม่รู้ และการถูกขูดรีดจากทางการ
เป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นกันดารโดยทั่วไป จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
เล็งเห็นว่าสภาพการณ์ดังกล่าวตลอดจนความสัมพันธ์ที่ห่างไกลกันระหว่างรัฐบาล
และประชาชนในท้องถิ่นเหล่านั้น จะเอื้ออำนวยให้ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลใช้เป็น
ประโยชน์ที่จะเข้ามาหากำลังสนับสนุนได้โดยไม่ยากนัก ดังนั้น จอมพล สฤษดิ์
ธนะรัชต์ จึงได้ริเริ่มงานปรับปรุงท้องถิ่นกันดารขึ้นมา ทั้งนี้โดยพยายามที่จะ
เข้าถึงจิตใจประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารให้เร็วที่สุด โดยพยายามที่จะให้
ประชาชนในท้องถิ่นเหล่านั้นเห็นว่ารัฐบาลมีความห่วงใยในความเป็นอยู่ของ
พวกเขา และมีความปรารถนาอย่างยิ่งที่จะเห็นพวกเขา มีความผาสุกสะดวก

^๑ Chamrieng Bhavichitra and Chalernsri Dhammabutra,

สบายยิ่งขึ้นต่อไป

ช. การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารโดยทั่วไป

รัฐจะทำทุกอย่างเพื่อความผาสุก และการกินคืออยู่ที่ของประชาชนภายในชาติ ไม่ว่าประชาชนนั้นจะอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลเพียงใดก็ตาม" ^๒ วลีในทำนองนี้มักจะได้ยินกันอยู่เสมอในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทั้งนี้เมื่อรัฐบาลหัวนี้เกรงว่าลคอมมิวนิสต์จากประเทศข้างเคียงโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศลาว จะอาศัยสภาพท้องถิ่นทุรกันดาร และความสัมพันธ์ที่ห่างไกลกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ที่อยู่บนท้องถิ่นเหล่านั้นเป็นโอกาสอันดีที่จะเข้ามาแทรกซึม

ทุกครั้งหรือถกตรวจราชการยังท้องถิ่นทุรกันดาร จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มักจะย้ำแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นอยู่เสมอ ถึงความห่วงใยและความปรารถนาดีของรัฐบาลที่จะเห็นพวกเขา มีความผาสุกและมีความสะดวกสบายขึ้น ดังคำกล่าวในตอนหนึ่งว่า

ปัญหาการขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ ตลอดจนน้ำที่จะไปใช้ในการเพาะปลูกต่าง ๆ การขาดถนนหนทางสัญจรไปมา ตลอดจนในด้านการไฟฟ้า การศึกษา และการสาธารณสุขเหล่านี้ น่าจะทำได้ทำให้ดีขึ้น หรือดีขึ้นเป็นอย่างยิ่ง เพื่อท่านทั้งหลายจะได้มีความผาสุกสะดวกสบายยิ่งขึ้นต่อไป ชาวพเจ้าและคณะรัฐมนตรีมีความมุ่งมาดปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะได้เห็นพี่น้องทั้งหลายมีความผาสุก ชาวพเจ้าจึงได้นำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไปคิดหาทางช่วยเหลือเสมอมา

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำปราศรัยต่อราษฎรที่ตำบลบ้านนาคู อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ๔ มกราคม ๒๕๐๖ - ๕ มกราคม ๒๕๐๖," ในประมวลสุนทรพจน์ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๐๖, หน้า ๔๕๗.

^๒ กรมประชาสัมพันธ์, "นายกรัฐมนตรีตรวจราชการต่างจังหวัด," ชาวในประเทศไทยภาคค่ำ วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๗๑(๑๖ เมษายน ๒๕๐๕) : ๑

โฆษณาชวนเชื่อและปฏิบัติการในประเทศไทย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้พยายามที่จะเข้าถึงจิตใจประชาชนก่อนฝ่ายคอมมิวนิสต์ และพยายามที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นเห็นว่ารัฐยังมีอำนาจปกครองดูแล สามารถให้ความผาสุก และความปลอดภัย ตลอดจนสามารถนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่พวกเขาได้ เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายดังกล่าวข้างต้น งานปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดาร จึงได้ถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการนั้นเห็นว่าเป็นจริงเป็นจังในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ผู้เขียนใคร่ขอแบ่งศึกษาการดำเนินงานปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ออกเป็น ๒ ลักษณะด้วยกัน คือ การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารโดยทั่วไป และการปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารบนพื้นที่สูงทางภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งจะศึกษาเฉพาะกรณีของชาวเขา การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารโดยทั่วไปนั้น กรมการพัฒนาชุมชน และหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จากกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ได้รับความหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน ส่วนในกรณีชาวเขารัฐบาลได้มอบหมายให้ เป็นหน้าที่ของกรมประชาสัมพันธ์ และตำรวจภูธร (ชายแดน) ทั้งนี้จะได้ศึกษาในบทต่อไป

๑. หลักการปรับปรุงท้องถิ่นโดยส่วนรวม

ก่อนหน้าที่รัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๘) เป็นแผนการและหลักการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

"แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑," ราชกิจจานุเบกษา
(ฉบับพิเศษ) เล่มที่ ๗๗ ตอนที่ ๔๕ (๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๓) : ๑ - ๗๐

ปรับปรุงประเทศโดยส่วนรวมนั้น กระทรวงมหาดไทยในรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กำหนดแผนการบูรณะชนบทขึ้นประกาศใช้ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๔๘๕^๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชนบทมีการครองชีพที่ดีขึ้นมีความสนใจและกระตือรือร้น เพื่อความเจริญของท้องถิ่นของตน แต่เนื่องจากอยู่ในภาวะสงคราม และการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล แผนการนี้ก็ได้ยุบเลิกไปโดยปริยายในปี ๒๔๘๖

ในปี ๒๔๘๕ กรมประชาสงเคราะห์ได้จัดทำโครงการพัฒนาการท้องถิ่น เสนอคณะรัฐมนตรี ซึ่งรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามได้ลงมติรับหลักการอนุมัติให้เป็นโครงการแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๔๘๕^๒ โดยกำหนดให้เป็นแผนการปรับปรุงประเทศจากหมู่บ้านในชนบทถึงนครหลวง ทั้งนี้ได้มอบให้ "คณะกรรมการกลางพัฒนาท้องถิ่น" เป็นผู้ดำเนินการ มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รู้จักช่วยตนเองโดยเข้ามามีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการบูรณะท้องถิ่นของตนให้มากที่สุด ส่วนรัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่ประชาชนไม่สามารถทำหรือจัดหาได้^๓ เพื่อให้โครงการนี้สัมฤทธิ์ผล ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้มี

^๑ "แผนการบูรณะชนบทของกระทรวงมหาดไทย ๒๔๘๕," ในระเบียบและคำสั่งทางราชการเกี่ยวกับงานพัฒนาการท้องถิ่น, ส่วนพัฒนาการท้องถิ่น กรมมหาดไทย, รวบรวม (พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมมหาดไทย, ๒๕๐๔), หน้า ๑๔

^๒ "โครงการพัฒนาท้องถิ่นและแต่งตั้งคณะกรรมการกลางพัฒนาท้องถิ่น มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๔๘๕," ในมติคณะรัฐมนตรีและคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่เป็นหลักการ พ.ศ. ๒๔๘๕, หน้า ๖๒ - ๖๓.

^๓ ^๕
เรื่องเดียวกัน

การประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด รวมทั้งให้บรรจุโครงการ
อบรมผู้นำท้องถิ่นไว้ในโครงการนี้ด้วย เพื่อให้ผู้นำเหล่านั้นนำความรู้ที่ได้รับการ
อบรมไปเผยแพร่เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงท้องถิ่นของตนต่อไป

ไม่ทันที่โครงการนี้จะดำเนินไปแค่ประการใด ก็เกิดรัฐประหารขึ้นเมื่อ
วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ โครงการนี้จึงถูกระงับไปโดยปริยาย แต่แล้วในปี ๒๕๐๑
รัฐบาล พลเอก ถนอม กิติขจร ก็ได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยจัดทำโครงการ
พัฒนาท้องถิ่นเป็นโครงการทดลองขั้นใน ๒๑ จังหวัด ^๒ และได้ทำสำเนียงมาจนครบ

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ๒๑ จังหวัด
ส่งปลัดอำเภอเข้ารับการศึกษาอบรม เป็นปลัดอำเภอพัฒนากรจังหวัดละ ๒ คน เพื่อ
ให้มีความสามารถพอที่จะกระตุ้นเตือนให้ประชาชนเกิดความกระตือรือร้นและความ
คิดริเริ่มที่จะปรับปรุงตนเองและท้องถิ่นให้ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นสื่อกลางระหว่าง
ประชาชนกับรัฐบาล ในอันที่จะช่วยกันยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน
ให้สูงขึ้น และทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า การดำเนินงานดังกล่าวอยู่ใน
ความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอท้องที่ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการ
ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ที่ประจำอยู่ในจังหวัดและ
ในอำเภอ นั้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ปลัดอำเภอพัฒนากรทั้งในด้านการ
และความอุปการะทั้งมวล เพื่อผลในการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นที่ได้
รับมอบหมาย

"เรื่องการพัฒนาท้องถิ่นตามโครงการทดลอง," หนังสือกระทรวง
มหาดไทย ที่ ๑๔๐๓๑/๒๕๐๑ (ด่วนมาก) วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๐๑ ถึงผู้ว่าราชการ
จังหวัด ใน ระเบียบและคำสั่งทางราชการเกี่ยวกับงานพัฒนาท้องถิ่น, หน้า ๑๓๗-

๗๑ จังหวัดในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

ในปี ๒๕๐๓ กระทรวงมหาดไทยในรัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เสนอร่างโครงการพัฒนาท้องถิ่นให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างทัศนคติของชาวชนบทเสียใหม่ให้รู้จักช่วยตนเองในการปรับปรุงภาวะความเป็นอยู่ของตนและท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า ทั้งด้านการอนามัย เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการศึกษาและวัฒนธรรม เพื่อยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้นและเพื่อบรรลุถึงความสมบูรณ์พูนสุขโดยทั่วถึงกันในปีปลาย รัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งเงินที่จำเป็นหรือเกินกำลังราษฎรในท้องถิ่นนั้นจะร่วมกันจัดหาได้^๒ ในขณะเดียวกันก็พยายามใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ไม่ว่าแรงงานจากการว่างงานในชนบท วัสดุที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ตลอดจนผู้นำท้องถิ่นซึ่งถ้าหากได้รับการฝึกอบรมให้ถูกทางจะเป็นแรงสำคัญในการปรับปรุงท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี^๓ โดยเหตุที่โครงการนี้มุ่งที่จะปรับปรุงท้องถิ่นชนบทในทุก ๆ ด้านไปพร้อมกัน จึงต้องอาศัยการร่วมมือและประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างกระทรวงทบวง

กระทรวงมหาดไทยเริ่มโครงการพัฒนาท้องถิ่นเป็นโครงการทดลอง มาตั้งแต่ปี ๒๕๐๑ ใน ๒๑ จังหวัด และในปี ๒๕๐๒ และ ๒๕๐๓ เพิ่มเป็น ๒๕ จังหวัด และ ๒๑ จังหวัดตามลำดับ

"เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นในส่วนภูมิภาค," หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๕๐๔๕/๒๕๐๓ วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๐๓ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๕.

^๒ "โครงการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติ," ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๑

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒

กรมต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

จะเห็นได้ว่าโครงการพัฒนาท้องถิ่นมีวิสัยทัศน์โครงการใหม่ แต่เป็นโครงการที่กรมประชาสงเคราะห์ได้เคยเสนอต่อรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม มาแล้ว และกระทรวงมหาดไทยในรัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็ได้นำมาทบทวนและจัดร่างเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาใหม่อีกครั้งหนึ่ง ในที่สุดก็ได้ประกาศเป็นโครงการแห่งชาติ จัดรวมไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๕) และประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๓^๒ ทั้งนี้โดยหวังว่าผลสำเร็จของโครงการ จะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติใหม่ มีความคิดริเริ่มของตนเอง และรู้จักช่วยตนเองในการปรับปรุงภาวะความเป็นอยู่ของตนและท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าโดยไม่ต้องรอคอยหรือหวังความช่วยเหลือจากรัฐบาลแต่ฝ่ายเดียว รวมทั้งทำให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่สูงขึ้น - ทั้งทางด้านจิตใจและวัตถุ มีความเจริญก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การอนามัยและการรักษาพยาบาล ตลอดจนการปกครองตนเอง และท้ายที่สุดเมื่อพัฒนาการ^๓ ถอนตัวไปแล้ว ประชาชนก็สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ "แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑," ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๗ ตอนที่ ๔๕ (๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๓) : ๖๐ - ๖๑

^๓ "เอกสารประกอบเกี่ยวกับงานในหน้าที่พัฒนาการ," ในระเบียบและคำสั่งทางราชการ เกี่ยวกับงานพัฒนาท้องถิ่น, หน้า ๔๐๔ - ๔๐๕.

^๔ เจาหน้าที่ที่รัฐบาลส่งออกไปเพื่อทำหน้าที่เป็นที่ตั้งเลี้ยงหรือครูให้แก่ประชาชนในเขตพัฒนาการ ในขณะที่เดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนและรัฐบาล เป็นผู้นำความต้องการของประชาชนไปเสนอให้รัฐ และนำนโยบายและบริการของรัฐไปให้แก่ประชาชน ทั้งพยายามให้ประชาชนยอมรับวิธีการและเทคนิคแบบใหม่ด้วย

เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๕๗ - ๓๕๘.

ต่อไปได้โดยลำพังตนเอง เมื่อเป็นเช่นนั้นก็จะนับได้ว่าประชาชนได้รับการพัฒนา
ได้อย่างสมบูรณ์

ในการปรับปรุงท้องถิ่นนั้น จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีความเห็นว่า
รัฐจะต้องพยายามทำให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นเข้าใจว่า

งานพัฒนาจะต้องเป็นงานของประชาชน รัฐบาลเป็นแค่เพียงผู้ให้การ
สนับสนุนและช่วยเหลือ ไม่ใช่รัฐบาลทำอะไรทั้งหมด ซึ่งไม่สามารถ
เป็นไปได้ หลักการนี้อาจแบ่งออกเป็นสองตอน ในตอนแรกรัฐบาลเป็น
ผู้ริเริ่มและประชาชนให้ความร่วมมือ ในขั้นต่อไปรัฐบาลก็หวังว่าประชาชน
จะเป็นผู้ริเริ่ม และรัฐจะเป็นผู้ให้ความร่วมมือ(ทั้งนี้) ราษฎรในท้องถิ่น
ต้องรวมแรงรวมใจกันทำ ไม่ใช่ต่างคนต่างทำไม่ใช่ใคร ไม่อยากทำก็ไม่
ทำอันถอยเอาประโยชน์จากแรงงานคนอื่น

ความเห็นดังกล่าวนี้ได้สอดคล้องกับหลักการดำเนินงานของโครงการ
พัฒนาท้องถิ่นที่ว่าจะไม่ใช้วิธีบังคับเคี่ยวเข็ญให้ประชาชนทำงานที่ใช้ความประสงค์
ของเขา แต่จะใช้วิธีเสาะแสวงหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เป็นสำคัญ
และจะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานให้มากที่สุดเพื่อให้เกิดความรู้สึก
ว่า งานนั้นเป็นของเขาเองเขาควรจะทำเพื่อตัวเขา เพื่อลูกหลานของเขา และ
ท้องถิ่นของเขา และเมื่อเขาทำแล้วเขาควรจะทำนุบำรุงรักษา สิ่งที่เขาทำนั้น
ต่อไป นี้คือหลักการอย่างกว้าง ๆ ที่รัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ยึดถือ

๑ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์, "สุนทรพจน์ในพิธีเปิดประชุมปฐมนิเทศงาน
พัฒนาท้องถิ่น ๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๓," ในประมวลสุนทรพจน์ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
พ.ศ. ๒๕๐๒ - ๒๕๐๔, หน้า ๒๕๕.

๒ แผนกเก็บ ส่วนนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, โครงการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติ,
แฟ้มที่ ค.ก.๖.๑

เป็นหลักปฏิบัติเพื่อการปรับปรุงท้องถิ่นโดยทั่วไปแม้แต่ในท้องถิ่นทุรกันดาร,

เพื่อให้เป็นไปตามหลักการและเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการท้องถิ่นแห่งชาติ อันประกอบด้วยกรรมการในระบับรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีหน้าที่กำหนดนโยบายและจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นโดยทั่วไป นอกจากนี้ยังได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและประสานงานพัฒนาการท้องถิ่น ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ชั้นสูงของกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานมีหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายที่คณะกรรมการพัฒนาการท้องถิ่นแห่งชาติ เป็นผู้กำหนดและทำหน้าที่ประสานงานในระดับต่าง ๆ

สำหรับในส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นส่วนจังหวัด ประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดและนายอำเภอที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน มีหน้าที่รับนโยบายของคณะกรรมการบริหารและประสานงานพัฒนาท้องถิ่นไปปฏิบัติ วางแผนดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นส่วนจังหวัดและควบคุมรับผิดชอบการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นของจังหวัด ตลอดจนทำหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้องซึ่งประจำอยู่ในจังหวัดนั้น^๑ คณะกรรมการพัฒนาการท้องถิ่นส่วนอำเภอ

^๑ "การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นในส่วนภูมิภาค," ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๕

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ เรื่องเดียวกัน

ประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอเป็นกรรมการ โดยมีนายอำเภอเป็นประธาน มีหน้าที่ทำนองเดียวกับคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นส่วนจังหวัด^๑

คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน ครุ และผู้นำท้องถิ่น^๒ ซึ่งราษฎรเลือกขึ้นมา มีจำนวนตามที่จะเห็นสมควร^๓ ทั้งนี้ เพื่อเป็นตัวแทนสำคัญที่จะชักจูงราษฎรในหมู่บ้าน เขาทำงานร่วมกับพัฒนากรและเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการอื่น ๆ ของรัฐ^๔ และในที่สุดก็จะ เป็นผู้รับช่วงงานขั้นสุดท้ายตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป^๕

๑ เรื่อง เกียวกัน

ผู้นำท้องถิ่นต้อง เป็นบุคคลที่ราษฎรในเขตพัฒนาการให้ความเคารพนับถือ เป็นผู้ที่มีความสนใจในกิจการต่าง ๆ และรักท้องถิ่น อีกทั้งมีเวลาว่างพอที่จะทำงานเพื่อท้องถิ่น นอกจากนี้ต้องมีจิตใจเสียสละ เพื่อส่วนรวม ความประพฤติส่วนตัวไม่เสียหาย มีความประพฤติดี มีความคิดริเริ่มดี มีความสามารถที่จะชักจูงใจคน มีฐานะดีหรือค่อนข้างดี ควรมียายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี

"เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นในส่วนภูมิภาค," หนังสือราชการกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๐๓๗/๒๕๐๓ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๐๓ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด, ใน ระเบียบและคำสั่งทางราชการเกี่ยวกับงานพัฒนาท้องถิ่น, หน้า ๒๐๐-๒๑๓

๒ เรื่อง เกียวกัน

๓ เรื่อง เกียวกัน

"เรื่องการอบรมผู้นำท้องถิ่น," ระเบียบวาระที่ ๕ รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหาร และประสานงานพัฒนาการท้องถิ่นแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๐๓ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๐๓, ในเรื่อง เกียวกัน, หน้า ๒๐๓

การเลือกตั้งคณะกรรมการพัฒนาการหมู่บ้าน ให้เป็นหน้าที่ของพัฒนากร
ที่จะร่วมกับราษฎรในหมู่บ้านนั้น โดยที่พัฒนากรจะติดต่อสอบถามทำนองสัมภาษณ์
ราษฎรเพื่อหยั่งเสียงดูว่าควรเลือกบุคคลใดเป็นกรรมการบ้าง ในเวลาเดียวกัน
ก็ชี้แจงให้ราษฎรได้ทราบถึงความสำคัญ บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนา
หมู่บ้าน เพื่อราษฎรจะได้เลือกคนได้ถูกต้องเหมาะสม แล้วจึงเรียกประชุมราษฎร
เพื่อออกเสียงเลือกตั้งกรรมการตามจำนวนที่ต้องการ ในการประชุมเลือกตั้งนี้ให้
พัฒนากรทำหน้าที่เป็นประธาน โดยมีกรบันทึกเสียงการประชุมไว้เป็นหลักฐาน
เมื่อกำเนินการเลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้วให้พัฒนากรรายงานให้นายอำเภอทราบ ซึ่ง
นายอำเภอจะออกหนังสือแต่งตั้งกรรมการที่ได้รับเลือกไว้เป็นหลักฐาน การเลือก
ตั้งคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านจะจัดให้มีขึ้นในทุก ๒ ปี ส่วนประธานคณะกรรมการ
พัฒนาการหมู่บ้านนั้นให้ที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการหมู่บ้านเลือกตั้งกันเอง^๒

กิจกรรมใด ๆ ของหมู่บ้านจะเริ่มจากความคิดริเริ่มและความเห็นชอบ
ของคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งสืบเนื่องมาจากความต้องการของราษฎรในหมู่บ้าน
และเสนอไปยังคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นส่วนอำเภอ และส่วนจังหวัดตาม
ลำดับ^๓ เมื่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นส่วนจังหวัดและอำเภอ อนุมัติโครงการ
นั้นแล้วจะส่งกลับลงมายังคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อกำเนินการต่อไป^๔

^๑ "เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการท้องถิ่นในส่วนภูมิภาค"

หนังสือราชการกระทรวงมหาดไทย ที่ ๕๖๐๓๗/๒๕๐๓ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๐๓

ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด, ระเบียบและคำสั่งทางราชการ เกี่ยวกับงาน

พัฒนาการท้องถิ่น, หน้า ๒๐๓.

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ เรื่องเดียวกัน

^๔ เรื่องเดียวกัน

๒. กรมการพัฒนาชุมชนก) การจัดตั้ง

นอกจากจะแต่งตั้งคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นแล้ว กระทรวงมหาดไทยได้จัดตั้งหน่วยงานหนึ่งขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นโดยตรง โดยให้ชื่อในขณะนั้นว่า "สำนักงานพัฒนาการท้องถิ่น" ซึ่งอยู่กับกระทรวงมหาดไทยโดยมีอธิบดีกรมมหาดไทย เป็นเลขาธิการ โดยตำแหน่ง มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางอำนวยความสะดวกและวางรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามนโยบายที่คณะกรรมการพัฒนาการท้องถิ่นแห่งชาติได้กำหนดมา"^๒

สำนักงานพัฒนาการท้องถิ่นจะส่งพัฒนากรออกไปประจำยังตำบลต่าง ๆ ที่เปิดเขตพัฒนาการทั่วประเทศค่าละ ๑ คน เพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหรือครูให้แก่ราษฎรในเขตพัฒนาการ โดยที่พัฒนากรจะเป็นผู้ให้ความคิดและแนะนำแนวทางให้ราษฎรรู้จักใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นนั้นให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ทั้งคอยกระตุ้นเตือนให้ราษฎรเกิดความคิดริเริ่มที่จะรวมกำลังกันเพื่อช่วยเหลือตนเองและปรับปรุงสภาพท้องถิ่นของตนให้ดีขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนและรัฐบาล เป็นผู้นำความต้องการของประชาชนไปเสนอให้รัฐและนำนโยบายและบริการของรัฐไปให้แก่ประชาชน รวมทั้งพยายามให้ประชาชนยอมรับเอาความคิด วิธีดำเนินงาน เทคนิควิชาการสมัยใหม่ที่รัฐจัดบริการให้ด้วย" ดังนั้น

^๑ "โครงการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติ," ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๗

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ "เอกสารประกอบเกี่ยวกับงานในหน้าที่พัฒนากร," ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๕๗ - ๓๕๘.

รัฐบาลจึงเห็นว่าพัฒนาการ เป็นเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างประชาชน และหน่วยราชการของรัฐ ตลอดจนเป็นตัวจักรที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้โครงการพัฒนาท้องถิ่นบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เพื่อให้โครงการพัฒนาการท้องถิ่นสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น จคมพล สฤณี อดีตรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติ ได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยว่า เห็นชอบที่จะให้มีการประสานงานระหว่างกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งจะทำให้ความร่วมมือ และความช่วยเหลือทั้งด้านการเงิน วัสดุ และวิชาการ โดยมีสำนักงานพัฒนาการท้องถิ่น กรมมหาดไทยเป็นศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความช่วยเหลือและประสานงาน เรื่องใดที่ตกลงกันแล้วกระทรวงเจ้าของเรื่องต้องผูกพันดำเนินงานต่อไปตามที่ตกลงกันแล้วแต่กรณี^๒

เพื่อให้โครงการพัฒนาท้องถิ่นบรรลุผลยิ่งขึ้น ในระหว่างการประชุม ส.ปอ. ที่กรุงบาเกียว ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ ๗ - ๑๒ ธันวาคม ๒๕๐๓ คณะผู้แทนไทยได้เสนอโครงการขอความช่วยเหลือจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือวิชาการพัฒนาท้องถิ่นต่อที่ประชุม ซึ่งที่ประชุมได้รับหลักการ และได้เสนอแนะให้ผู้เชี่ยวชาญ

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ "การประสานงานพัฒนาการท้องถิ่นตามโครงการพัฒนาการท้องถิ่นแห่งชาติ," หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๐๓/๒๕๐๓ วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๐๓ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย, ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐๔-๒๐๕.

ร่วมกันร่างโครงการจัดตั้งศูนย์ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ผู้แทนฝ่าย
สปอ. และเจ้าหน้าที่กรมมหาดไทยจึงได้ร่วมกันพิจารณาร่างโครงการขึ้น และ
ผนวกไว้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติ^๒ ในที่สุดคณะรัฐมนตรี
ก็มีมติเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ รับหลักการที่กระทรวงมหาดไทยเสนอมา
และอนุมัติให้จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือวิชาการพัฒนาการท้องถิ่นขึ้นในความอุปถัมภ์ของ
องคการ สปอ.^๓ กระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวของจะคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญในแ
ละสาขามาประจำที่ศูนย์วิชาการนี้ด้วย^๔

ศูนย์นี้จะทำหน้าที่เป็นทั้งศูนย์กลางประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่
กระทรวงมหาดไทยต่าง ๆ ในจังหวัดและอำเภอต่าง ๆ เพื่อให้บริการของรัฐ
ไปถึงมือประชาชนและศูนย์บริการเครื่องมือใช้ขนาดใหญ่ เครื่องจักร และเครื่อง
ทุนแรงเพื่อใช้ในการปรับปรุงท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความช่วยเหลือทาง
ด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนโครงการของกระทรวงมหาดไทยต่าง ๆ เป็นต้นว่า
ช่วยเหลือในโครงการวิจัย ประเมินผลและโครงการทดลองเกี่ยวกับการ
ประกอบอาชีพ จัดให้มีห้องทดลองเพื่อตรวจวิเคราะห์น้ำและศูนย์ทดลองการ

^๑ แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, "การประสานการให้
ความช่วยเหลือจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาท้องถิ่น ประจำภาคไทย สปอ.,"
ใน ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาท้องถิ่น, พิมพ์ที่ ป.ค. ๑.๕-๕

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ เรื่องเดียวกัน

^๔ เรื่องเดียวกัน

เกษตรเป็นต้น นอกจากนี้ยังช่วยฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และผู้นำท้องถิ่นอีกด้วย เมื่อมีการจัดตั้งกรมพัฒนาชุมชนขึ้นศูนย์จึงได้รับการเรียกในระยหลังว่า "ศูนย์ช่วยเหลือวิชาการพัฒนาชุมชน ไทย - สปอ. หรือ ศวพ. ซึ่งเปิดดำเนินการเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ ที่จังหวัดอุบลราชธานี ^๒

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๔ ที่ประชุมได้อนุมัติให้จัดตั้งกรมการพัฒนาชุมชนขึ้นในกระทรวงมหาดไทย เพื่อรับผิดชอบงานตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๕) ^๓ เป็นการแบ่งงานพัฒนาท้องถิ่นออกจากกรมมหาดไทยตั้งเป็นกรมใหม่ขึ้นให้ชื่อว่า "กรมการพัฒนาชุมชน" เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๕

^๑ แผนกเก็บ สำนักงานเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี, "ให้เท็กสรูปของ ศวพ. ไทย สปอ.," ใน การจักตั้งศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาท้องถิ่น (อุบล) แห่งที่ ป.ค. ๑:๕-๕

^๒ " _____ , ศูนย์ช่วยเหลือวิชาการพัฒนาชุมชน แห่งที่ ป.ค. ๑:๕-๔

^๓ กรมประชาสัมพันธ์, "การประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๕," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๕ วิทยุสารประจำวัน ๘๒(๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๕) : ๔

^๔ "พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม ฉบับที่ ๑๐," ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๗๘ ตอนที่ ๔๘ (๓๐ กันยายน ๒๕๐๕)

ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม ฉบับที่ ๑๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๐๕ ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะ

๑. เร่งการเพิ่มผลผลิต และเพิ่มรายได้ต่อครอบครัวในด้าน การเกษตรและอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน
๒. ปรับปรุงส่งเสริมสาธารณสุขสมบัติโดยความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นนั้น
๓. ปรับปรุงส่งเสริมการอนามัย และ สุขาภิบาล
๔. ส่งเสริมการศึกษา สันทนาการ และการฝึกอบรมเยาวชน
๕. ส่งเสริมวัฒนธรรมของหมู่บ้าน
๖. ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อให้งานดำเนินไปได้ตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดนโยบาย หรือโครงการซึ่งกรมพัฒนาชุมชนจะต้องถือปฏิบัติ คือ^๒

๑. ในขั้นแรกระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๐๘ จะเปิดเขตพัฒนาอำเภอ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสี่จังหวัดภาคใต้ เมื่อพัฒนาท้องที่ใดจนเจริญแล้ว

^๑ แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, แผนพัฒนาชุมชน แห่งที่ ป.ค. ๑.๕-๑, กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, การพัฒนาชุมชนไทย (เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการของกรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๐๗), หน้า ๑

^๒ ".....", นโยบายการดำเนินงานของ กรมการพัฒนาชุมชน หนังสือกระทรวงมหาดไทย, ที่ ๗๓๑๒/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๐๕ เสนอนายกรัฐมนตรี แห่งที่ ป.ค. ๑.๕-๒

ก็ย้ายไปพัฒนาในท้องที่อื่นต่อไป

๒. เขตพัฒนาซึ่งเปิดทดลองไว้ ๓๒ จังหวัด ยกเว้นภาคตะวันออก
เฉียงเหนือและที่จังหวัดภาคใต้ มอบเขตพัฒนาการนั้นให้นายอำเภอรับช่วงงาน
ต่อไป

๓. การดำเนินงานในจังหวัดชายแดน คงปฏิบัติไปตามเดิมและอาจ
เปิดเขตพัฒนาอำเภอในคานคอกคอกกับประเทศกัมพูชาด้วย เช่น อำเภอรัฐประเทศ
จังหวัดปราจีนบุรี

๔. ในจังหวัดใกล้เคียงกับจังหวัดพระนครและธนบุรี เปิดเขตพัฒนา
ขึ้นที่อำเภอใดอำเภอหนึ่ง เป็นตัวอย่างสำหรับทำการศึกษา วิจัย ประเมินผล
เพื่อให้ได้มาซึ่งมาตรการสำหรับการดำเนินงานในเขตพัฒนาอื่นต่อไป

๕. สำหรับพัฒนากร ซึ่งดำเนินงานในสี่จังหวัดภาคใต้เห็นว่า ควร
ส่งเสริมการเรียนภาษา馬來ยู และสนับสนุนผู้รู้ภาษา馬來ยู เป็นพิเศษ

๖. จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมชั้นในสี่จังหวัดภาคใต้ เพื่อฝึกอบรมตามหลัก
สูตรพิเศษ ศูนย์นี้จะเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาการท้องถิ่น
ซึ่งกำหนดจัดตั้งขึ้นตามโครงการพัฒนาการท้องถิ่นแห่งชาติ เช่นเดียวกับที่จังหวัด
อุบลราชธานี

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ รัับทราบและเห็นชอบให้รีบดำเนินการได้
ทั้งยังเสนอว่า ควรดำเนินการให้มากกว่านี้ นโยบายนี้ได้เสนอคณะรัฐมนตรี

แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี, นโยบายการดำเนินงาน
ของกรมการพัฒนาชุมชน ป.ศ. ๑.๓-๘ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่๓๑๒/๒๕๐๕
ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๐๕ เสนอนายกรัฐมนตรี และหนังสือราชการที่๑๗๕๘/๒๕๐๘
วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๐๕

เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๕ และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามหลักการ
ดังกล่าวข้างต้น

แผนงานตามนโยบายดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ในระยะนั้น
รัฐบาลให้ความสำคัญต่อกินแคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสี่จังหวัดภาคใต้
เป็นพิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น
ก็ได้

โครงการปรับปรุงท้องถิ่นที่กรมพัฒนาชุมชนได้กำหนดไว้ในระยะเริ่ม
ต้นได้แก่ โครงการส่งเสริมสาธารณสุขสมบัติของชุมชนและปรับปรุงสภาพแวดล้อม
ของหมู่บ้าน โครงการพัฒนากลุ่มอาชีพ โครงการอบรมผู้นำท้องถิ่นและโครง
การพัฒนากิจการรมสตรี เด็ก และเยาวชน โครงการต่าง ๆ เหล่านี้จะ
ดำเนินไปทันทีภายหลังที่พัฒนากรสามารถชนะจิตใจชาวบ้าน และสามารถชักจูง
ให้ชาวบ้านเห็นชอบที่จะดำเนินงานตามที่พัฒนากรแนะนำหรือได้ริเริ่มขึ้น การ
ดำเนินงานตามโครงการนั้นจะเริ่มต้นจากการที่คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน เป็น
ผู้เสนอโครงการขึ้นมา เพื่อขอความช่วยเหลือและร่วมมือจากหน่วยราชการ
ต่าง ๆ ผ่านทางคณะกรรมการพัฒนาตำบล และคณะกรรมการประสานงาน
พัฒนาชุมชนส่วนอำเภอ และคณะกรรมการประสานงานพัฒนาชุมชนส่วนจังหวัด

กรมประชาสัมพันธ์, "การประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕
พฤษภาคม ๒๕๐๕, วิทยุสารประจำวัน ๕๒(๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๕) : ๘

กรมประชาสัมพันธ์, "อธิบดีกรมพัฒนาชุมชนให้สัมภาษณ์ผู้แทน
หนังสือพิมพ์," ข่าวในประเทศภาคเช้า วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๖ วิทยุ
สารประจำวัน ๒๔๑(๒๓ ธันวาคม ๒๕๐๖) : ๓

ตามลำดับ เมื่อคณะกรรมการในระดับจังหวัดและอำเภออนุมัติโครงการมาแล้ว คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านจะร่วมกับพัฒนากรดำเนินงานตามโครงการที่ได้รับอนุมัติจนแล้วเสร็จ

อาจกล่าวได้ว่ารัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ดำเนินการปรับปรุงท้องถิ่นชนบทโดยมุ่งหวังที่จะให้ประชาชนในชนบทเกิดความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงตนเองและท้องถิ่นของตนให้ดีขึ้น โดยรัฐบาลเป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทางด้านเทคนิควิชาการ เครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเงินที่ราษฎรไม่สามารถจัดหาได้ ความมุ่งหวังดังกล่าวดำเนินไปโดยมีคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ เป็นผู้กำหนดนโยบายวางแผนงาน และประสานงาน นับตั้งแต่ระดับคณะรัฐมนตรีจนถึงระดับหมู่บ้าน ทั้งยังมีกรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยกลางในการประสานงาน เป็นผู้รับนโยบายจากคณะกรรมการในระดับสูง ไปสู่ราษฎรในท้องถิ่นชนบท ในขณะที่เดียวกันก็จัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปกระตุ้นเตือน และเร่งเร้าให้ราษฎรในท้องถิ่นชนบทเกิดความต้องการและกระตือรือร้นที่จะมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้สูงขึ้น และมีความหวังที่เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต แต่เพื่อให้งานปรับปรุงท้องถิ่นชนบทได้ผลดียิ่งขึ้น รัฐบาลได้จัดให้มีการร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Research Analysis Corporation, Counterinsurgency

Organizations and Programs in Northeast Thailand; Development

Organizations and Programs Volum 5, Office of the Secretary

of Defense advanced Research Projects Agency. TIC/CU-24082,

pp. 115 - 116

และส่วนภูมิภาค ทั้งยังได้จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการ เพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคและวิชาการ ตลอดจนเครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ อันจะนำไปใช้เป็นประโยชน์เพื่อการปรับปรุงท้องถิ่นอีกด้วย จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานดังกล่าวมิได้เป็นไปอย่างเลื่อนลอย แต่รัฐบาลได้จัดทำโครงการ วางเป้าหมายหลักการและขั้นตอนในการดำเนินงาน ตลอดจนจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบทางด้านนี้ โดยเฉพาะ ทั้งนี้โดยมีความมุ่งหวังอย่างยิ่งที่จะให้ประชาชนและท้องถิ่นชนบท ได้รับการพัฒนาที่สมบูรณ์ในวันข้างหน้า

ข) การดำเนินงานของกรมการพัฒนาชุมชนเพื่อการปรับปรุงท้องถิ่นกันดาร

เมื่อรัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินงานตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติในแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ ซึ่งมุ่งจะกระตุ้นเตือนให้ประชาชนรู้จักริเริ่มช่วยตนเอง โดยร่วมแรงร่วมใจกันปรับปรุงตนเองและท้องถิ่น ด้วยการนำทรัพยากรและแรงงานที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นมาใช้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด ฝ่ายรัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทางด้านวิชาการ จัดหาอุปกรณ์และวัสดุหรือเงินเท่าที่จำเป็นมาสมทบกับแรงงานที่ประชาชนร่วมกันสละ ทั้งนี้โดยอาศัยการร่วมมือและประสานกันระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการของส่วนราชการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนภูมิภาค เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามความต้องการของประชาชน ดังที่กรมการพัฒนาชุมชน

"แผนพัฒนาการ เศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑," ราชกิจจานุเบกษา

ฉบับพิเศษ (๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๓) : ๖๐ - ๖๑

จึงได้ส่งเจ้าหน้าที่พัฒนากร ออกไป เป็นผู้กระตุ้นเตือนประชาชน ในขณะเดียวกันก็ เป็นผู้ประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ส่วนราชการต่าง ๆ กับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อทำงานนี้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

แต่ก่อนที่จะดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลดังกล่าวข้างต้น แผนพัฒนาการ เศรษฐกิจแห่งชาติได้กำหนดไว้ว่า จำเป็นต้องสำรวจความต้องการอันแท้จริงของ ท้องถิ่นแต่ละแห่งว่าในปีหนึ่ง ๆ ประชาชนในท้องที่จะจัดทำอะไร เพื่อจัดหาอุปกรณ์ วัสดุ หรือกึ่งเงินสมทบเป็นท้องที่ ๆ ไป^๑ ดังนั้นในระยะเริ่มแรก กรมการพัฒนาชุมชนจึงเพียงแต่ส่งเจ้าหน้าที่พัฒนากร ออกไปสำรวจความต้องการของประชาชนในท้อง ถิ่นที่จะเปิดเขตพัฒนา ตลอดจนศึกษาสภาพความเป็นอยู่และความคิดเห็นของราษฎร ในเขตพัฒนาที่รับผิดชอบก่อนลงมือปฏิบัติงานตามหลักและวิธีการพัฒนาชุมชน^๒ รวมทั้ง ปฏิบัติการเชิงจิตวิทยา เพื่อให้พัฒนากรสามารถที่จะเข้ากับชาวบ้านได้ ทั้งนี้เพื่อเป็น จุดเริ่มต้นที่พัฒนากรจะชักจูงให้ราษฎรในท้องถิ่นนั้นรู้จักช่วยตนเองต่อไป^๓

พัฒนากรจะปฏิบัติงานขั้นแรกด้วยการสร้างความ เป็นกันเองกับชาวบ้าน โดยออกเยี่ยมเยียนราษฎรทุกหมู่บ้าน ทุกหลังคาเรือน ชวนสนทนาเรื่องการทำมาหากินและสอบถามความเดือดร้อนต่าง ๆ ของราษฎร เข้าร่วมงานบุญงานกุศลต่างๆ

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, รายงานเรื่องความ

เคลื่อนไหวของ คอมมิวนิสต์จังหวัดสกลนคร หนังสือราชการกระทรวงมหาดไทย

ที่ ๑๒๔๓๖/๒๕๐๖ วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๐๖ ถึง จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

นายกรัฐมนตรี แฟ้มที่ บ.ร. ๖.๒๖

^๔ เรื่องเดียวกัน หน้า ๑

พยายามปรับตัวให้เข้ากับชาวบ้านให้ได้ พยายามให้ชาวบ้านเกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ นิยมรักใคร่นับถือ รวมทั้งได้พยายามเข้าไปช่วยเหลือราษฎรที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมด้วยกรณีต่าง ๆ เช่น ที่ตำบลอุ่มจวน อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ราษฎรถูกกลั่นแกล้ง ถูกจับในข้อหาที่มีสุราเดือนและถูกบังคับให้ยอมรับช้อกล่าวหา นั้น นายไพฑูรย์ เทพชัย พัฒนาการจากกรมการพัฒนาชุมชนได้เข้าไปช่วยเหลือให้ราษฎรเหล่านั้นได้รับความเป็นธรรม การกระทำดังกล่าวช่วยสร้างความเชื่อมั่น ความเลื่อมใส และศรัทธาในตัวพัฒนากรให้มากยิ่งขึ้น

เมื่อราษฎรเกิดความเลื่อมใสและศรัทธาในตัวพัฒนากรแล้ว พัฒนาการจะกระตุ้นและชักชวนให้ชาวบ้านรู้จักที่จะปรับปรุงตนเองและท้องถิ่นของตนต่อไป เช่น ที่ตำบลอุ่มจวน อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร นายไพฑูรย์ เทพชัย พัฒนาการได้ชักชวนชาวบ้านให้รวมแรงร่วมใจกันทำถนนในหมู่บ้านตามที่ชาวบ้านเรียกร้อง เป็นถนนดินในหมู่บ้านและเชื่อมระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ทุกหมู่บ้านในตำบลนั้น เป็นถนนยาว ๕ กิโลเมตร นอกจากนั้น นายไพฑูรย์ เทพชัย ยังได้ชักชวนให้ราษฎรสร้างรั้วบ้าน ๒๗๒ ราย ตลอดจนวางท่อระบายน้ำในหมู่บ้านต่าง ๆ เป็นต้น^๒

สำหรับกิจการหรือโครงการซึ่งราษฎรภายในหมู่บ้านไม่สามารถจะดำเนินการได้ด้วยความกำลังแรงของคนเพียงอย่างเดียว พัฒนาการจะร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านวางโครงการซึ่งจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล ในขณะที่เดียวกันก็พยายามที่จะให้รัฐบาลเข้าใจถึงโครงการต่าง ๆ ที่ราษฎรได้เสนอไป ทั้งนี้เพื่อพยายามที่จะให้ราษฎรได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนต้องการมากที่สุด^๓ ถ้ารัฐมีงบประมาณเพียงพอ ก็จะอนุมัติเงินอุดหนุนโครงการนั้นต่อไป

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ เรื่องเดียวกัน

อย่างเช่นเมื่อ นายไพฑูรย์ เทพชัย พัฒนาการ ตำบลอุ่มजार อำเภอเมือง จังหวัด สกลนคร ได้ทำรายงานเสนอโครงการตามความต้องการของราษฎรในตำบลอุ่มजार ที่ปรารถนาจะขุดสระน้ำขนาด ๕๐ x ๕๐ เมตร จำนวน ๕ สระ สำหรับหมู่บ้านที่ ๒, ๕, ๘, ๑๒ และ ๑๓ ตำบลอุ่มजार พร้อมทั้งทำสะพานสำหรับลงไปตักน้ำไว้ทุกแห่ง โครงการนี้ขอเงินอุดหนุนจากกรมการพัฒนารัฐบาล จำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ยังมีโครงการสร้างสะพาน ๔ สะพาน ขนาด ๔ x ๕ เมตร สำหรับหมู่ที่ ๑ - ๒, ๓ - ๗, ๕ - ๑๑ และ ๕ - ๑๓ ตำบลอุ่มजार โครงการนี้ขอเงินอุดหนุนจากกรมการพัฒนารัฐบาล เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท และโครงการสร้างบ้าน ๔ หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๒, ๘, ๒ และ ๕ ตำบลอุ่มजार โครงการนี้ขอเงินอุดหนุนจากกรมการพัฒนารัฐบาล เป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท โครงการดังกล่าวนี้ กรมการพัฒนารัฐบาลได้อนุมัติเงินอุดหนุนมาครบตามจำนวนที่ขอมาเป็นเงินทั้งสิ้นถึง ๕๓,๐๐๐ บาท

แต่ถ้าโครงการใดที่กรมการพัฒนารัฐบาลเห็นว่า เป็นโครงการที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยราชการอื่น ก็จะมีโครงการนั้นให้หน่วยราชการนั้นไป เช่น กรมการพัฒนารัฐบาลได้อนุมัติโครงการสร้างโรงเรียน และสร้างอุโบสถ ที่ นายไพฑูรย์ เทพชัย และราษฎรตำบลอุ่มजार เสนอ ให้กระทรวงศึกษาธิการ รับไปพิจารณา เพื่ออนุมัติเงินอุดหนุนต่อไป

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า การดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงท้องถิ่นชนบทหรือท้องถิ่นทุรกันดารนั้น กรมการพัฒนารัฐบาลจะเริ่มต้นด้วยการส่งพัฒนากรออกไปสำรวจความคั่งค้างการของราษฎรในท้องถิ่น ถ้าความคั่งค้างการใดพอที่จะทำได้ด้วยกำลังของราษฎรในหมู่บ้านนั้น พัฒนาการจะเป็นผู้กระตุ้นให้ราษฎรในหมู่บ้านนั้น เห็นความ

๑ เรื่องเดียวกัน

๒ เรื่องเดียวกัน

สำคัญที่จะร่วมแรงร่วมใจ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการนั้นมา แต่ถ้าสิ่งใดเกินกำลังความสามารถที่ราษฎรในหมู่บ้านนั้นจะจัดทำได้ พัฒนาการจะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางนำความต้องการของราษฎรในท้องถิ่นนั้นไปเสนอต่อรัฐบาล เพื่อขอความช่วยเหลือในด้านเงินอุดหนุน เทคนิควิชาการ หรือ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาประกอบกับแรงงานของราษฎร ในท้องถิ่น เพื่อผลสำเร็จของโครงการนั้นต่อไป

เป็นที่น่าสังเกตว่าในขณะที่พัฒนาการกำลังทำหน้าที่ที่ระดับนี้คือ ราษฎรให้รู้จักปรับปรุงตนเองและท้องถิ่นของตน พัฒนาการยังทำหน้าที่เป็นสื่อกลางสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลและราษฎรในท้องถิ่นอีกด้วย พยายามให้ราษฎรในท้องถิ่นเกิดความเชื่อมั่นและเลื่อมใสในการปกครองของรัฐบาล ในขณะที่เดียวกันก็พยายามชี้ให้เห็นถึงโทษและอันตรายของลัทธิคอมมิวนิสต์

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าพัฒนาการเป็นผู้ที่รัฐบาลส่งเข้าไปเพื่อชักจูงจิตใจของราษฎรในท้องถิ่นแต่ละแห่งให้ยอมรับอำนาจการปกครองของรัฐ ด้วยวิธีการพัฒนาชุมชนสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่น และปฏิบัติการเชิงจิตวิทยา พยายามอย่างยิ่งที่จะทำให้ราษฎรในท้องถิ่นนั้นมีความรู้สึกและทัศนคติที่ดีต่อรัฐบาลกลาง ยิ่งในท้องถิ่นทุรกันดารซึ่งมักเป็นเขตแทรกซึมของฝ่ายตรงกันข้าม บทบาทของพัฒนาการในเขตแทรกซึมจึงมักเน้นหนักทางด้านการเมืองและปฏิบัติการเชิงจิตวิทยาเป็นสำคัญ

ทั้งนี้นับตั้งแต่รอยเอก ก่องแล แห่งราชอาณาจักรลาวทำรัฐประหารเป็นผลสำเร็จ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๐๓ รัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้หัน

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ กรมประชาสัมพันธ์, "การทำรัฐประหารในลาว," ข่าวต่างประเทศ ภาคเช้า ๑๐ สิงหาคม ๒๕๐๓ วิทยุสารประจำวัน ๑๕๒(๑๐ สิงหาคม ๒๕๐๓) : ๑

เกรงว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์ในลาวจะขยายการปฏิบัติการเข้ามาในไทย ยิ่งปรากฏตาม
รายงานขงกระทรวงมหาดไทยที่มีไปถึง จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ใน
ขณะนั้นว่า การยุบบอนทำลายของคอมมิวนิสต์ที่ความรุนแรงและซับซ้อนยิ่งขึ้นใน
หลายท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งภาวการณ์ของ
ประเทศข้างเคียงก็อยู่ในสภาพไม่น่าไว้วางใจ

รายงานนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า /คอมมิวนิสต์ได้ส่งผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว เข้า
ไปปฏิบัติงานตามหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อดำเนินการแทรกซึมและบอนทำลายทีละน้อย ๆ
จนราษฎรคลายความศรัทธาที่มีต่อรัฐบาล และเกิดความเกลียดชังรัฐบาล ทั้งนี้
แกนนำของคอมมิวนิสต์จะเริ่มดำเนินงานในท้องที่ที่ราษฎรยังก่อนการศึกษาและยาก
จน เจ้าหน้าที่ของบ้านเมือง ดูแลไม่ทั่วถึง ซึ่งนาน ๆ ครั้งราษฎรจะได้พบปะกับ
เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสักครั้งหนึ่ง ทำให้ขาดความคุ้นเคยสนิทสนมเป็นกันเอง
ลักษณะเช่นนี้ เป็นทางหนึ่งที่ยังผลให้ราษฎรมีความรู้สึกไขว้เขวไปว่า เจ้าหน้าที่
ของรัฐบาลเป็นเพียงผู้คอยจับผิดเท่านั้น และยากที่จะให้ราษฎรเห็นว่าเจ้าหน้าที่
ของรัฐบาลจะมาให้ความช่วยเหลือแก่คนในท้องถิ่นหรืออำนวยความสะดวก
ความผาสุกให้

กรมประชาสัมพันธ์, "คำแถลงการณ์ของนายกรัฐมนตรี เรื่องสถานการณ์
ในราชอาณาจักรลาว," วิทยุสารประจำวัน : ๑ - ๒

" _____ , " "การแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ในประเศลาว,"
วิทยุสารประจำวัน : ๑ - ๒

แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, การต่อต้านการแทรกซึมบอน
ทำลายของคอมมิวนิสต์โดยวิธีการพัฒนาท้องถิ่น หนังสือสำนักบริหารสำนักนายกรัฐมนตรี
เสนอต่อจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๐๔ แห่ง บ.ร.๖.๑๓ หน้า ๑

เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑

เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับรายงานในทำนองดังกล่าว จึงได้เสนอความเห็นต่อจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ว่า จำเป็นต้องรีบพิจารณาแก้ไขฉุกเฉินโดยเร็ว ด้วยการส่งเจ้าหน้าที่ซึ่งผ่านการคัดเลือกและอบรมมาแล้วเป็นอย่างดี เข้าประจำตามหมู่บ้านต่าง ๆ ให้สนิทสนมเป็นกันเอง เพื่อปลูกฝังศรัทธาและความไว้วางใจว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลนั้นจะเข้ามาช่วยเหลือราษฎรอย่างแท้จริง และยังเป็นตัวแทนของรัฐบาลที่จะต่อต้านการแทรกซึมบ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์ด้วย ซึ่งลักษณะงานที่กล่าวมานี้ ทางกระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วว่าไม่มีงานอื่นใดที่จะเหมาะสมไปกว่าการพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอของกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว ได้รับความเห็นชอบด้วยดีจากส่วนนักบริหารนายกรัฐมนตรี^๒ และ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงเห็นว่าจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มีคำสั่งให้พิจารณาบำเหน็จความชอบให้แก่ นายไพฑูรย์ เทพชัย พัฒนาการผู้ปฏิบัติงานที่ตำบลอุ้นजार อำเภอมะนัง จังหวัดสกลนคร เป็นกรณีพิเศษ อีกทั้งขอพบตัวในโอกาสต่อไปด้วย แสดงว่าจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เห็นชอบกับการที่ นายไพฑูรย์ เทพชัย ใช้วิธีการพัฒนาท้องถิ่นแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นที่ตำบลอุ้นजार ซึ่งกรมพัฒนาชุมชนได้รายงานว่ ราษฎรที่ตำบลอุ้นजारส่วนมากหลงผิดเชื่อในคำโฆษณาให้มีใจผิก็ไผ่นิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์

ตามรายงานแจ้งว่า มีตัวการสำคัญ ๓ คน ซึ่งเคยเป็นลูกน้องของ นายเตียง ศิริขันธ์ อดีต ส.ส. จังหวัดสกลนคร และได้รับการอบรมล้างสมองจาก นายครอง จันดาวงศ์ ซึ่งถูกจับกุมและถูกยิงเป้าไปแล้ว คือ นายศรีพรหม

^๑ เรืองเดียวกัน

^๒ เรืองเดียวกัน

^๓ แผนกเก็บ ส่วนนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ความเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ในจังหวัดสกลนคร, หนังสือราชการกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๒๔๓๖/๒๕๐๖ เสนอต่อนายกรัฐมนตรี วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๐๖

(คำสั่งบันทึกท้ายของนายกรัฐมนตรี) แฟ้มที่ บ.ร. ๖.๒๖

อุปสาพล นายเสน พรหมหากุล และ นายสุตตา ศรีฤทธิ ทั้งสามพร้อม
 ด้วยราษฎรตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในคำขอลุ้นจรรลิก ๔ คน ได้แยกย้ายกันไปหา
 สมาชิก ด้วยการกล่าวยกย่องในลัทธิคอมมิวนิสต์พร้อมทั้งให้สัญญาว่า จะหาเงิน
 และเครื่องมือในการเกษตร เช่น รถแทรกเตอร์มาแจกจ่ายให้ราษฎรทุกหมู่บ้าน
 จะจัดระบบการปกครองแบบสังคมนิยมให้ราษฎรมีสិทธิเสรีภาพเต็มที่ ไม่มีการ
 ออกอัยการ ถ้าผู้ใดสมัครเป็นสมาชิกและทำงานให้พรรคได้ผลดี จะได้รับเงินเดือน
 ตั้งแต่ ๑,๕๐๐ บาท ถึง ๒,๐๐๐ บาท ในเวลาเดียวกันบุคคลทั้งสามก็ได้โจมตี
 รัฐบาลโดยกล่าวหาว่าปล่อยให้ราษฎรออกอัยการ ก่อความเดือดร้อน และข่มขู่รีด
 นาทาเร้นราษฎรต่าง ๆ นานา เช่น การที่เจ้าหน้าที่สรรพสามิต อ่าเภอ และ
 จังหวัดร่วมกับตัวแทนบริษัทสุราสหสันติ สาขาสกลนคร เข้าไปจับการต้มเหล้าของ
 ราษฎรตามหมู่บ้านต่าง ๆ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ ก็ได้ยกมาเป็นข้อ
 โจมตีรัฐบาลด้วย ราษฎรส่วนใหญ่พากันหลงเชื่อและสมัครเข้าเป็นสมาชิกคอม-
 มิวนิสต์เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังชักจูงให้ราษฎรในท้องถิ่นนั้น เชื่อว่า
 เจ้าสุภานุวงศ์หัวหน้าขบวนการปะเทดลาว พร้อมด้วย นายเตียง ศิริขันธ์
 นายทองอินทร์ ภูมิลักษณ์ นายจำลอง คาวเรือง นายถวิล อุดล และ
 นายทองเปลว ชลภูมิ ซึ่งเชื่อว่ายังไม่ตาย จะเข้ามาพร้อมด้วย นายปรีดี
 พนมยงค์ เพื่อมาช่วยเหลือให้ราษฎรพ้นจากความทุกข์ยาก^๒

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ เรื่องเดียวกัน

ตามรายงานที่ว่า เจ้าสุภานุวงศ์ หัวหน้าขบวนการปะเทดลาว พร้อมด้วย
 นายเตียง ศิริขันธ์ นายทองอินทร์ ภูมิลักษณ์ นายจำลอง คาวเรือง นายถวิล อุดล
 และนายทองเปลว ชลภูมิ จะเข้ามาพร้อมกับ นายปรีดี พนมยงค์ เพื่อมาช่วยเหลือ
 ให้ราษฎรพ้นจากความทุกข์ยากนั้น สะท้อนให้เห็นถึงสายตาและความเข้าใจที่แจ
 หน้าที่ของรัฐบาลของอุสสุภาพการณ์ในคณนั้นว่า ฝ่ายลาวนิยมคอมมิวนิสต์ และผู้นำฝ่ายซ้าย
 ของไทยในลัทธิจะเข้ามาบูรณาการปฏิบัติกรกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เพื่อค
 ตานรัฐบาล อาจูลลาวได้วารายงานในลักษณะดังกล่าวมีผลถึงความเข้าใจของรัฐบาล
 ที่มีต่อคอมมิวนิสต์ในขณะนั้นเป็นอย่างมาก

จากรายงานท่านองนี้ อาจทำให้รัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ชนะวัชต์ เห็นว่า เพื่อแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวจำเป็นต้องให้รัฐบาลต้องพยายามทำให้ราษฎรในท้องถิ่นนั้นเห็นว่า ถ้าโฆษณาชวนเชื่อดังกล่าวไม่มีมูลความจริงแต่ประการใด รัฐบาลมิได้ละเลยหรือปล่อยให้ราษฎรออกอาการคั่งที่มีผู้กล่าวโจมตี และเจ้าหน้าที่ของรัฐก็มีได้กักขังเข้มเห่งราษฎรเสมอไป ยังมีเจ้าหน้าที่อีกมากที่เป็นที่พึ่งของราษฎรได้ ดังนั้นรัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ชนะวัชต์ จึงได้ริเริ่มงานปรับปรุงท้องถิ่นเหล่านั้นขึ้น นอกจากเพื่อแก้ไขกล่าวโจมตีดังกล่าวแล้ว ยังเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยทำให้ราษฎรในท้องถิ่นนั้นมีความรู้สึกที่ดีต่อรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐอีกด้วย

เมื่อ นายไพฑูรย์ เทพชัย ทราบสถานการณ์ที่ตำบลอุ่มจาว ดังกล่าว ก็นำวิธีการพัฒนาท้องถิ่น เข้าแก้ไข เริ่มต้นด้วยการสร้างความเป็นกันเองกับชาวบ้าน เช่น ออกเยี่ยมเยียนชาวบ้านตามหมู่บ้านต่าง ๆ ทุกหลังคาเรือน เข้าร่วมสมทบกับชาวบ้านหรือเข้าร่วมงานบุญงานกุศลต่าง ๆ รวมทั้งทำตัวเป็นมิตรที่ดีของชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านนิยมรักใคร่นับถือและไว้วางใจจนเล่าความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคอมมิวนิสต์ในหมู่บ้านให้ทราบ

นายไพฑูรย์ เทพชัย ได้แสดงความจริงใจให้ชาวบ้านเห็นว่า พร้อมที่จะช่วยเหลือชาวบ้านอย่างจริงจัง หากไม่ได้รับความเป็นธรรมอย่างเช่นกรณีที่บ้านผู้หนึ่งถูกขังค้ำให้ยอมรับว่าคัมสุราเถื่อนและมีสุราเถื่อนไว้ในครอบครอง นายไพฑูรย์ เทพชัย ได้ให้ความช่วยเหลือจนชาวบ้านผู้นั้นได้รับการปล่อยตัวไป

เรื่องเดียวกัน

นอกจากนี้ นายไพฑูรย์ เทพชัย ยังพยายามโน้มน้าวจิตใจชาวบ้านให้ เลื่อมใสศรัทธาในรัฐบาล โดยนำประกาศของกระทรวงมหาดไทยที่แจ้งถึงการ เปิดเขตพัฒนาอำเภอ และนโยบายของกรมการพัฒนาชุมชนที่จะช่วยให้ราษฎรใน หมู่บ้านมีการกินคืออยู่ดี และมีความผาสุกไปอ่านให้ที่ประชุมชาวบ้านทุกหมู่บ้านได้ ทราบ ทั้งยังได้ชี้แจงว่า นายไพฑูรย์ เทพชัย คือ พัฒนาการผู้ที่รัฐบาลส่งเข้ามา เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลและประชาชนในอันที่จะร่วมมือกันสร้างความเจริญ ของท้องถิ่น โดยที่รัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่ชาวบ้านไม่มี เช่น เงิน หรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อบรรลุถึงเป้าหมายของรัฐบาลที่จะให้ราษฎรใน หมู่บ้านมีการกินคืออยู่ดี มีความผาสุก มีความสะดวกสบายขึ้น และมีสภาพความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

เพื่อเสถียรภาพทางการ เมืองของรัฐบาลและความมั่นคงของประเทศ กรมพัฒนาชุมชนถือว่าเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่จะร่วมกับรัฐบาลในการต่อต้านและ ป้องกันคอมมิวนิสต์ทางฝ่ายพลเรือน พร้อมทั้งช่วยสนับสนุนให้แผนการต่อต้าน คอมมิวนิสต์ของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลสมความมุ่งหมาย ๒ ด้วยเหตุนี้กรมพัฒนาชุมชนจึง ได้กำหนดหน้าที่ของพัฒนากร ซึ่งจะคดงไปประจำในหมู่บ้าน รวมทั้งคลุกคลีและ ทำงานร่วมกับราษฎร ในหมู่บ้านนั้น ให้พยายามเข้าถึงจิตใจของชาวบ้าน พร้อมทั้งให้ความรู้และความเข้าใจแก่ชาวบ้านในค่านต่าง ๆ รวมทั้งความรู้และความ เข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ของบ้านเมืองในทางที่ถูกต้อง ตลอดจนชี้แจงให้ชาวบ้าน

๑ เรื่องเดียวกัน

๒ เรื่องเดียวกัน

ได้รู้ถึงกลวิธีของคอมมิวนิสต์ เพื่อป้องกันกาหลงเชื่ออย่างงมงาย

ดังนั้น นายไพฑูรย์ เทพชัย พัฒนาการแห่งตำบลอุ่มจรรย์ จึงได้พยายามให้คำอธิบายแก่ชาวบ้านว่า ถ้าคอมมิวนิสต์ครอบครองประเทศไทยแล้ว ศาสนาและพระมหากษัตริย์จะถูกทำลายหมด สิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ ที่เคยได้รับจะหมดไป ทุกคนจะมีสภาพอย่างนักโทษ ถูกใช้แรงงานอย่างสัตว์เดรัจฉาน จะเกิดความเดือดร้อนไปทุกหนทุกแห่ง ทางกาจะให้เกิดโอกาสแก่ผู้ที่หลงเชื่อในคำโฆษณาของฝ่ายคอมมิวนิสต์โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยจะไม่เอาโทษ แต่ขอให้รับมาแสดงตัวเสีย^๒ จากคำชี้แจงดังกล่าวยังผลให้ผู้หลงผิดพากันมารายงานตัวสารภาพผิด และเล่าพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ถูกหลอกลวงไปเป็นลูกพรรคคอมมิวนิสต์อย่างเปิดเผยโดยไม่ปิดบังอำพรางรวมทั้งสิ้นถึง ๑๔๕ คน

จากรายงานดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานของกรมการพิชิตชุมชนในท้องถิ่นกาซึ่ง เป็น เขตแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ในระยะนั้น เป็นไปเพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการต่อต้านและป้องกันกาแทรกซึมของคอมมิวนิสต์โดยแท้

แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, การเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์ในจังหวัดสกลนคร, หนังสือราชการกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๑๕๐๘/๒๕๐๕ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๐๕ ถึง จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี แฟ้มที่ บ.ร. ๒.๒๒ (ย้ายถึงหลักการของกรมการพิชิตชุมชนในการส่งพัฒนากรออกไปปฏิบัติงานยังท้องถิ่นทุรกันดาร

" _____, " ความเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ในจังหวัดสกลนคร, หนังสือราชการกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๔๓๒/๒๕๐๖ เสนอต่อนายกรัฐมนตรี วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๐๖ แฟ้มที่ บ.ร. ๒.๒๒

^๓ เรื่องเดียวกัน

๓. หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ของกองอำนวยการกลางรักษาความ
ปลอดภัยแห่งชาติ

ก) การจัดตั้งกองอำนวยการกลางรักษาความ
ปลอดภัยแห่งชาติ
(กรป.กลาง)

ในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๐๕ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ได้เสนอบทความตอนหนึ่งว่า

การที่นายกรัฐมนตรีได้เดินทางออกไปเยี่ยมเยียนประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศในฐานะหัวหน้ารัฐบาล เป็นโอกาสให้ จอมพลสฤษดิ์ ชนระวิชต์ ได้พบเห็นด้วยตนเองว่า ประชาชนส่วนใหญ่ตกอยู่ในฐานะที่ตกต่ำลำบาก ท้องถิ่นเป็นจำนวนมากได้รับการทอดทิ้งให้อยู่ตามยถากรรมโดยไม่ได้รับการเหลียวแลเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนซึ่งมีภูมิฐานะและที่อาศัยอยู่ในชนบททางไกลคมนาคมเคยมีชีวิตแต่เดิมอย่างไร ในปัจจุบันก็มีชีวิตอยู่คยงนั้น คงดำรงชีพอยู่อย่างแร้นแค้น ล้าหลัง ขาดการศึกษา เสมือนบุคคลที่ตกอยู่ในความมืด จำเป็นที่รัฐบาลจะต้องให้ความช่วยเหลือโดยรีบด่วน เพื่อมิให้ประชาชนซึ่งตกอยู่ในความทุกข์ยากเหล่านั้น ใหมมีโอกาสพ้นจากความมืดมาสู่แสงสว่างของชีวิต เกิดความหวังที่จะสร้างอนาคตให้แก่ตนเองและครอบครัว อันเป็นผลนำมาซึ่งความเป็นปึกแผ่นและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติในอนาคต นั้นเองเป็นสาเหตุให้เกิดการจัดตั้งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่โดยความคิดริเริ่มของนายกรัฐมนตรี

กรมประชาสัมพันธ์, "หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ โดยกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม," บรรยายทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ชาวในประเทศไทยภาคเช้า วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๐๖
วิทยุสารประจำวัน ๑๒๓(๑ กรกฎาคม ๒๕๐๖) หน้า ๔.

นอกจากนี้ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยังได้ชี้แจงว่า

จากการไปเยี่ยมเยียนประชาชนด้วยตนเองในท้องถิ่นทุรกันดาร และทางไกลคมนาคม โคพบาประชาชนในท้องถิ่นเหล่านั้นไม่สามารถจะเดินทางมารับบริการจากรัฐได้โดยสะดวก ควรได้รับการช่วยเหลือโดยรีบด่วน จึงได้จัดตั้งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ... ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่พัฒนาการจากกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ... ประกอบเป็นชุดกระตุกชีวิต มีอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ และพาหนะที่ทันสมัยโดยสมบูรณ์ สามารถเข้าไปให้บริการแก่ประชาชนไม่ว่าท้องถิ่นนั้นจะอยู่ทางไกล หรือเข้าถึงยากเพียงใด

บทความและรายงานข่าวดังกล่าวนี้ได้แสดงให้เห็นประชาชนโดยทั่วไปเห็นว่า จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ดำริให้จัดตั้งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ขึ้นเนื่องมาจากคำนึงถึงความผาสุกของประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารเป็นสำคัญ

แต่ปรากฏในขณะนั้นว่า ในราชอาณาจักรลาว เกิดการสู้รบกันขึ้นระหว่างรัฐบาลฝ่ายขวาและฝ่ายต่อต้าน เมื่อสถานการณ์มีขึ้นทำมา ฝ่ายลาวนิยมคอมมิวนิสต์จะเป็นฝ่ายได้เปรียบ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็หันเกรงว่า ฝ่ายคอมมิวนิสต์ในลาวจะขยายเขตปฏิบัติการข้ามแม่น้ำโขงมายังฝั่งไทย ดังนั้น จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้บัญชาให้ส่งกองทหารไปประจำตามชายแดนไทยที่ติดต่อกับราชอาณาจักรลาว พร้อมทั้งขอให้ประเทศภาคีสมาชิกองค์การ สปอ. ส่งกำลังทหารเข้ามาประจำในประเทศไทย ในขณะที่เดียวกันก็ได้เตรียมมาตรการป้องกัน

กรมประชาสัมพันธ์, "นายกรัฐมนตรีประชุมชี้แจงแนวทางปฏิบัติและให้โอวาทแก่เจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติงานหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๐๕ วิทยสารประจำวัน ๑๔๔(๗ สิงหาคม ๒๕๐๕) : ๑ - ๓

การแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ที่จะมาจากฝั่งลาวไว้ด้วย ประกอบกับรัฐบาลได้
รับรายงานข่าวแจ้งว่าฝ่ายต่อต้านรัฐบาลได้ร่วมกันก่อตั้งสมาคมไทยพลัดถิ่นขึ้น
ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พร้อมทั้งขอสุมกำลังเพื่อปฏิบัติการล้มล้างรัฐบาล
คังนั้นเพื่อป้องกันการปฏิบัติการดังกล่าว นอกจากจะมีนโยบายปราบปรามคอม-
มิวนิสต์อย่างเข้มงวดแล้ว จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยังได้เดินทางตรวจราชการ
การตามท้องถิ่นทุรกันดาร ซึ่งทางการสืบทราบว่าเป็นแหล่งปฏิบัติการของฝ่าย
คอมมิวนิสต์อีกด้วย

จากการพบเห็นสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารก็ดี
หรือจากรายงานที่หน่วยข่าวสาร เคลื่อนที่นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีก็ดี ยังผลให้
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เห็นว่า สภาพท้องถิ่นทุรกันดารเหล่านี้มีจุดอ่อน ที่ฝ่าย
คอมมิวนิสต์ใช้เป็นข้อได้เปรียบในการปฏิบัติการด้วยการแทรกซึมและบ่อนทำลาย
ความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐบาลได้โดยง่าย รวมทั้งอาจใช้ท้องถิ่นดังกล่าว
เป็นฐานปฏิบัติการต่อต้านรัฐบาลในที่สุด

ในต้นเดือนธันวาคม ๒๕๐๓ พล.ต. ชัยรัตน์ อินทุภุติ ผู้บังคับศูนย์รักษา
ความปลอดภัยในขณะนั้น ได้มีหนังสือเสนอขอรายงานถึง จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
ในฐานะผู้บัญชาการทหารสูงสุดความว่า จากการประชุมคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ

"พล.อ. ถนอม กิตติขจร รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีกลาโหม
ให้สัมภาษณ์ถึงเรื่องการจัดตั้งสมาคมไทยพลัดถิ่น เพื่อโค่นล้มรัฐบาล," แนวหน้า
(๑๘ มกราคม ๒๕๐๕) : ๑

^๒ แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, การใช้หน่วยทหารใน
การต่อต้านการบ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์, หนังสือราชการของศูนย์รักษาความ
ปลอดภัยกระทรวงกลาโหม เสนอต่อผู้บัญชาการทหารสูงสุด ลงวันที่ ๒ ธันวาคม
๒๕๐๓ แฟ้มที่ บ.ร. ๒.๒๐

ทางความมั่นคงขององค์การ สปอ. ครั้งที่ ๓๓ ที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ ๗ ถึงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ ที่ประชุมได้ลงความเห็นว่ ปฏิบัติการ "ทางสาธารณะ" (Civic Action) หรือการช่วยเหลือประชาชนของทหาร ถือเป็นการต่อต้านการบ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์อย่างหนึ่ง การปฏิบัติการดังกล่าวจะดำเนินไปโดยที่รัฐบาลจะไต่ถามจากหน่วยทหาร และหน่วยรักษาความปลอดภัยอื่น ๆ (Military and Security Forces) เป็นสำคัญ การปฏิบัติเช่นนี้ ย่อมทำให้ประชาชนเห็นว่า หน่วยทหารและหน่วยรักษาความปลอดภัยอื่น ๆ เป็นเหมือนตัวแทนของรัฐบาลที่จะผูกสัมพันธ์กับประชาชน รวมทั้งปกป้องภัยอันตรายและคุ้มครองสวัสดิภาพให้แก่ประชาชนด้วย ในขณะที่เกี่ยวกับหน่วยทหารและหน่วยรักษาความปลอดภัยดังกล่าว ยังนำขีดความสามารถที่มีอยู่มานำมาใช้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอีกด้วย เช่นทหารช่าง ช่วยสร้างหรือซ่อมสิ่งก่อสร้างภายในชุมชน หรือเหล่าแพทย์ทหารช่วยรักษาพยาบาลชาวบ้านที่เจ็บป่วย เป็นต้น

ปฏิบัติงานช่วยเหลือประชาชนของทหารนี้ เป็นการดำเนินงานที่สันติวิธีโดยพลการ ทั้งยังสนับสนุนให้ประชาชนรู้จักช่วยตนเองอีกด้วย ในขณะเดียวกันประชาชนก็ได้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือ เพราะเห็นงานนี้ทำเพื่อประชาชนโดยแท้จริง การปฏิบัติงานในลักษณะดังกล่าวนี้ ย่อมทำให้ประชาชนแก่รัฐบาลที่จะผูกสัมพันธ์กับประชาชน ทั้งยังก่อให้เกิดผลในการโฆษณาชวนเชื่อของคอมมิวนิสต์ลดลงด้วย ดังนั้นจึงถือได้ว่าการปฏิบัติการณ์นี้ เป็นอาวุธที่สำคัญประการหนึ่ง ในการต่อต้านการแทรกซึมและบ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์ และหลายประเทศได้หันไปใช้ เป็นผลสำเร็จมาแล้ว เช่นในฟิลิปปินส์ เวียดนามใต้ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย

ในต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๐๔ พ.ต.อ.อัมพร จินตกานนท์ เลขานุการบริหารนายกรัฐมนตรีนัดนั้นได้ไปฟังเสียงเสนอขอรายงานถึง จอมพล ศฤงคาร

ธนรัชต์ ในฐานะนายกรัฐมนตรี ความว่า กระทรวงมหาดไทยได้รายงาน
ว่าพวกคอมมิวนิสต์ได้ส่งตัวแทนเข้าไปประจำตามหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อแทรกซึมและ
บ่อนทำลายความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล ทั้งนี้จะเริ่มปฏิบัติการในเขต
ที่ราษฎรยังอ่อนการศึกษาและยากจน เจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองคูแฉะไม่ทั่วถึง
เนื่องจากความทุรกันดารและทางคมนาคมไม่สะดวก ดังนั้น นาน ๆ ครั้งราษฎร
จะพบปะเจ้าหน้าที่สักครั้งหนึ่ง ทำให้ขาดความคุ้นเคยสนิทสนมเป็นกันเอง ซึ่ง
อาจทำให้ราษฎรมีความรู้สึก ว่า เจ้าหน้าที่เป็นเพียงผู้คอยควบคุมและคอยจับผิด
เท่านั้น ถ้าปล่อยให้สภาพการณ์เป็นเช่นนี้เรื่อยไป ก็จะเป็นช่องทางให้
คอมมิวนิสต์แทรกซึมและบ่อนทำลายได้โดยง่าย ดังนั้นกระทรวงมหาดไทย จึง
ได้เสนอให้ใช้วิธีการพัฒนาท้องถิ่นเป็นวิธีช่วยขจัดความขัดแย้งระหว่างราษฎรใน
ท้องถิ่นกันดาร และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลในขณะเดียวกันก็ช่วยทำให้ราษฎรในท้อง
ถิ่นมีทัศนคติที่ดีต่อรัฐบาลด้วย กระทรวงมหาดไทยเล็งเห็นว่าวิธีการนี้จะช่วย
สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการต่อต้านการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ได้เป็น
อย่างดี

น่าจะเป็นข้อรายงานทั้งสองฉบับนี้ทำให้ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
บังเกิดความคิดว่า ควรประสานที่ขีดความสามารถและทรัพยากรทางทหารเข้า
ร่วมกับการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินนโยบายต่อต้านการแทรก
ซึมและบ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มี

ศูนย์วิทยุโทรพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, การต่อต้านการแทรกซึม
และบ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์ โดยวิธีการพัฒนาท้องถิ่น, หนังสือราชการ
สำนักบริหารสำนักนายกรัฐมนตรี เสนอต่อนายกรัฐมนตรี วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๐๔
แฟ้มที่ บ.ร. ๖.๑๓

ความเห็น

ในวิธีการ เมืองสมัยใหม่ ผู้ที่มีเจตนาบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติชอบใช้วิธีทำให้ประชาชนในท้องถิ่นตกเป็นเหยื่อแห่งการล่อลวงบ่อนทำลาย และเกิดเป็นเรื่องราวแรงที่แก้ไขได้ยากยิ่ง ข้าพเจ้าจึงถือว่าการพัฒนาและการส่งเสริมประชาชนชนบทตลอดถึงผู้ที่อยู่ห่างไกลจากตำบล และอำเภอเป็นปัญหาที่รีบด่วน

เพื่อให้นโยบายป้องกันและต่อต้านการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์สัมฤทธิ์ผล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงถือหลักว่า "ดึงประชาชนให้เป็นฝ่ายรัฐบาล เสียก่อนที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์จะเข้ามา เพราะจะทำให้การปราบปรามคอมมิวนิสต์ด้วยวิธีบางอย่างเดียวไม่สำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยประชาชนช่วยป้องกันด้วย" จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มีปรารภแก่ฝ่ายกองอำนาจกลาง กองบัญชาการทหารสูงสุดว่า "ถ้าฝ่ายคอมมิวนิสต์คุกคามเช่นนี้จะปล่อยไว้ให้แต่ละส่วนราชการต่างฝ่ายต่างทำไปตามเดิมไม่ได้ เพราะจะไม่ทันการ จำต้องรวมกำลังหลาย ๆ

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำปราศรัยในการประชุมการส่งเสริมการสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๐๕," ในประมวลสุนทรพจน์ของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๐๖, หน้า ๒๐๗.

^๒ สัมภาษณ์ พลเอก เลิศรบ สีตะบุตร, หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด, ๒๗ เมษายน ๒๕๒๐ (อดีตหัวหน้ากองยุทธการ กรป.กลาง ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์)

ส่วนราชการเข้าสู่ "ภินะนั้นคอมมิวนิสต์จะขยายวงออกไปใหญ่"

ดังนั้นในเดือนกันยายน ๒๕๐๔ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้มีบัญชาให้กองบัญชาการทหารสูงสุด นำคำปรารภดังกล่าวข้างต้นไปจัดทำข้อพิจารณาของฝ่ายเสนาธิการ (Staff Study) โดยด่วน เพื่อเสนอข้อพิจารณานี้เป็นมาตรการในการป้องกันการแทรกซึมและบ่อนทำลายของคอมมิวนิสต์ต่อไป^๒

ในวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๐๕ กองบัญชาการทหารสูงสุดได้เสนอมาตรการและหลักการในการป้องกันและปราบปรามภัยคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย โดยอาศัยแผนและแนวคิดจากสภาความมั่นคงแห่งชาติ ข้อเสนอของกองทัพบกและข้อเสนอของจัสแมค จัดทำเป็นแผนร่วมกัน อันมีหลักการที่น่าสนใจพอสรุปได้ว่าคอมมิวนิสต์จะใช้ขีดความสามารถในการแทรกซึม การโฆษณาชวนเชื่อ การจารกรรมและการบ่อนทำลายจนสามารถยึดครองพื้นที่เพื่อใช้เป็นฐานปฏิบัติการทำสงครามกลางเมืองต่อไป โดยที่คอมมิวนิสต์จะเร่งเร้าให้ประชาชนในท้องถิ่น

^๑ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์, "คำปรารภแก่ฝ่ายอำนวยการกลาง กองบัญชาการทหารสูงสุด," ภัยคุกคามคอมมิวนิสต์ อังใน พลเอก เลิศรบ สัตตะบุตร "บทบาทกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติในการต่อต้านคอมมิวนิสต์" (เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในลักษณะวิชายุทธศาสตร์ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปี ๒๕๑๐ - ๒๕๑๑), หน้า ๒๐.

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ นำมาจากระบบที่การประชุม เรื่องข้อพิจารณาของฝ่ายอำนวยการในการป้องกัน การดำเนินการของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ณ ห้องประชุมกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๐๕ ซึ่งได้กล่าวถึงภูมิหลังของเรื่องนี้

กันดาร ซึ่งส่วนใหญ่ไม่รู้จักรัฐบาลของตนยังเกิดความไม่พอใจรัฐบาลและรวมตัวกันก่อความไม่สงบขึ้น อันเป็นหนทางไปสู่การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในที่สุด

กองบัญชาการทหารสูงสุดได้เสนอให้จัดตั้งส่วนอำนาจการขึ้นทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการค้ำเนินงานของคอมมิวนิสต์ โดยยึดถือมาตรการป้องกัน (Passive Measure) เป็นหลักค้ำเนินงาน ส่วนมาตรการปราบปราม (Active Measure) จะเป็นวิธีสุดท้าย การค้ำเนินมาตรการป้องกันมีความสำคัญอยู่ที่เร่งขจัดท้องถิ่นที่มีลักษณะอ่อนแอในภูมิภาคทุกส่วนของประเทศไทยให้หมดสิ้นไปโดยเร็วที่สุด ด้วยการพัฒนา ปรับปรุง ตลอดจนเร่งรัดฐานะความเป็นอยู่ตลอดจนการกินคืออยู่ค้ำของประชาชนให้สูงขึ้นในทุก ๆ ค้ำน โดยเร่งด่วน ทั้งนี้ได้ยึดหลักว่าการปรับปรุง เร่งรัด และสร้างความสำเร็จให้แก่ท้องถิ่นเหล่านั้น คงเป็นหน้าที่รับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ ตามปรกติ แต่เนื่องจากท้องถิ่นทุรกันดารบางส่วนมีความสำคัญต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความสงบสุขของประเทศ ดังนั้นโครงการของรัฐบาลในท้องถิ่นเหล่านั้นควรจัดท้ำเป็นโครงการเร่งด่วน แต่ถ้ำยังไม่มีส่วนราชการใดมีโครงการ เพื่อสร้างความสำเร็จในท้องถิ่นเหล่านั้น กองบัญชาการทหารสูงสุดเสนอให้จัดส่งหน่วยพัฒนาการ เคลื่อนที่ออกไปค้ำเนินงานโดยเร่งด่วนในทันทีทันใด ทั้งนี้เพื่อปล้ล้างค้ำโทษมหาชนเชื้อของฝ่ายคอมมิวนิสต์และพยายามชิงประชาชนให้ม้ำเป็นฝ่ายรัฐบาลโดยเร็วที่สุด^๒

กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม, การจัดหลักแนวการปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ เพื่อป้องกันการค้ำเนินงานของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย (๒๕ พฤษภาคม ๒๕๐๕), ค้ำนำ

^๒ เรืองเดียวกัน

กองบัญชาการทหารสูงสุดได้เสนอข้อพิจารณาตั้งกล่าว คือ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในฐานะผู้บัญชาการทหารสูงสุด จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ให้ผ่านเรื่องไปยังกระทรวงกลาโหมและคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ในที่สุดที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๐๕ ได้ลงมติรับหลักการ และให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ

ในวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๐๕ กองบัญชาการทหารสูงสุดได้ดำเนินการตามมติของคณะรัฐมนตรีดังกล่าว โดยเชิญรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และนายทหารชั้นผู้ใหญ่ทั้ง ๓ เหล่าทัพมาประชุมพิจารณา เพื่อกำเนิการในขั้นต่อไป^๒ ในที่ประชุมครั้งนี้ พล.อ.อ.ทวี จุลละทรัพย์ เสนาธิการทหาร ได้ชี้แจงถึงหลักการดำเนินงานของคอมมิวนิสต์และข้อเสนอของจัสแมคต่อที่ประชุม ว่า

การปฏิบัติการของคอมมิวนิสต์แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นหนึ่ง คำเนิการโฆษณาชวนเชื่อ แทรกซึม ก่อความ และบ่อนทำลาย ขั้นที่สองคือการจลาจล การปฏิวัติหรือสงครามทางการเมือง ขั้นที่สาม รุกรานคว่ำก่าลงหรือในรูปกองโจร ดังนั้นการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ ควรจะใช้วิธีการในลักษณะเกลือจุ่มเกลือ กล่าวคือคอมมิวนิสต์ทำอย่างไร เราก็ควรใช้วิธีการอย่างนั้น และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นกว่า

"ตัวพิจารณาของฝ่ายอำนาจการในการป้องกันกำเนิงานของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย," รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๐๕

^๒บันทึกการประชุมข้อพิจารณาของฝ่ายอำนาจการในการป้องกันกำเนิการของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ณ ห้องประชุมกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๐๕

อย่างในเวียดนาม ฝ่ายเวียดนามส่งทหาร ไปช่วยราษฎร เก็บเกี่ยว
 เมื่อดึงกูเก็บเกี่ยว ในขณะที่เดียวกันก็ได้รับส่วนแบ่งจากราษฎร เป็น
 เครื่องยังชีพ จากการกระทำของคอมมิวนิสต์ที่แนบเนียนเช่นนี้ นอกจาก
 จะเป็นผลดีในทางสงกวลังบารุงแล้ว ยังผลให้ได้รับความนิยมและการ
 สนับสนุนจากราษฎร อีกด้วย ตรงกันข้ามทหารฝ่ายเวียดนามเมื่อเคลื่อนที่
 ไปที่ใด ก็ใช้วิธีการเรียกเกณฑ์ชาวปลาทูอาหารจากราษฎร ก่อให้เกิด
 ความไม่เป็นมิตร จากตัวอย่างนี้จึงเห็นได้ว่า สิ่งใดที่คอมมิวนิสต์ทำได
 รัฐบาลก็ควรจะทำได้และควรทำให้ดีกว่า

ถึงแม้รัฐบาลจะประกาศว่าการที่จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ คำวให้
 ส่งหน่วยพิชณาการ เคลื่อนที่ไปยังท้องดินทุรกันการนั้น เนื่องจากคำนึงถึงความ
 ผาสุกของประชาชนในท้องดินเหล่านั้นเป็นสำคัญก็ตาม แต่จากข้อเท็จจริง
 ดังกล่าวข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดส่งหน่วยพิชณาการ เคลื่อนที่ก็หรือการ
 ริเริ่มให้มีการ ปรับปรุงท้องดินทุรกันการ โดยเร่งด่วนก็มิ ล้วนเป็นมาตรการหนึ่ง
 ในการป้องกันและต่อต้านและค่า เนินงานของคอมมิวนิสต์ในประเทศโดยแท้

ในที่สุดเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๐๕^๒ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีก็มีมติ
 เห็นชอบตามที่กองบัญชาการทหารสูงสุด เสนอแนะทุกประการ โดยให้จัดตั้งกอง
 อำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป.กลาง) เป็นส่วนอำนวยการ
 กลางรับผิดชอบวางแผนและดำเนินการป้องกันและปราบปรามการ ปฏิบัติการ ของ
 คอมมิวนิสต์ในประเทศไทยรวมทั้งประสานที่ความสามารถของส่วนราชการต่างๆ

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ "ข้อพิจารณาของฝ่ายอำนวยการในการป้องกันการดำเนินงานของ
 คอมมิวนิสต์ในประเทศไทย," รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๐ เมษายน
 ๒๕๐๕

เพื่อผลในการปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย กรป.กลางเป็นหน่วยราชการพิเศษที่ฝากการบังคับบัญชาไว้กับกองบัญชาการทหารสูงสุด โดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้อำนวยการ โดยตำแหน่ง

ถึงแม้ว่า กรป.กลางจะดำเนินงานด้วยการประสานทรัพยากรและขีดความสามารถของส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนเข้าด้วยกัน แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า การปฏิบัติงานของ กรป.กลางส่วนใหญ่มีลักษณะที่ชี้ชัดว่าเป็นการช่วยเหลือประชาชนของทหาร (Civic Action) ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจการปฏิบัติงานของ กรป.กลางยิ่งขึ้น จะต้องศึกษาว่าความช่วยเหลือประชาชนของทหารคืออะไร และมีประวัติความเป็นมาอย่างไร

ข) การช่วยเหลือประชาชนของทหาร (Civic Action)

เมื่อรัฐบาลละเลยไม่แก้ไขปัญหาค้าง ๆ ที่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน เช่น ความยากจน ความยุติธรรม การกตัญญูหมิ่น หรือการทุจริตในวงราชการ เป็นต้น ดังนั้นประชาชนจึงมักสนับสนุนกลุ่มโจรทางการเมืองที่ต้องการล้มรัฐบาล เมื่อฝ่ายนี้สัญญาจะช่วยแก้ไขปัญหาค้าง ๆ ให้เพื่อต่อต้านปฏิบัติการดังกล่าว นอกจากรัฐบาลจะต้องแก้ไขปัญหาก็ถูกจุดและซัดปัญหาซึ่งเป็นเหตุของความไม่พอใจให้หมดสิ้นลงแล้ว ฝ่ายทหารยังเห็นว่าจะใช้กำลังเข้าปราบโดยลำพังยอมไม่ได้ จำเป็นต้องปฏิบัติการทางคานพลเรือนด้วย โดยให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาค้างเฉพาะหน้าของประชาชนในเขตปฏิบัติการของฝ่ายต่อต้านรัฐบาลอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อผูกมัดจิตใจประชาชนให้เป็นฝ่ายรัฐบาล เมื่อ

กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม, เอกสารเรื่องการจัดและแนวปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ เพื่อป้องกันการค้าเงินงานของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย (๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๕), หน้า ๒

สามารถถือกันกองโจรอยู่อย่างโคกเคี้ยวได้แล้ว ก็เตรียมการทำลายค่ายกักต้ง
ทหารต่อไป

แนวคิดนี้ได้นำมาสู่หลักปฏิบัติการซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่า "Military
Civic Action" หรือเรียกสั้น ๆ ว่า "Civic Action" ซึ่งมีผู้นิยาม
เป็นศัพท์ภาษาไทย การช่วยเหลือประชาชนของทหาร

"Civic Action" คือปฏิบัติการที่ทหารนำกำลังคน เครื่องมือเครื่อง
ใช้ตลอดจนความชำนาญงานในทางทหาร เข้าร่วมกับฝ่ายพลเรือนเพื่อปรับปรุง
เศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้ดีขึ้น ทรัพยากรและขีดความสามารถของ
ทหารคงกล่าวจะถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นชนบททุกระดับ
ชั้น ในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านการศึกษาอบรม การเกษตร การสื่อสารคมนาคม

^๑ ณีฏ เทชะกรณ, คำบรรยายสรุป กองอำนวยการกลางรักษาความ
ปลอดภัยแห่งชาติ หน้า ๕ - ๖

^๒ คำรี น้อยมณี, การพัฒนาชุมชนกับการพัฒนาโยบายความมั่นคง
แห่งชาติ (เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในลักษณะวิชา เศรษฐกิจและสังคม วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร ปี ๒๕๐๖ - ๒๕๐๗ รุ่น ๖), หน้า ๑๓๕

^๓ ไพฑูรย์ ขจรพันธ์, คำบรรยายเรื่องโครงการปฏิฐาน (Positive
Program) (เอกสารโรเนียว เตรียมบรรยายแก่ผู้เข้ารับการอบรมเจ้า
หน้าหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ จังหวัดตาก เพชรบูรณ์ และนครศรีธรรมราช
วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๖), หน้า ๑๒

สุขภาพอนามัย ตลอดจนงานสาธารณอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างทหารและประชาชนในท้องถิ่นนั้น

ปฏิบัติการ Civic Action มีมานานแล้วมีผู้กล่าวว่าเริ่มแต่สมัยที่สหรัฐอเมริกาเริ่มตั้งประเทศใหม่ ๆ ในสมัยนั้นหน่วยทหารช่างสหรัฐได้รับมอบหมายงานก่อสร้างทั้งคานทหารและพลเรือน ทั้งนี้เพราะในขณะนั้นทหารเป็นหน่วยงานเดียวที่เจ้าหน้าที่มีความรู้ทางคานเทคนิคและการช่าง ดังนั้นจึงช่วยรัฐบาลกลางในงานก่อสร้างด้วย เช่น การสำรวจ ทำแผนที่ ก่อสร้างสะพาน ถนน หรืออาคารต่าง ๆ เป็นต้น

ในปี ๒๔๘๓ ขณะที่โรมอน แมกไซไซ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม คอมมิวนิสต์ถูกบารายับได้ต่อต้านรัฐบาลฟิลิปปินส์อย่างหนัก แมกไซไซได้ใช้วิธีการ Civic Action ช่วยโน้มน้าวจิตใจประชาชนในเขต

^๑ Julio Sanjóns Goytia, Civic Action : Role of the Armed Forces in the Social and Economical Development of a Country (La Paz, Bolivia : USAID - BOLIVIA, 1964, TIC/CU 05553, p 1; Civic Affair Office, Department of National Defense of Philippines, Civic Action : Sprade Work. for Development, 1966 (TIC/CU 10408, p. 4

^๒ Armed Forces, Information and Education Department of Defense, "Civic Action : The Military Role in National Building," Commanders 14(15 January, 1964) : 1

ปฏิบัติการของคอมมิวนิสต์มาเป็นฝ่ายรัฐบาลได้เป็นผลสำเร็จ ทั้งนี้ยังผลให้การเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์ลดน้อยลง นับแต่นั้นมาประเทศต่าง ๆ ก็ให้ความสนใจและถือว่าปฏิบัติการ Civic Action เป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งที่กองทัพพึงต้องปฏิบัติ บรรดารัฐบาลของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในลาตินอเมริกาต่างก็ใช้วิธีการนี้เป็นเครื่องมือโน้มน้าวจิตใจประชาชนมาเป็นฝ่ายรัฐบาลและทำลายฐานสนับสนุนของคอมมิวนิสต์ในชนบท

ประธานาธิบดีเคนเนดีเห็นว่า "กองทัพไม่เพียงแต่จะช่วยป้องกันประเทศของคนเท่านั้น แต่ยังสามรถช่วยสร้างประเทศนั้นด้วย"^๒ และในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๐๕ ประธานาธิบดีเคนเนดี ก็ได้แถลงต่อรัฐสภาสหรัฐฯว่า "ความช่วยเหลือทางทหารที่สหรัฐฯจะให้แก่ประเทศต่าง ๆ ในอนาคต จะเน้นหนักทางด้านความมั่นคงภายใน งานทางด้านพลเรือนและความเจริญทางด้าน

^๑ Ibid

^๒ "...armies can-not only defend their countries ... they can help to build them."

(John F. Kennedy, "Address to the Diplomatic Corps of the Latin American Countries in March 1961, express the role which military forces can play in a program now widely know as civic Action. (Ref. to) U.S. Army Civic Affair School, Command and Staff Guidelines for Civic Action (Fort Gordon, Georgia, 1964) TIC /CU 05557, p. 1

เศรษฐกิจของประเทศเหล่านั้น" ^๑ ดังนั้นประธานาธิบดีเคนเนดีจึงให้ความสนใจที่จะให้ความช่วยเหลือแก่โครงการ Civic Action ของประเทศผู้พัฒนาทั้งหลาย แต่อย่างไรก็ตามสหรัฐก็ได้ถือหลักการข้อหนึ่งว่ารัฐบาลของแต่ละประเทศควรจะเป็นเจ้าของโครงการ และดำเนินการส่วนใหญ่เองทั้งหมด สหรัฐจะให้เพียงคำแนะนำและความช่วยเหลือในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น ^๒ ดังนั้นความช่วยเหลือที่สหรัฐให้แก่ประเทศต่าง ๆ จึงเป็นไปในลักษณะของเงินทุน อุปกรณ์ เครื่องมือ และเครื่องทุ่นแรงในการดำเนินงาน ตลอดจนเจ้าหน้าที่มาเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ ^๓

"military assistance will in the future more actively emphasize internal security, civil works, and economic growth of the nations thus aided,"

John F. Kennedy, "A Special Message to Congress of 22 March 1962," (Ref. to) Armed Forces Information and Education Department of Defense, "Civic Action; The Military Role in Nation Building," : 2

^๒ US. Army Civil Affair School, Command and Staff Guidelines for Civic Action, p. 6

^๓ Armed Forces Information and Education Department of Defense, "Civic Action : The Military Role in Nation Building." : 3

ปฏิบัติการ Civic Action ในประเทศต่าง ๆ นั้นมีลักษณะทำนองเดียวกัน กล่าวคือ อยู่ภายใต้การอำนวยการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหรือผู้บัญชาการทหารสูงสุด โดยมีหน่วยงานพิเศษหรือคณะกรรมการชุดหนึ่งขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหมเป็นผู้คอยควบคุมดูแล และประสานงานกับเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการต่าง ๆ ฝ่ายพลเรือน ก่อนออกปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่จะได้รับคำแนะนำให้รู้จักสภาพท้องถิ่นและสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านในเขตปฏิบัติการ รวมทั้งให้รู้จักเทคนิคและวิธีการที่จะเข้าถึงจิตใจของชาวบ้านให้ได้ผลดี หน่วยปฏิบัติจะให้ความช่วยเหลือแก่ชาวบ้านในกรณีเร่งด่วน นอกจากจะช่วยรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยและช่วยสร้างอาคารวัตถุในหมู่บ้านรวมทั้งทำหน้าที่เป็นครูในกรณีที่โรงเรียนในหมู่บ้านขาดครูแล้ว ยังให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านในเรื่องสุขภาพอนามัยและการเกษตรแผนใหม่ รวมทั้งกระตุ้นเตือนให้ชาวบ้านรู้จักช่วยตนเองอีกด้วย หน่วยปฏิบัติการจะเคลื่อนที่ต่อไปเมื่อชาวบ้านมีความรู้พอที่จะช่วยตนเองได้แล้ว

ปฏิบัติการในลักษณะดังกล่าวมิได้มีเฉพาะแต่ประเทศในลาตินอเมริกาหรือประเทศอื่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้นำหลักการและแนวความคิดนี้มาใช้ในประเทศไทยด้วย ทั้งนี้ก็จะเป็นเพราะจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เห็นว่า ทหารมีข้อได้เปรียบหลายประการที่จะนำมาใช้

^๑Edward G Lansdale, Civic Activities of the Military, Southeast Asia (Anderson Southeast Asia Subcommittee of the Draper Committee) March 1968, pp. 285 - 287.

เป็นประโยชน์แก่งานปรับปรุงท้องถิ่นได้ พลโท ไพฑูรย์ ขจรพันธ์ อธิการ
 เสนาธิการ กรป.กลาง (๒๕๑๔ - ๒๕๒๐) ให้ข้อคิดว่า นอกจากทหารจะมี
 ยานพาหนะ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่นำมาใช้เป็นประโยชน์ได้แล้ว
 ทหารยังมีความพร้อมเพรียงที่จะปฏิบัติการได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ แม้ในท้อง
 ถิ่นที่อยู่ห่างไกล หรืออยู่ในสภาพที่เลวร้ายเพียงใดก็ตาม

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า กำลังพล และเครื่องมือเครื่องใช้ส่วนใหญ่ใน
 หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่มาจากอัตราประจำการ ของทหารทั้งสิ้น^๒

ค) หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่

เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะการดำเนินงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่
 ยี่งชัน จำเป็นต้องศึกษาถึงขั้นตอนก่อนออกปฏิบัติงาน การจัดหน่วย ระยะเวลา

ไพฑูรย์ ขจรพันธ์, คำบรรยายเรื่องโครงการปฏิฐาน (Positive
 Program) (เอกสารโรเนียวเตรียมบรรยายแก่เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อน
 ที่ จังหวัดตาก เพชรบูรณ์ นครศรีธรรมราช ที่เข้ารับการอบรม), หน้า ๑๒.

กรป.กลาง ได้ชี้แจงว่า "เครื่องมือ เครื่องใช้ และกำลังเจ้าหน้าที่
 ยามปรกคิของทหารนั้นมีค่อนข้างสมบูรณ์อยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องจัดหาเพิ่มเติมอีก"

กรมประชาสัมพันธ์ "หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่" บทความบรรยาย
 ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยภาคเช้า วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๐๖

วิทยุสารประจำวัน ๗๒๓(๑ กรกฎาคม ๒๕๐๖) : ๒

ของการปฏิบัติงาน วิธีการปฏิบัติ ผลการปฏิบัติ ตลอดจนงบประมาณที่ได้รับ ทั้งนี้เพราะรายละเอียดเหล่านี้จะทำให้คำตอบได้อย่างดีว่า การปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้นหรือ และสามารถที่จะทำให้ประชาชนและท้องถิ่นก้าวไปสู่การพัฒนาที่แท้จริงได้หรือไม่

(๑) ขั้นตอนก่อนออกปฏิบัติงาน

ก่อนส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ กรป. กลางจะเป็นผู้กำหนดสถานที่ โดยนำรายละเอียดจากแหล่งข่าวต่าง ๆ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน มาประกอบข้อพิจารณาและขออนุมัติจากผู้บัญชาการทหารสูงสุดในฐานะผู้อำนวยการ กรป. กลางโดยตำแหน่ง หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่จาก กรป. กลางจะเดินทางไปประสานงานกับทางจังหวัด เพื่อหาข้อมูลและรายละเอียดเพิ่มเติม เมื่อได้รายละเอียดเพิ่มเติมพอสมควรแล้ว กรป. กลางจะแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ หลังจากนั้นจะเชิญผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ เดินทางไปประชุมร่วมกันคณะกรรมการจังหวัด และอำเภอที่เกี่ยวข้อง เพื่อตกลงถึงรายละเอียดที่จะปฏิบัติ ขอบเขตของพื้นที่ที่จะปฏิบัติ และที่ตั้งฐานปฏิบัติการ ตลอดจนให้ผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ เหล่านี้ได้ทราบถึงรายละเอียดและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางและประกอบข้อพิจารณาในขณะออกสำรวจ ในขณะที่สำรวจสภาพภูมิประเทศและความต้องการของราษฎรในท้องถิ่นนั้น ผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ จะพิจารณาหาช่องทางที่จะดำเนินงานในหน้าที่ของตน หลัง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กองการฝึก กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ,
คู่มือเจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ (เอกสาร กรป. กลาง), หน้า ๑๑-๑๓.

จากนั้นจะจัดประชุมร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแบ่งสรรงานของแต่ละฝ่ายตามหน้าที่ และความรับผิดชอบของคน

เมื่อกลับถึงกรุงเทพฯ ผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ จะเสนอรายละเอียดที่จะปฏิบัติตลอดจนอัตรากำลังที่จะเข้าร่วมในหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ต่อ กรป. กลาง ครั้นแล้ว กรป. กลางจะเสนอแผนการส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ต่อที่ประชุมซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ผู้อำนวยการสำนักงานประมงและ ผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมด้วย เมื่อได้รับอนุมัติแผนแล้ว กรป. กลางจะจัดทำคำสั่งปฏิบัติการ เพื่อส่งการแก่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่

ก่อนส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกปฏิบัติงาน กรป. กลางจะใช้เวลาประมาณ ๒ - ๓ สัปดาห์ จัดอบรมเจ้าหน้าที่ในหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ให้ความรู้และความเข้าใจถึงงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งแผนการสนับสนุนของ กรป. กลางและส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้น เจ้าหน้าที่ในหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จะเตรียมการให้พร้อมเพื่อเคลื่อนที่ออกปฏิบัติงานได้ตามหมายที่กำหนด และในที่สุดถึงวันที่กำหนดก็เดินทางไปยังพื้นที่ซึ่งกำหนดไว้ในคำสั่งปฏิบัติการ ส. ต่อไป

(๒) การจัดหาหน่วยและการปฏิบัติงาน

หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่หน่วยหนึ่ง จะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ จากส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ประมาณ ๑๕๐ - ๑๖๐ นาย (แต่จำนวนเจ้าหน้าที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามขอบเขตของพื้นที่ปฏิบัติการ สภาพของท้องถิ่นและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น) หน่วยพัฒนาการ

เคลื่อนที่แต่ละหน่วยจะมีชุดปฏิบัติการ ๓ ชุด คือ ศูนย์บังคับหน่วยพัฒนาการ
เคลื่อนที่ ชุดพัฒนาการเคลื่อนที่ และชุดประจำหมู่บ้านตัวอย่าง ๓ กรป.กลาง
ได้บรรจุเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการต่าง ๆ ตามกลไกของการจัดหน่วยดังนี้

กรป.กลาง เพิ่งจัดชุดปฏิบัติการข้างเข้าอยู่ในกัตราประจำการ
ของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในระยะหลัง แต่ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
ชุดปฏิบัติการข้างเป็นส่วนกลาง กรป.กลาง ในขณะนั้นจะพิจารณาส่งไปช่วย
เหลือหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ตามความจำเป็น

๒๕ ใช้เรียกในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ แต่ต่อมาเปลี่ยน
ชื่อเป็นฐานปฏิบัติการหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ (รูปก. นพค.)

๒๖ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นฐานปฏิบัติการย่อย (รูปย.)

๒๗ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่

กองบังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่
รูปก. นพค.

ชุดพัฒนาการเคลื่อนที่ ๑

ชุดประจำหมู่บ้านตัวอย่าง ๑
รูปย.

๒

๒

๓

๓

กท. ๓๒

มท. ๑๑

กษ. ๗

ศธ. ๓

สธ. ๓

ปชส. ๒

คม. ๑

อก. ๒

กท. ๒๔

มท. ๔

กษ. ๒

ศธ. ๒

สธ. ๔

ปชส. ๔

กท. ๑๕

มท. ๓

กษ. ๓

ศธ. ๓

สธ. ๓

รูปก. นพค. ฐานปฏิบัติการหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่

กท. กระทรวงกลาโหม

กษ. กระทรวงเกษตร

สธ. กระทรวงสาธารณสุข

อก. กระทรวงอุตสาหกรรม

รูปย. ฐานปฏิบัติการย่อย

มท. กระทรวงมหาดไทย

ศธ. กระทรวงศึกษาธิการ

ปชส. กรมประชาสัมพันธ์

คม. กระทรวงคมนาคม

(ก) กองบังคับการหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ มีผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่เป็นหัวหน้า ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน ดังนี้

เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร นอกจากผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่และรองแล้ว ยังได้แก่ หัวหน้าแพทย์ทหาร นายทหารธุรการ นายทหารจิตวิทยา นายทหารควบคุมการช่าง นายทหารยานยนต์ นายทหารบริการและนายทหารสื่อสาร

เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยได้แก่ นายอำเภอซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นที่ปรึกษา ผู้แทนกรมการปกครอง พินิจการ และเจ้าหน้าที่จากกรมประชาสงเคราะห์

เจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการได้แก่ ผู้แทนจากกระทรวงศึกษาธิการ หรือศึกษาธิการจังหวัด หรือผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด

เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ นายแพทย์ พนักงาอนามัย และพนักงานพยาบาล

เจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมกลสีกรรม กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมชลประทาน

เจ้าหน้าที่กระทรวงคมนาคม ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมทางหลวง
เจ้าหน้าที่กระทรวงอุตสาหกรรม ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และกรมทรัพยากรธรณี

เจ้าหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ปราชญ์และช่าง เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนซึ่งประจำอยู่ที่กองบังคับการ นอกจากจะเป็นที่ปรึกษาผู้บังคับหน่วยพัฒนา

การเคลื่อนที่แล้ว ยังมีฐานะเป็นหัวหน้าสายงานพัฒนาในสาขาของตน ซึ่งต้อง
รับผิดชอบงานพัฒนาทั้งสิ้น ของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่^๒

ในคำสั่งปฏิบัติการ ส. ฉบับต่าง ๆ ได้กำหนดหลักการไว้ในทำนอง
เดียวกันว่า เมื่อหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จัดตั้งกองบังคับการขึ้นแล้ว ก็จัก
ส่งชุดพัฒนาการเคลื่อนที่ ๒ - ๓ ชุด ออกปฏิบัติการตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขต
ที่รับผิดชอบ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ซึ่งมิได้ออกไปกับชุดพัฒนาการเคลื่อนที่ก็จะออก
สำรวจสภาพภูมิประเทศ และความต้องการของราษฎรในหมู่บ้าน เพื่อจัดทำ
โครงการระยะยาวต่อไป ในขณะที่เดียวกันก็จะให้บริการต่าง ๆ แก่ราษฎรตาม
หมู่บ้านด้วย ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล และประชาชนให้
แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

เพื่อดำเนินการตามหลักการและวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น
คำสั่งปฏิบัติการ ส. จึงได้กำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในกองบังคับการหน่วยพัฒนา
การเคลื่อนที่ไว้ว่า^๔ ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในฐานะหัวหน้า นอกจาก
จะมีหน้าที่ดูแลการจัดส่งชุดพัฒนาการเคลื่อนที่และรับผิดชอบงานทั่วไปของกองบังคับการแล้ว
ยังมีหน้าที่ประสานงานกับส่วนราชการต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคอีกด้วย ฝ่ายเจ้า
หน้าที่จากกรมการปกครองและกรมพัฒนาชุมชน ก็มีหน้าที่จัดชุมนุมชาวบ้าน และ

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๒.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๐.

^๓ คำสั่งปฏิบัติการ ส. (เอกสาร กรป.กลาง)

^๔ เรื่องเดียวกัน

สำรวจความต้องการของชาวบ้าน เพื่อจัดทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นต่อไปตามความเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันเจ้าหน้าที่จากกรมประชาสงเคราะห์ ก็จะออกเยี่ยมเยียนชาวบ้านและนำสิ่งของไปแจกจ่าย พร้อมทั้งสำรวจความเป็นอยู่ที่แท้จริงของชาวบ้านแต่ละครอบครัว เพื่อพิจารณาหาทางช่วยเหลือต่อไป

ในขณะที่เจ้าหน้าที่จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำเมล็ดพันธุ์พืชไปแจกจ่ายให้แก่ชาวบ้าน พร้อมกับชี้แจงให้ชาวบ้านทราบถึงแนวทางการประกอบอาชีพและคุณสมบัติของวิธีการสหกรณ์ และสำรวจสภาพท้องถิ่นและความต้องการของราษฎรในหมู่บ้าน เพื่อจัดทำโครงการระยะยาวต่อไปนั้น เจ้าหน้าที่จากกระทรวงศึกษาธิการก็จะออกเยี่ยมเยียนครูและนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตปฏิบัติกิจการ พร้อมทั้งสำรวจความขาดแคลนของ ครู และนักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียน เพื่อพิจารณาหาทางช่วยเหลือต่อไป ในขณะที่เดียวกันเจ้าหน้าที่จากกระทรวงคมนาคมก็จะวางโครงการปรับปรุงเส้นทางที่เห็นควรปรับปรุงให้ใช้การได้ในฤดูฝน และสำรวจเส้นทางเพื่อจัดทำโครงการระยะยาวต่อไป ฝ่ายเจ้าหน้าที่จากกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม และกรมประชาสัมพันธ์ ก็จะปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนไปพร้อมกันด้วย เช่น แพทย์และพยาบาล จากกระทรวงสาธารณสุขจะให้การรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยในหมู่บ้านหรือเจ้าหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์จะจัดอุปกรณ์สำหรับเผยแพร่และอำนวยความสะดวกนั้นเห็น เป็นอัน

(๓) ชุดพัฒนาการเคลื่อนที่ เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ จัดตั้งขึ้นเพื่อกำเนินงานทางด้านจิตวิทยาโดยเฉพาะ

เรื่องเดียวกัน

ครั้งที่ พลตรี เจริญ พงษ์พานิช (ยศในขณะนั้น) ผู้บังคับการหน่วยพัฒนาการ
เคลื่อนที่บ้านนาฎ ได้รายงานต่อ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ว่า

เจ้าหน้าที่ชุดพัฒนาการเคลื่อนที่ จะดำเนินงานหนักไปในทางด้าน
การรักษาพยาบาล การประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์
และการบันเทิง โดยเคลื่อนย้ายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในการ
ดำเนินงานนั้นแสดงให้เห็นประชาชนโคตรามถึงความหวังใยของรัฐบาล
และให้ประชาชนมีความหวังที่จะเห็นทองถิ่นของตนมีความเจริญขึ้น

เมื่อเป็นหน่วยที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการทางด้านจิตวิทยาโดยเฉพาะจึง
ได้ถือหลักปฏิบัติว่าจะพยายามเข้าถึงจิตใจของชาวบ้านให้มากที่สุด ดังนั้น
นอกจากจะให้บริการต่าง ๆ และชักจูงจิตใจชาวบ้านให้เห็นถึงความหวังใย
ของรัฐบาลแล้ว ยังกระตุ้นเตือนและชักนำชาวบ้านให้มาร่วมแรงร่วมใจกัน
ปรับปรุงหมู่บ้านของตน ทั้งนี้เพื่อให้ชาวบ้านเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการที่
หน่วยราชการของรัฐได้ไปเยือน

เพื่อปฏิบัติงานตามภารกิจดังกล่าว หลังจากที่ปลัดอำเภอ ซึ่งเป็น
รองหัวหน้าชุด แนะนำหัวหน้าชุดและเจ้าหน้าที่ในคณะให้รู้จักกับผู้นำหมู่บ้านและ
คณะกรรมการหมู่บ้านแล้ว เจ้าหน้าที่ในชุดจะแยกย้ายกันไปปฏิบัติงานตามหน้าที่
ของตน เช่น แพทย์ก็เตรียมเรื่องการรักษาพยาบาล เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

ศูนย์วิทยุวิทยุวิทยุ

ศูนย์วิทยุวิทยุวิทยุ

กรมประชาสัมพันธ์, "นายกรัฐมนตรืตรวจราชการจังหวัดภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๐๖
วิทยุสารประจำวัน ๔(๗ มกราคม ๒๕๐๖) : ๒

เริ่มโฆษณา ชี้แจงให้ชาวบ้านทราบถึงความมุ่งหมายของชุดพัฒนาการเคลื่อนที่
 รวมทั้งชี้แจงรายละเอียดถึงบริการที่จะให้แก่ชาวบ้าน เป็นต้น ในระหว่างที่
 เจ้าหน้าที่สายงานต่าง ๆ กำลังเตรียมงานอยู่นั้น หัวหน้าชุดจะกล่าวคำปราศรัย
 แก่ชาวบ้าน รวมทั้งแนะนำหัวหน้าสายงานให้ชาวบ้านได้รู้จัก เช่น แพทย์
 ประชาสงเคราะห์ ประชาสัมพันธ์ เมื่อก่อนหัวหน้าชุดกล่าวปราศรัยจบ แพทย์จะ
 เริ่มให้บริการ ส่วนเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ก็จะออกไปโฆษณาตามหมู่บ้านใกล้เคียง
 หัวหน้าชุดและเจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์จะออกเยี่ยมเยียนราษฎร
 พร้อมกับสำรวจความเป็นอยู่และความต้องการของราษฎรในหมู่บ้าน เมื่อหัวหน้า
 ชุดกลับจากเยี่ยมราษฎรแล้ว จะนัดประชุมเจ้าหน้าที่สายงานของชุดกับผู้นำของ
 หมู่บ้าน เพื่อขอทราบความต้องการและสิ่งที่ควรร่วมกันดำเนินการต่อไป เช่น
 ขุดบ่อน้ำ คัดถนน ซ่อมแซมโรงเรียน สร้างส้วมให้โรงเรียน เมื่อตกลง
 ประการใดแล้วจะร่วมกันทำในวันรุ่งขึ้น โอกาสนี้หัวหน้าชุดจะเชิญผู้นำหมู่บ้าน
 มารับประทานอาหารเพื่อสร้างความสนิทสนม และเพื่อผลของความร่วมมือด้วย
 ตอนค่ำจะมีการฉายภาพยนตร์ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จะถือโอกาสตอนเปลี่ยน
 ม้วนฟิล์ม ชี้แจงถึงความมุ่งหมายในการมาของชุดพัฒนาการเคลื่อนที่อีกครั้งหนึ่ง
 รวมทั้งชี้แจงให้ราษฎรได้ทราบถึงความห่วงใยของรัฐบาล ตลอดจนรายงานถึง
 รายละเอียดที่ได้ให้บริการรักษาพยาบาลและการสงเคราะห์ไปแล้ว ทั้งนี้เพื่อผล
 ประโยชน์ในการชักจูงจิตใจชาวบ้าน เมื่อคณะราษฎรมาพร้อมกันแล้ว
 หัวหน้าชุดจะกล่าวคำปราศรัยแก่ชาวบ้านอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับแจ้งถึงสิ่งที่จะทำ
 ร่วมกันในวันรุ่งขึ้น ตามที่ได้ตกลงไว้กับผู้นำหมู่บ้าน พร้อมทั้งขอร้องให้ชาวบ้าน
 มาช่วยกันทำงานโดยพร้อมเพรียงกัน

ในระหว่างการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จะโฆษณาปลุกใจ
 ตลอดเวลาด้วยเสียงเพลง หัวหน้าชุดอาจจะจัดอาหารพิเศษเลี้ยงเพื่อเป็น
 กำลังใจ ส่วนเจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ ก็จะร่วมกับชาวบ้านด้วย เมื่อถึงคราวต้องจากไป

หัวหน้าชุดอาจจะมอบของจดหมายเจ้าหน้าที่ของถึง กรป. กลาง ให้กับผู้นำท้องถิ่น เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของชุดต่อไป

ชุดพัฒนาการเคลื่อนที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน นอกจากหัวหน้าชุดซึ่งเป็นนายทหารแล้วเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารยังได้แก่ นายสิบสื่อสาร นายสิบบริการ ช่างภาพ ช่างเครื่องยนต์ และพลขับรถส่วนเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ได้แก่ ปลัดอำเภอ (รองหัวหน้าชุด) เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ แพทย์ พนักงานอนามัย ป่ารุกและช่าง

(ค) หมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จะเลือกหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง อำเภอละ ๑ หมู่บ้าน เพื่อดำเนินการปรับปรุงในทุกด้าน ๆ ให้เป็นตัวอย่างที่หมู่บ้านใกล้เคียงจะนำไปเป็นแนวทางปรับปรุงหมู่บ้านของตน ที่หมู่บ้านซึ่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จะจัดสร้างสิ่งสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น ถนนภายในหมู่บ้าน และบ่อน้ำบาดาล สร้างท่าอาประชาคม เสริมท่านบกน้ำ จัดตั้งโรงไฟฟ้าและสร้างสถานีอนามัย เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็จัดวางแผนผังหมู่บ้านให้ถูกต้องตามหลักสุขภาพีบาล พร้อมทั้งส่งเสริมอาชีพของ

กองการฝึก กรป. กลาง คู่มือเจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่,

หน้า ๒๒ - ๒๔.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๖.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๒, ๔๒-๔๓

เมื่อหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกปฏิบัติงานได้ ๘ หน่วย กรป. กลาง พิจารณาเห็นว่า การจัดสร้างหมู่บ้านตัวอย่างเพียงอำเภอละ ๑ หมู่บ้านยังไม่เป็นการเพียงพอ จึงได้จัดสร้างเพิ่มขึ้นอำเภอละ ๒ - ๓ หมู่บ้าน และได้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างเป็น "ฐานปฏิบัติการย่อย"

รายนามในหมู่บ้าน ด้วยการสาธิตให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ" เจ้าหน้าที่ประจำ
อยู่ที่หมู่บ้านตัวอย่างนี้จะปฏิบัติงานในท้องถิ่นเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ที่กอง
บังคับการ แต่รับผิดชอบในขอบเขตที่จำกัดกว่าเท่านั้น

ถึงแม้ภารกิจของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จะเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะ
หน้าของประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารก็ตาม แต่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ก็ได้ยึดถือ
หลักว่า การดำเนินงานนั้นมิใช่เงินหรือเงินไปแจกจ่ายแก่ชาวบ้าน แต่ควรมุ่ง
ชักจูง แนะนำ และช่วยผู้ให้ชาวบ้านเกิดความกระตือรือร้น ที่จะช่วยตนเองให้
มากที่สุด ทั้งนี้ต้องพยายามให้ชาวบ้านเข้าใจว่า ในการสร้างความเจริญของ
ท้องถิ่นนั้นรัฐบาลและประชาชน จะต้องช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยที่
ประชาชนจะต้องช่วยเหลือตนเองก่อนและรัฐบาลจะเป็นผู้คอยช่วยเหลือและสนับสนุน
ในสิ่งที่จำเป็น^๒ แต่ถ้าหากประชาชนในท้องถิ่นนั้นไม่มีขีดความสามารถที่จะ
พัฒนาตัวเองเลย และหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จำเป็นต้องทำตัวอย่างให้ดู แต่

กรมประชาสัมพันธ์, "นายกรัฐมนตรীরวบรวมการต่างจังหวัด,"
ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน
๖(๘ มกราคม ๒๕๐๖), หน้า ๒.

" _____, "นายกรัฐมนตรীরวบรวมการต่างจังหวัด,"
ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน
(๑๐ มกราคม ๒๕๐๖), หน้า ๘.

^๒ "ผนวก ข. "การปฏิบัติการทางจิตวิทยา," คำสั่งปฏิบัติการ ส. ๒
(พฤศจิกายน ๒๕๐๕) (เอกสาร กรป.กลาง)

ทั้งนี้ต้องพยายามให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมก่อและร่วมสร้างสรรค์นั้นด้วย เพื่อให้
 เกิดความภาคภูมิใจและความรู้สึกว่าเป็นสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นสมบัติของพวกเขา เพื่อให้
 ให้เขาเห็นคุณค่าในสิ่งที่เขาจะสร้างนั้นสืบไป การดำเนินงานใด ๆ ของหน่วยพัฒนา
 การเคลื่อนที่จะไม่มีการบังคับบัญชาหรือเรียกเงินใด ๆ จากราษฎรทั้งสิ้น การขอ
 ความร่วมมือใด ๆ ก็เป็นไปด้วยความสมัครใจของราษฎรทุกประการ ถ้าสามารถ
 กำหนดไปตามหลักการที่วางไว้ได้ ก็อาจกล่าวได้ว่าจะช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่น
 นั้นมีขีดความสามารถที่จะพัฒนาตนเองต่อไปได้ และจะทำงานปรับปรุงท้องถิ่นบูรณการ
 ในระยะนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาที่แท้จริงในที่สุด

(๓) ระยะเวลาการปฏิบัติ^๒ กรป. กลางแบ่งระยะเวลาการปฏิบัติงาน
 ของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกเป็น ๓ ระยะด้วยกัน คือ

ระยะแรก (๔๕ - ๖๐ วัน) โดยถือระยะเวลาการปฏิบัติงานของชุด
 พัฒนาการเคลื่อนที่เป็นหลัก ในขณะที่เจ้าหน้าที่ในกองบังคับการหน่วยพัฒนาการ
 เคลื่อนที่ และหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง กำลังให้บริการประชาชน พร้อมทั้งสำรวจ

^๑ กองการฝึก กรป. กลาง, คู่มือเจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่,
 หน้า ๑๒๖ - ๑๒๗.

^๒ เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์, คำบรรยายเรื่องกองอำนาจการกลางรักษา
 ความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป. กลาง) (เอกสารโรเนียวจัดเตรียมเพื่อบรรยาย
 แก่นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๑๑ วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๑๒ ใน
 หน้าที่ดำรงตำแหน่งรองเสนาธิการ กรป. กลาง), หน้า ๒๐ - ๒๑.

สภาพของท้องถิ่น และความต้องการของประชาชนเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการวางโครงการระยะยาวนั้น ชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่จะเคลื่อนที่ไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ภายในระยะเวลาประมาณ ๔๕ - ๖๐ วัน โดยแวะพักหมู่บ้านละ ๑ - ๒ วัน หรือ ๓ - ๔ วัน จนทั่วเขตรับผิดชอบ หลังจากนั้นจะเดินทางกลับพระนคร

ระยะที่สอง (ประมาณ ๖ - ๑๒ เดือน) เป็นช่วงเวลาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประจำกองบังคับการหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ และหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง การปฏิบัติงานในระยะนี้เป็นการศึกษาเก็บข้อมูลที่ปฏิบัติไว้แล้วในระยะที่หนึ่ง ในระยะนี้หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จะรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจในระยะที่หนึ่ง จัดทำเป็นโครงการระยะยาว เสนอของบประมาณจากรัฐบาล เพื่อดำเนินการต่อไป หรือมีมตินั้นก็อาจมอบหมายให้ส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง รับผิดชอบดำเนินการต่อไป

ระยะที่สาม เมื่อปฏิบัติงานไปได้ประมาณ ๑ ปี หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ก็จะเริ่มมอบงานให้ฝ่ายจังหวัดและคณะกรรมการหมู่บ้าน รับผิดชอบต่อไป ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ยังคงทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและให้ความช่วยเหลือไปพลางก่อน จนกว่าทางจังหวัดจะรับผิดชอบโดยเด็ดขาด ในระยะนี้ยังคงใช้งบประมาณของ กรป. กลาง ไปพลางก่อน จนกว่าทางจังหวัดจะสามารถใช้งบประมาณของตนเองได้ หลังจากนั้น เจ้าหน้าที่ของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จาก กรป. กลาง จะถอนตัวกลับหมด เพื่อไปเปิดเขตพัฒนาในพื้นที่อื่นต่อไป แต่อย่างไรก็ตามรัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็มีใ้มุ่งหวังที่จะให้หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่รับผิดชอบต่อไปโดยไม่มีกำหนดในขณะที่ยังไม่อาจจะรับงานของ กรป. กลาง ได้ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ ได้กำหนดให้กรมพัฒนาชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบงานเคลื่อนที่จากหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่

ได้ริเริ่มไว้^๑ แต่เมื่อได้จัดตั้งสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทได้ หน่วยเร่งรัดพัฒนาชนบทจึงได้รับการกำหนดให้เป็นผู้รับผิดชอบงานที่ กรป.กลาง ได้ริเริ่มไว้แทนที่กรมพัฒนาชุมชนต่อไป^๒

จะเห็นได้ว่าการสำรวจข้อมูลเพื่อพิจารณาวางโครงการระยะยาวก็ดี หรือการยึดหลักให้ประชาชนรู้จักที่จะช่วยตนเองก็ดี หรือการกำหนดขั้นตอน หรือระยะเวลาในการปฏิบัติงานก็ดี แสดงให้เห็นว่า การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารที่จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ริเริ่มขึ้นเพื่อใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการต่อต้านการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์นั้น มิใช่เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ก็ได้แสดงให้เห็นว่าการปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารในระบอบนั้น เป็นการพยายามที่จะวางรากฐานการดำเนินงานไปสู่การพัฒนาที่แท้จริงในวันข้างหน้า

^๑ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๕) (พระนคร: โรงพิมพ์ประชาช่าง จำกัด, ๒๕๐๓), หน้า ๑๕๔.

^๒ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท สำนักงานนายกรัฐมนตรี, คู่มือ รพช. (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๑๐), หน้า ๑.

สรุปแนวความคิดและขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่

แนวความคิด หลักการ การช่วยเหลือประชาชนของทหาร + หลักพัฒนาชุมชน (โครงการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติ)

สถานการณ์ทางการเมืองภายใน และนอกประเทศ

เป็นแรงผลักดัน

ระยะ ๑

สภาพท้องถิ่นทุรกันดารที่ อ่อนแอ ขาด
ต่อการปฏิบัติการของฝ่ายตรงกันข้าม

ระยะ ๒

ความสัมพันธ์ที่ห่างไกลกันระหว่าง
เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนใน
ท้องถิ่นทุรกันดาร

ระยะ ๓

สภาพท้องถิ่นทุรกันดาร - Modernization in Remote Areas
ที่ได้รับการปรับปรุง

ประชาชนมีขีดความสามารถ
ที่จะรับสิ่งที่รัฐสร้างสรรค์ไว้และ
สามารถที่จะดำเนินงานต่อไป
หรือมีความคิดริเริ่มที่จะทำงานนั้น

หน่วยงานในท้องถิ่นสามารถ
รับสิ่งที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่
สร้างไว้ และสามารถดำเนินงาน
ต่อไปได้ด้วยตนเองได้

พัฒนา - Development

(๘) งบประมาณ

กำลังเงิน เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่จะส่งผลให้งานนั้นดำเนินไปได้ด้วยดีหรือไม่ ดังนั้นในการศึกษาถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จำต้องศึกษาถึงแหล่งงบประมาณของ กรป. กลาง ด้วย

กรป. กลาง ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลด้วยกัน โดยผ่านงบประมาณของกระทรวงกลาโหม งบประมาณที่ กรป. กลาง ได้รับมี ๒ ประเภทด้วยกัน ประเภทแรกเป็นงบประมาณประจำโดยทั่วไป ประเภทที่ ๒ เป็นงบประมาณพิเศษสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องทุนแรง เครื่องยก เป็นต้น รัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ใช้งบประมาณให้ กรป. กลางทั้งสิ้นเป็นเงิน ๕๗ ล้านบาท แยกเป็น ๒ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นจำนวน ๒๒ ล้าน ๕ แสนบาท (งบประมาณประจำ ๒๕ ล้านบาท, งบประมาณสำหรับซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ๑ ล้าน ๕ แสนบาท) ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นจำนวน ๓๐ ล้าน ๕ แสนบาท (งบประมาณประจำ ๓๐ ล้านบาท งบประมาณสำหรับซื้อวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ๕ แสนบาท)^๒

^๑ Mobile Development Unit Project Review Draft
Paper for Project Appraisal Report (PAR), Review and the
Development of Project Paper (PROP), FO/RD January 1972
(Document from Usis) TIC/CU No. 24056, p.p. 26 - 35.

^๒ Ibid., p. 32

งบประมาณประจำกอง กรมกลาง แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนปฏิบัติการและส่วนพัฒนาการ ส่วนปฏิบัติการ ได้แก่งบประมาณใช้จ่ายในระหว่างที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกปฏิบัติการ เช่น ค่าใช้จ่ายในเรื่องอาหาร ค่าซ่อมแซม และรักษาอุปกรณ์เครื่องใช้ในหน่วย ตลอดจนเงินเคื่อนสำหรับเจ้าหน้าที่ในอัตรากำลัง ซึ่งทางหน่วยได้จ้างเป็นการชั่วคราว เฉพาะเวลาที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่เหล่านั้นมักจะเป็นผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ส่วนงบประมาณทางด้านพัฒนาการนั้น เป็นงบประมาณสำหรับดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนและสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่น เช่น การสร้างและปรับปรุงถนน สะพาน อาคารเรียน เป็นต้น

เงินอุดหนุนจากส่วนราชการต่าง ๆ

โดยเหตุที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ได้จัดตั้งขึ้นด้วยการรวมขีดความสามารถจากส่วนราชการต่าง ๆ ของรัฐ ดังนั้นส่วนราชการต่าง ๆ เหล่านี้ จึงให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังเงินและกำลังคน ส่วนราชการต่าง ๆ ให้การสนับสนุนทางด้านกำลังเงินแก่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๓ ทางด้วยกัน คือ

๑. เงินเคื่อนสำหรับเจ้าหน้าที่ในหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ซึ่งเป็นผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ เจ้าหน้าที่เหล่านั้นยังคงรับเงินเคื่อนจากส่วนราชการที่ตนสังกัด

๒. งบประมาณสำหรับโครงการที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่เสนอให้ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ

๓. เงินอุดหนุนจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่สนับสนุนโครงการที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จัดทำและรับผิดชอบโดยตรง^๒

^๑ Ibid., p. 27

^๒ Ibid., p. 34

เงินงบประมาณอุดหนุนจากสำนักนายกรัฐมนตรี

เงินจำนวนนี้เป็นเงินงบประมาณท่านลงเงินงบกลาง ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นผู้มีสิทธิสั่งจ่ายได้ เพื่อใช้สำหรับกรณีฉุกเฉินซึ่งไม่อาจหาเงินจากแหล่งอื่นมาใช้ได้ในทันที เช่น ใช้กรณีช่วยเหลือราษฎรในหมู่บ้านที่ประสบภัยพิบัติจากธรรมชาติ หรือการก่อสร้างเส้นทางโดยเร่งด่วน ให้ทันความต้องการของประชาชนและเหตุการณ์ เป็นต้น

พล.อ. เขวง ยังเจริญ หัวหน้าฝ่ายยุทธการ กรป. กลาง ในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ชี้แจงว่า ในสมัยที่เพิ่งจัดตั้ง กรป. กลางในปี ๒๕๐๕ นั้น รัฐบาลยังไม่ได้ตั้งเงินงบประมาณไว้ให้ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงดำริและอนุมัติให้ใช้เงินจำนวน ๓๓ ล้านบาทจากสำนักนายกรัฐมนตรีสำรองไปก่อน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดตั้งและการดำเนินงานของ กรป. กลาง และหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในระยะนั้น ต่อมาในปี ๒๕๐๖ กระทรวงกลาโหมจึงได้ตั้งงบประมาณค่าเป็นกรให้ แต่งบประมาณพิเศษจากสำนักนายกรัฐมนตรียังคงใช้ต่อมา สำหรับกรณีที่ไม่อาจหางบประมาณก้อนอื่น มาใช้ในกิจการพิเศษของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ได้ทันที

งบประมาณประเภท เงินทุนสมทบ

เงินจำนวนนี้เป็นความช่วยเหลือที่ได้รับจากต่างประเทศทางหนึ่ง
 พ.อ. ณี เทศะกรณ์ หัวหน้ากองการฝึก กรป. กลาง ได้ให้รายละเอียดใน

สัมภาษณ์ พลเอก เขวง ยังเจริญ หัวหน้ากองยุทธการ กรป. กลาง
 ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๐

เรื่องนี้ว่า งบประมาณประเภทนี้รัฐบาลไทยและต่างประเทศจะออกร่วมกันฝ่ายละครึ่ง เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานเพื่อผลทางด้านวิชาการ เช่น ใช้จ่ายในโครงการฝึกอบรมเยาวชนในสาขาต่าง ๆ การจัดตั้งศูนย์ขยายพันธุ์สัตว์ ตลอดจนส่งเจ้าหน้าที่จาก ทรบ. กลางไปศึกษาและดูงานยังต่างประเทศ เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า ทรบ. กลาง ไม่ประสบอุปสรรคทางด้านการเงินเท่าไรนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทั้งนี้เพราะถ้ามีครั้งใดที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่เสนอขออุปสรรคทางด้านการเงินขึ้นมา จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะสั่งจ่ายเงินจากสำนักนายกรัฐมนตรีที่คล่องไปก่อน

หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้เขียนถึงหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ว่า

หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่เป็นหน่วยราชการพิเศษ ซึ่ง จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ คำว่าให้จัดตั้งขึ้น ถือเป็นหน่วยราชการฉุกเฉินที่ขึ้นตรงกอนายกรัฐมนตรี ดังนั้นการดำเนินงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จึง

สัมภาษณ์ พ.อ. อดิฏ์ เทชะกรณ, หัวหน้ากองการฝึก ทรบ. กลาง
๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๐

สัมภาษณ์ พล.อ. เชาวน์ ยิ่งเจริญ, หัวหน้ากองยุทธการ ทรบ. กลาง
ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐

รวดเร็ว เพราะนายกรัฐมนตรีสามารถสั่งการได้โดยไม่ต้องรณะเป็นยบ
ราชการต่าง ๆ ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นตามหมู่บ้าน หรือตามที่
ทางไกลชุมชนชนกึ่งก็ได้โดยไม่เสียเวลามาก หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่
สามารถเดินทางเข้าไปถึงประชาชน ไม่ว่าจะอยู่ในหมู่บ้านซึ่งห่างไกล
จากการคมนาคมหรือความเจริญเพียงใดก็ตาม ถ้าพบปัญหาที่รีบด่วนก็จะ
แก้ปัญหาเห็นได้ในทันที

ตั้งแต่นั้นหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ตามที่ได้รับอนุญาตโดยทั่วไปใน
ระยะนั้นจึงเป็นหน่วยราชการฉุกเฉิน จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้ริเริ่มและ
เป็นผู้ดำเนินการโดยตลอด ทั้งยังได้ติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด ดัง
จะเห็นจากคำบอกเล่าของ พ.อ.ณัฐ เทศะกรรม หัวหน้ากองการฝึก กรมป.กลาง
ว่า

หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำงานได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ เพราะ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ สามารถสั่งการให้ผู้ที่
มีความสามารถปฏิบัติงานได้ทันทีที่ ทุกหน่วยงานเต็มใจถวาย ทั้ง
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ติดตามผลการปฏิบัติงานด้วยตนเองอีกด้วย

คำสั่งปฏิบัติการ ส. ๑ - ส. ๕^๓ ได้กำหนดขอบเขตการปฏิบัติงาน
ของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ไว้ว่า ให้หน่วย

ศูนย์วิทยุตำรวจ

๑๒ พ.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช, "เพื่อนนอน," สยามรัฐ (๒๑ สิงหาคม

๒๕๐๕) นำมาจาก แฉกเก็บ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี วันที่ ป.ค. ๑.๕-๖

๒ สัมภาษณ์ พ.อ.ณัฐ เทศะกรรม, หัวหน้ากองการฝึก กรมป.กลาง

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๐

๓ คำสั่งปฏิบัติการ ส.๑ - ส.๕ (เอกสาร กรมป.กลาง)

พัฒนาการเคลื่อนที่ออกปฏิบัติงานในพื้นที่ทางไกลความเจริญ สภาพท้องถิ่นเหมาะแก่การชั่งสุ่มกำลัง ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเหล่านี้มีฐานะยากจนและขาดแคลนนานาประการ กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติจึงมีคำสั่งให้หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่พยายามโน้มน้าวจิตใจของประชาชนในเขตปฏิบัติการให้เกิดความเลื่อมใสในรัฐบาลและระบอบการปกครองของไทยในขณะนั้น^๒ พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน และสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นเหล่านี้โดยเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อหวังผลทางจิตวิทยาจากประชาชน ในท้องถิ่นเหล่านี้เป็นสำคัญ^๓ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จะต้องปฏิบัติงานอย่างระมัดระวัง และพึงปฏิบัติในสิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนในท้องถิ่นเหล่านี้ให้มีต่อรัฐบาลยิ่งขึ้น^๔

หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ได้รับคำสั่งให้ถือหลักว่าการให้สวัสดิการ การรักษาพยาบาล การให้เครื่องใช้ หรือ อุปกรณ์การศึกษา เป็นการโฆษณาด้วยการกระทำ ส่วนการใช้เครื่องขยายเสียง ภาพยนต์ สิ่งพิมพ์ และคำ

^๑ "ผนวก ก. "ข่าวกรอง," คำสั่งปฏิบัติการ ส. ๑ (๒ สิงหาคม ๒๕๐๕) (เอกสาร กรป.กลาง)

^๒ คำสั่งปฏิบัติการ ส. ๒ "สกลนคร" (พฤศจิกายน ๒๕๐๕) (เอกสาร กรป.กลาง)

^๓ "ข้อเสนอแนะการปฏิบัติการในท้องถิ่น," คำสั่งปฏิบัติการ ส. ๓ (๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๖) (เอกสาร กรป.กลาง)

^๔ เรื่องเดียวกัน

ปราศรัยในที่ชุมนุมชน^๑ เป็นการโฆษณาสนับสนุน^๒ ในขณะที่เกี่ยวกับหน่วยพัฒนาการ
เคลื่อนที่ที่ได้รับคำสั่งให้สั่งเกิดถึงความต้องการและความเดือดร้อนของผู้ที่อาศัยอยู่
ในท้องถิ่นเหล่านั้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบแนวทางการดำเนินงานเพื่อประชาชน
ต่อไป^๓

เมื่อหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในพื้นที่
ทางการเห็นว่าเป็นเขตปฏิบัติการและเขตแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ ดังนั้นหน่วย
พัฒนาการเคลื่อนที่จึงได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ทางบ้านชาวกรอกร้อย ทั้งจะเห็น
คำสั่งปฏิบัติการ ส. ฉบับต่าง ๆ มักจะมีคำสั่งกำกับไว้ว่า^๔

๑. ให้สืบว่า คอมมิวนิสต์ในเขตรับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่
มีจำนวนเท่าใด มีมาแต่เมื่อใด ผู้ใดเป็นหัวหน้า มีความเคลื่อนไหวอย่างไร
ติดต่อกับประเทศใดบ้าง กองบัญชาการตั้งอยู่ที่ใด และได้รับการสนับสนุนและ
ช่วยเหลือจากประเทศใดบ้าง เป็นต้น ทั้งนี้ให้แจ้งเล็งประเทศลาวเป็นพิเศษ

ใช้การประชาสัมพันธ์และการโฆษณาชักจูงให้ประชาชนเข้าใจถึง
ความหวังใยและเจตนาดีของรัฐบาลที่ปรารถนา จะเห็นราษฎรทุกคน "มีการ
กินคืออยู่ดี มีความผาสุก" เช่น นำเทพคำปราศรัยของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
นายกรัฐมนตรี ที่แจ้งถึงความหวังใยของรัฐบาลในความเป็นอยู่ของประชาชนใน
ท้องถิ่นทุรกันดาร เป็นต้น

^๒ "ผนวก ข. "การปฏิบัติการทางจิตวิทยา," คำสั่งปฏิบัติการ ส.๑
(๒ สิงหาคม ๒๕๐๕) (เอกสาร กรป.กลาง)

^๓ "ผนวก ก. "ชาวกรอง," คำสั่งปฏิบัติการที่ ส.๑ (๒ สิงหาคม
๒๕๐๕) (เอกสาร กรป.กลาง)

^๔ คำสั่งปฏิบัติการ ส. ๑ - ส. ๕ (เอกสาร กรป.กลาง)

๒. ให้สืบว่า คอมมิวนิสต์ ในเขตนั้นมีกำลังพลและอาวุธพอที่จะดำเนินการรบบแบบกองโจรหรือไม่ ถ้ามีจำนวนเท่าใด

๓. ให้สืบว่า เคยมีเครื่องบิน หรือเฮลิคอปเตอร์ต่างชาติ ซึ่งไม่ใช่ฝ่ายสัมพันธมิตร มาลงบนพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของหน่วยพัฒนาการ เคลื่อนที่หรือไม่ ถ้ามีให้สืบดูว่ามาลงเมื่อใด ที่ใด และเป็นของชาติใด มีวัตถุประสงค์อย่างไร

๔. ให้สืบดูขีดความสามารถในการโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายคอมมิวนิสต์ พร้อมทั้งศึกษาว่ามีวิธีการอย่างไร และได้ผลเพียงใด ดังนั้นถึงแม้กองอำนาจกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติจะแถลงว่า

การที่รัฐจัดตั้งหน่วยพัฒนาการ เคลื่อนที่ขึ้น ก็ด้วยความมุ่งหมายที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดาร ... (ที่) มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างแร้นแค้น แผนพัฒนาประเทศในระยะสั้นและยาวไม่สามารถจะอำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนเหล่านั้นได้ทั้งหมดที่ หากรัฐบาลเพิกเฉยหรือปล่อยปละละเลยต่อไป ก็จะทำให้ประชาชนเหล่านั้นประสบความลำบากในการดำเนินชีวิตต่อไป จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนทุกหยาดหยดเฉพาะหน้าไว้เสียคราวหนึ่งก่อน และในขณะเดียวกันก็เพื่อให้ประชาชนเหล่านั้น มีโอกาสเตรียมตัว เริ่มปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้สอดคล้องกับแผนและโครงการพัฒนาประเทศในระยะสั้นและยาวซึ่งกำลังดำเนินอยู่ และมีผลต่อประชาชนในอนาคตอันใกล้

อีกทั้งโฆษกประจำสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีก็ได้ชี้แจงว่า

กรมประชาสัมพันธ์, "หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่," บทความบรรยายทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย โดยกองอำนาจกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๑๓๓(๑ กรกฎาคม ๒๕๐๖) : ๒

การที่รัฐบาลจัดส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกไปยังท้องที่ทุรกันดาร ก็
เนื่องจากนายกรัฐมนตรีมีความเห็นว่ายังมีหมู่บ้านที่ทางไกลหลายแห่งถูก
ปล่อยปละละเลยให้แร้นแค้นอยู่มาก รัฐบาลต้องหาทางพัฒนาให้หมู่บ้าน
เหล่านั้นมีฐานะเจริญทัดเทียมกัน ก้าวหน้าไปพร้อมกัน ชาติจึงเจริญได้

แต่จากภารกิจของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ดังที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้
เห็นว่าภารกิจของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ที่จัดส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ไป
ปฏิบัติงานในท้องที่ทุรกันดารนั้น ทั้งนี้เพื่อสืบข่าวความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรง
กันข้ามและหวังผลทางจิตวิทยาเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติงานเพื่อ
ผลทางจิตวิทยานั้น ก็ส่งผลให้ท้องที่ทุรกันดารได้รับการปรับปรุงโดยปริยาย

พ.อ.ฉัญ เทศะกรณ์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองการฝึก
กรป.กลาง และได้เคยปฏิบัติงานในกองยุทธการของ กรป.กลางในสมัย
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มาแล้ว ได้กล่าวชี้แจงว่า

ถึงแม้ว่าในขณะนั้นรัฐบาลจะประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
ฉบับที่ ๑ แล้วก็ตาม แต่การปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ใน
ระยะนั้น มิได้มีความตั้งใจที่จะยึดแผนนี้เป็นแบบฉบับในการปฏิบัติที่แท้จริง
แต่เป็นการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือประชาชนในกรณีเร่งด่วน ดังนั้นจึง
ดำเนินการในสิ่งที่พบว่าประชาชนต้องการและขาดแคลนจริง ๆ เท่านั้น

กรมประชาสัมพันธ์, "การแถลงข่าวของโฆษกประจำทำเนียบ
นายกรัฐมนตรี," ข่าวในประเทศภาคเช้า วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๐๖ วิทยุสาร
ประจำวัน ๔๙(๕ พฤษภาคม ๒๕๐๖) : ๒

สัมภาษณ์ พ.อ.ฉัญ เทศะกรณ์, หัวหน้ากองการฝึก กรป.กลาง,

แต่อย่างไรก็ตาม พ.อ.ัญญ์ เทศะกรณ ก็ได้กล่าวสรุปในตอนท้าย ว่า

การปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในระยะนั้น ประจวบกับไป สอดคล้องกับที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ ซึ่ง ทำให้เห็นว่า การปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในระยะนั้น ดำเนิน ไปตามแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจแห่งชาติที่ได้ออกไว้ หรือทำให้เห็นว่าเป็น การเตรียมประชาชนสำหรับแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจแห่งชาติที่จะตามมา

โดยคำสั่งของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในฐานะผู้อำนวยการกลาง ได้มีคำสั่งให้ กรมป.กลาง จัดส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกปฏิบัติการในระยะนั้น รวมทั้งสิ้น ๕ หน่วยด้วยกันและจะเตรียมการส่งหน่วยที่ ๖ ในปลายปี ๒๕๐๖ แต่ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็ได้ถึงแก่อสัญกรรมเสียก่อน หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ หน่วยแรกได้รับคำสั่งให้ออกปฏิบัติการในเขตบ้านนาคู อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัด กาลีนธ์ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ภายใต้การบังคับการของ พลตรี เจริญ พงษ์พานิช (ยศในขณะนั้น) หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่หน่วยที่สอง ได้รับคำสั่ง ให้ออกปฏิบัติการในเขตอำเภอนวนนิवास อำเภอสว่างคินแดน อำเภอพรธมน- นิคม อำเภอวาริชภูมิ และกิ่งอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ ภายใต้การบังคับการของ พ.อ.นวล ธีบุญธีระนันท์ (ยศใน ขณะนั้น) หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ที่ ๓ ได้รับคำสั่งให้ออกปฏิบัติการในเขต

^๑ เรื่องเดียวกัน

^๒ กรมประชาสัมพันธ์, "หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ออกปฏิบัติงานใน จังหวัดสกลนคร," ข่าวในประเทศภาคค่ำ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๖ วิทยุสาร ประจำวัน ๑๘(๒๕ มกราคม ๒๕๐๖) : ๔

อำเภอเขาแก้ว อำเภอคำชะอี อำเภอมุกดาหาร (บางส่วน) อำเภอธาตุพนม (บางส่วน) อำเภอเมือง (บางส่วน) จังหวัดนครพนม เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๐๖ ภายใต้การบังคับการของ พ.อ.สาคร วีระศักดิ์ (ยศในขณะนั้น) หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่หน่วยที่ ๔ และ ๕ ได้รับคำสั่งให้ออกปฏิบัติการในท้องที่บ้าน คอลอกกะเว ตำบลซากอ อำเภอเรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส และที่บ้านปาดะ ตำบลลาบัง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๐๖ โดยมี พ.อ. ชิงชัย แห่งสภา และ พลตรี दनอม ไวดนอมสสัย เป็นผู้บังคับการหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ยะหาและนราธิวาสตามลำดับ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่หน่วยที่ ๖ ซึ่ง กรป. กลางเตรียมการจัดส่งออกไปให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนจังหวัดหนองคาย ประมาณเดือนมกราคม ๒๕๐๗ มีเขตปฏิบัติการใน ๓ อำเภอ คือ อำเภอโพนพิสัย บึงกาฬ และ เซกา รวม ๗๗ หมู่บ้าน

๑ กรมประชาสัมพันธ์, "พิธีส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ไปปฏิบัติงานที่จังหวัดนครพนม," ข่าวในประเทศภาคค่ำ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๖) วิทยุสารประจำวัน ๕๓(๒๐ พฤษภาคม ๒๕๐๖) : ๔ - ๕

๒ "_____," "กองอำนวยการกลางเตรียมจัดส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ไปให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎร จังหวัดยะลาและนราธิวาส," ข่าวในประเทศภาคเช้า ๑๐ กันยายน ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๑๗๒(๑๐ กันยายน ๒๕๐๖) : ๒

๓ กรมประชาสัมพันธ์, "กองอำนวยการกลางเตรียมจัดส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ไม่ให้ความช่วยเหลือ แก่ราษฎรจังหวัดหนองคาย," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๒๓๐(๒ ธันวาคม ๒๕๐๖)

นอกจาก จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะเป็นผู้นิเริ่มให้จัดส่งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ไปยังท้องถื่นทุรกันดารแล้ว จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็ยังได้ติดตามผลการปฏิบัติงานด้วยตนเองทุกระยะเท่าที่มีโอกาส รวมทั้งร่วมพักผ่อน ๑ คืนหรือ ๒ คืน ในพื้นที่ดังกล่าวนั้นด้วย การตรวจราชการในลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงท้องถื่นทุรกันดาร จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มักจะกล่าวอยู่เสมอว่า "ต้องการดูเปรียบเทียบว่า เมื่อก่อนพัฒนาและหลังพัฒนานั้นต่างกันอย่างไร ต้องการดูว่ามีสิ่งใดที่ดีหรือไม่ดี ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรต่อไป ... และเมื่อผลงานปรากฏบ้างแล้วจึงได้เดินทางมาดู"

ในระหว่างตรวจราชการก็ดี หรือภายหลังกลับจากการตรวจเยี่ยมหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ก็ดี ถ้าพบสิ่งใดที่ควรแก้ไข หรือควรปรับปรุงก็จะเสนอความเห็นไปยังคณะรัฐมนตรี หรือส่วนราชการที่รับผิดชอบให้ดำเนินการทันที ถ้าโครงการใดส่วนราชการที่รับผิดชอบไม่มีงบประมาณ พลเอก เชาวน์ ยังเจริญ ชี้แจงว่า จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะมีคำสั่งให้ใช้เงินจากสำนักนายกรัฐมนตรีทดลองไปก่อน" ก็มี

สัมภาษณ์ พลเอก เชาวน์ ยังเจริญ, อดีตหัวหน้าฝ่ายยุทธการ กรป.กลาง ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐
 ๒ กรมประชาสัมพันธ์, "นายกรัฐมนตรีตรวจราชการต่างจังหวัด,"
 ข่าวในประเทศภาคค่ำ ๕ มกราคม ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๔ (๗ มกราคม ๒๕๐๖)
 :

๓ สัมภาษณ์ พลเอก เชาวน์ ยังเจริญ อดีตหัวหน้าฝ่ายยุทธการ กรป.กลาง ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๐

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มักจะมีความเห็นและข้อเสนอใหม่ ๆ ให้ส่วนราชการที่
รับผิดชอบรับไปดำเนินการเพื่อความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นเสมอ เช่น ครั้งหนึ่ง
ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๖ ภายหลังจากการตรวจเยี่ยมหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่
ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เสนอ ให้กระทรวง
การคลังพิจารณาอนุญาตให้ธนาคารออมสินไปเปิดสาขา หรือสำนักงานรับฝากเงิน
แล้วแต่จะเห็นสมควรตามหมู่บ้านพัฒนาต่าง ๆ ทั้งให้กระทรวงอุตสาหกรรมหา
สิ่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น อุตสาหกรรมทำเครื่องใช้ เครื่องถ้วย
ชามหรืออุตสาหกรรมเลี้ยงไหมและทอผ้าไหม เป็นต้น รวมทั้งให้กระทรวงพัฒนา
การแห่งชาติ และสำนักงานประมาณเร่งรัดให้กรมทางหลวงรีบจัดสร้างถนนเชื่อม
คั่นระหว่างหมู่บ้านพัฒนาที่ห่างไกลไว้ให้เสร็จโดยเร็ว ตลอดจนสร้างสนามบินที่
จังหวัดสกลนครด้วย

นอกจากนี้ยังมีรายงานข่าวแจ้งอีกว่า จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีความ
ตั้งใจที่จะจัดตั้งนิคมสร้างตนเองขึ้นเป็นโครงการระยะยาวอีกโครงการหนึ่งเสริม
จากการปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ที่ได้ทำไว้ ดังนั้นเมื่อ จอมพล

กรมประชาสัมพันธ์, "การแถลงข่าวเกี่ยวกับการประชุมคณะรัฐมนตรี
ประจำวันพุธ ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๐๖," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๑๑ กรกฎาคม
๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๑๓๑(๑๒ กรกฎาคม ๒๕๐๖) : ๑ - ๒

กรมประชาสัมพันธ์, "โอวาทแก่สมาชิกนิคมสร้างตนเองห้วยผึ้ง อำเภอ
ภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในโอกาสตรวจเยี่ยมหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๐๖

วิทยุสารประจำวัน ๑๒๖(๔ กรกฎาคม ๒๕๐๖) : ๔

สฤณี ชนระวิชต์ พบว่า ราษฎรที่อำเภอภูมินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประสบปัญหา เรื่องที่ดินทำกินเป็นจำนวนมาก จอมพล สฤณี ชนระวิชต์ จึงได้บัญชาให้หน่วย หน่วยงานการเคลื่อนที่บ้านนาคู อำเภอภูมินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ร่วมกับ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง "ห้วยผึ้ง" ขึ้นที่อำเภอภูมินารายณ์ เพื่อจัดสรรที่ดินให้ราษฎรทำกินและอยู่อาศัย ต่อไป

ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๐๕ ได้มีมติให้ดำเนินการ ในเรื่องนี้ได้ โดยอนุมัติให้จัดทำโครงการ ๓ ปี จัดแบ่งเป็นหมู่บ้าน จำนวน ๒๐ หมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๔๐ - ๔๔ ครัวเรือน ซึ่งจะช่วยเหลือราษฎรได้ทั้งสิ้น ๘๐๐ ครัวเรือน หรือ ๔,๐๐๐ คน ครั้นในปี ๒๕๐๖ กรมประชาสงเคราะห์ได้ รับอนุมัติงบประมาณเพิ่มเติม เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในนิคมแห่งนี้สำหรับจัดซื้อเครื่อง ทุนแรง สร้างถนนภายในบริเวณนิคม เจาะบ่อน้ำบาดาล ส้วมจริงวัดและจัด แบ่งที่ดินทำกินให้แก่สมาชิกนิคม เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๑,๘๒๗,๓๐๐ บาท เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๐๖ เป็นต้นไป

ถ้าสภาพการณ์เป็นเช่นดังที่กล่าวมานี้ ก็อาจกล่าวได้ว่ารัฐบาล จอมพล สฤณี ชนระวิชต์ สามารถยังความเจริญให้แก่ท้องถิ่นทุรกันดารได้อย่างน่ามหัศจรรย์

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรมประชาสัมพันธ์, "ผลการดำเนินงานจัดตั้งนิคมสร้างตนเอง อำเภอภูมินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์," ข่าวในประเทศภาคค่ำ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๑๒๔ (๕ กรกฎาคม ๒๕๐๖) : ๓ - ๔

เรื่องเดียวกัน

เป็นที่น่าเสียดายที่ผู้เขียนไม่อาจได้ผลสรุปที่แจ่มชัดถึงการปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทั้งนี้เพราะรายงานผลสรุปดังกล่าว เก็บไว้ที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แห่งที่ ป.ค. ๑๕.๖ แต่ไม่ทันที่ผู้เขียนจะได้นำรายละเอียดมาเสนอ ทางสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีสั่งปิดเอกสารโดยไม่มีกำหนด โดยให้เหตุผลว่า เพื่อจัดระเบียบและสำรวจเอกสารใหม่ แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนได้พยายามค้นคว้า จากรายงานข่าวประจำวันของกรมประชาสัมพันธ์ ที่ถ่ายทอดออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ซึ่งพอจะช่วยให้บ้าง ถึงแม้จะไม่ใช่ผลสรุปที่สมบูรณ์และแจ่มชัดนัก แต่ก็ได้ทราบว่าหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในขณะนั้นปฏิบัติการ ไปเพียงใดบ้าง

ในบรรดาหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ๕ หน่วย หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ซึ่งออกไปปฏิบัติงานยังจังหวัดสกลนคร ได้รับการถ่ายทอดผลการปฏิบัติงานแจ่มชัดพอสมควร ทั้งนี้ จะพิจารณานับตั้งแต่วันที่เริ่มปฏิบัติการ ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๕ ถึงระยะเวลาที่ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มาตรวจเยี่ยมหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ครั้งที่ ๒ ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๐๖ พ.อ. นวล วิทยุธีระนันท์ (ยศในขณะนั้น) ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จังหวัดสกลนครในขณะนั้น ได้รายงานสรุปผลการปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ต่อ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ความว่า การดำเนินงานในขั้นต้น ได้จัดสร้างหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างใน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรมประชาสัมพันธ์, "นายกรตรวจเยี่ยมหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่"

ข่าวในประเทศภาคค่ำ ๔ กรกฎาคม ๒๕๐๖ วิทยุสารประจำวัน ๒๔ (กรกฎาคม ๒๕๐๖) : ๔

อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอวาริชภูมิ อำเภอพรรณานิคม และอำเภอดงหลวง
อำเภอละหานทราย รวม ๔ หมู่บ้าน

ผลการปฏิบัติงานที่ทำมาแล้วจนถึงขณะนี้ จะเห็นได้ว่าในด้านการแพทย์
ได้ตรวจรักษาและจ่ายยารวม ๓๕,๕๑๓ ราย ปรับปรุงบ่อน้ำแบบอนามัย ๓ บ่อ ปรับ
ปรุงสถานีอนามัยขึ้นสอง สามแห่ง

ในด้านการประชาสัมพันธ์ แจกเสื่อผ้า เครื่องนุ่งห่มแก่วัยยากจนและ
นักเรียน ตลอดจนให้อุปกรณ์การเรียนประมาณ ๓๕,๐๐๐ ชิ้น

ในด้านการประชาสัมพันธ์ ได้จัดสร้างหอวิทยุสาธารณะประจำหมู่บ้าน
๕ หอ สร้างหลักโทรทัศน์ ๒ หอ ที่บ้านทุกเรือนคำ และบ้านอากาศ รวมทั้งถ่าย
ภาพยนตร์เพื่อความบันเทิงแก่ประชาชน ๑๒๖,๐๐๐ คน

ในด้านการทาง ได้จัดสร้างทางเข้าสู่หมู่บ้านตัวอย่าง ๕ หมู่บ้านเป็น
ทางยาวประมาณ ๑๐๕ กิโลเมตร เจาะบ่อน้ำบาดาล ๓ แห่ง คิดตั้งถังน้ำไปแล้ว
๕ แห่ง ในด้านการไฟฟ้า ได้ติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าไปแล้ว ๔ โรง และกำลัง
ดำเนินการอีก ๑ แห่ง

ในด้านการศึกษา ได้ปรับปรุงโรงเรียน ๓๔๐ โรงเรียน

ในด้านการเกษตรได้ปล่อยพันธุ์ปลา แจกพันธุ์ฝ้าย ถั่วลิสง ข้าวโพด
และผัก ตลอดจนได้กำจัดและป้องกันศัตรูพืชในนา รวมทั้งฉีดยาป้องกันโรคระบาด
สัตว์

ในด้านการพัฒนาท้องถิ่นได้ปรับปรุงถนนในหมู่บ้าน คิดเป็นระยะทาง
ยาวประมาณ ๓๒ กิโลเมตร สร้างสนามเด็กเล่นพร้อมอุปกรณ์ รวม ๕ แห่ง สร้าง
สะพาน ๕ สะพาน ศาลาประชาคม ๕ แห่ง สร้างท่าน้ำกันน้ำที่บ้านปรกรัง บ้าน
โคกสี และบ้านห้วยโนน รวม ๓ ท่าน้ำ

ในด้านบำรุงศาสนา ได้ช่วยบูรณะพระอุโบสถวัดเทพวงศาราม สิ้นเงิน
ไปถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ถึงแม้ว่ารายงานสรุปผลดังกล่าวจะชี้ให้เห็นอย่างแจ่มชัดว่า การปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นไปในลักษณะการให้ความช่วยเหลือ นำบริการ และสิ่งของไปแจกจ่ายให้ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดารก็ตาม แต่จากรายงานนั้นเป็นจริงก็ชี้ให้เห็นว่า ในช่วงระยะเวลาเพียงไม่นานนัก หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็สามารถถึงความเจริญให้แก่ท้องถิ่นทุรกันดารได้มากเพียงใด ยังผลให้ท้องถิ่นทุรกันดารแปรสภาพจากความไม่มีอะไร ไปสู่ท้องถิ่นใหม่ ที่มีทั้งถนน ทั้งภายในและเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน มีโรงไฟฟ้า ลานการเรียน หอวิทยุ หอโทรศัพท์ บ่อน้ำ เขื่อนกั้นน้ำ สถานีอนามัย ตลอดจนประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารมีแนวทางที่จะประกอบอาชีพใหม่ ๆ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองต่อไป ถ้าสภาพการณียังคงเป็นอยู่เช่นนี้ก็อาจกล่าวได้ว่า ท้องถิ่นทุรกันดารจะก้าวไปสู่การพัฒนาที่แท้จริงได้ในที่สุด

ในช่วงสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ไม่อาจมองเห็นผลการเปลี่ยนแปลงในรายได้ของประชาชน และมาตรฐานการครองชีพของประชาชนได้แจ่มชัดนัก เนื่องจากอยู่ในช่วงระยะเวลาอันสั้น และอยู่ในระยะของการเริ่มต้นงาน แต่ถ้าจะพิจารณาถึงเป้าหมายทางการ เมืองที่ต้องการให้ผู้ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร เหล่านั้นรู้จักรัฐบาลในภาพพจน์ที่ดี เกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจในรัฐบาลในขณะนั้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีและความสัมพันธ์อันดีกับข้าราชการของรัฐแล้ว พลจะมองเห็นผลของการเปลี่ยนแปลงนี้บ้างตามสมควร

ในปี ๒๕๐๖ ภายหลังจากที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ของกองอำนวยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ได้ออกปฏิบัติการในท้องที่จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดสกลนคร สภาวิจัยแห่งชาติร่วมกับสำนักข่าวสารอเมริกัน ได้ส่งนักศึกษาออกไปศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในขณะนั้น ด้วยการเข้าไปสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ชาวบ้านในหมู่บ้านที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ได้ไปเยือน จาก

การสังเกตการณ์และสอบถามถึงทัศนคติของชาวบ้านต่อการมาเยือนของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่โดยผลสรุปที่น่าสนใจว่า

๑. การมาเยือนของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จาก กรป. กลาง ยังผลให้ชาวบ้านในดินกันดาร เชื่อว่ารัฐบาลภายใต้การนำของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีเสถียรภาพมั่นคง และจะก้าวหน้าต่อไป ทั้งยังเชื่อว่ารัฐบาลมีความปรารถนาที่แท้จริงที่จะสร้างความเจริญให้แก่ประเทศโดยยึดถือหลักการพัฒนาชุมชนเป็นสำคัญ

๒. ชาวบ้านต่างกล่าวถึงความปรารถนาดีของรัฐบาล และผู้นำของรัฐที่ต้องการให้พวกเขา มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือพวกเขา เพื่อให้พวกเขาสามารถช่วยเหลือตนเองได้ นอกจากนี้ชาวบ้านยังมีความรู้สึกทึ่งในเจ้าหน้าที่ในหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ใจดีและสุภาพเป็นมิตรและเป็นกันเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่จากลำปาง เป็นมิตรและเป็นกันเองมากขึ้น มิได้แสดงท่าทีเป็นนายเหมือนแต่ก่อน

๓. การมาเยือนของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ยังผลให้ชาวบ้านได้มีโอกาสรู้จักและเรียนรู้ถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ชาวบ้านเห็นว่าเป็นสิ่งที่ต้องการ ภายนอกหมู่บ้านชั้นโดยผ่านทางภาพยนตร์ และคำปราศรัย ตลอดจนการได้พูดคุยอย่างเป็นกันเองกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่

๔. การมาเยือนของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ยังผลให้ชาวบ้านได้รับการกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น และมีความคิดริเริ่ม เขาเริ่มเข้าใจและเรียน

Chamrieng Bhavichitra and Chabermssi Dhamabutra,

Report on Mobile Development Team Study, pp. 23 - 24.

รู้ว่ายิ่งเขาได้มีโอกาสเรียนมากขึ้น เขายิ่งมีประสบการณ์และมีหนทางที่จะแก้ปัญหา
 ของตนเองมากขึ้น ประจักษ์พยานในข้อนี้จะเห็นได้จาก ชาวบ้านเรียกครั้งที่จะมี
 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change-agents) มาอยู่ร่วมกับเขา ทั้งยังต้องการคำแนะนำ
 นำและการเรียนรู้ในสิ่งที่พวกเขาไม่เคยทำมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำแนะนำใน
 ด้านการอาชีพ

ถ้าสมภาพการนี้เป็นไปตามผลวิจัยดังกล่าวนี้ ก็อาจกล่าวได้ว่ารัฐบาล
 จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ประสบผลสำเร็จในด้านการประชาสัมพันธ์และปฏิบัติการ
 ทางจิตวิทยา ที่พยายามจะโน้มน้าวจิตใจของผู้ที่อยู่ในดินกันดารให้มีความเชื่อมั่น
 และมอบความไว้วางใจให้แก่รัฐบาลตลอดจนมองรัฐบาลและข้าราชการของรัฐในสาย
 ตาที่ดีขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่ในการศึกษาประเด็นนี้จะต้องไม่ลืมว่า ผลที่เกิดขึ้นดังกล่าว
 เป็นความตั้งใจของรัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นประเด็นแรกในการก้าวสู่
 ท้องดินกันดาร ดังจะเห็นจากคำบอกเล่าของชาวบ้านว่า

พวกเขาได้รับความรู้ว่า หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ที่เข้ามาเยี่ยมหมู่บ้าน
 ของพวกเขา ได้รับคำสั่งจากรัฐบาลกลางที่กรุงเทพฯ ให้มาช่วยเหลือ
 พวกเขาให้พ้นจากความยากจน ความไม่รู้ และโรคภัยไข้เจ็บ^๑

แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ารัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะแสดง
 ให้เห็นว่าการปรับปรุงท้องดินในขณะนั้น เป็นการดำเนินไปเพื่อผลทางจิตวิทยาเป็น
 สำคัญ ด้วยการนำความช่วยเหลือและนำบริการไปให้แก่ประชาชนในท้องดินกันดาร
 เพื่อให้ประชาชนเหล่านั้นมอบความไว้วางใจและความเชื่อมั่นแก่รัฐบาลก็ตามที่ แต่
 การที่รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมาย วางหลักการ และกำหนดขั้นตอนในการดำเนิน

^๑ Ibid., p. 13

งาน ดังที่กล่าวมาแล้ว ของกรมพัฒนาชุมชนก็ดี หรือของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ จาก กรป. กลางก็ดี แสดงให้เห็นว่า รัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีความมุ่งหวังที่จะให้การปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดาร เป็นจริง เป็นจัง และเป็นการถาวรสืบไป จนสามารถทำให้ท้องถิ่นนั้นก้าวไปสู่การพัฒนาที่แท้จริงในวันข้างหน้าได้

อาจสรุปได้ว่าการปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดาร ซึ่งริเริ่มในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผลเนื่องจากรัฐบาลพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลมีความปรารถนาเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ประชาชนทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลเพียงใดก็ตาม มีความผาสุก มีการกินดีอยู่ดี มีมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น และมีรายได้ที่สูงขึ้น เพื่อบรรลุถึงความพยายามดังกล่าว รัฐบาล จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ประสงค์ของโครงการพัฒนาท้องถิ่นที่ว่า เพื่อสร้างทัศนคติของชาวชนบทเสียใหม่ ให้รู้จักช่วยตนเองที่จะปรับปรุง ภาวะความเป็นอยู่และท้องถิ่นของตนให้เจริญก้าวหน้าทั้งด้าน การอนามัย เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการศึกษาและวัฒนธรรม เพื่อบรรลุถึงความสมบูรณ์พูนสุขโดยทั่วกันในบ้านปลาย โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และเงินเท่าที่จำเป็นหรือเกินกว่าสิ่งที่ราษฎรจะร่วมกันจัดหาได้

ในขณะที่กระทรวงมหาดไทยกำลังดำเนินงานตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นอยู่นั้น จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เดินทางไปตรวจราชการยังท้องถิ่นต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท้องถิ่นทุรกันดารต่าง ๆ ตามจังหวัดชายแดน ยังผลให้ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เห็นว่า ยังมีท้องถิ่นอีกเป็นจำนวนมากที่ห่างไกลจากการปกครองดูแลของรัฐ ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเหล่านั้นมีอายุจะรับบริการของรัฐได้โดยทั่วถึง พวกเขาเหล่านั้นตกอยู่ในสภาพของความไม่รู้ ความขาดแคลนและความต้องการ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เห็นว่าสภาพการดังกล่าวเป็นอันอำนวยการแทรกซึมของฝ่ายตรงข้าม ที่จะเข้ามาโฆษณาชวนเชื่อ และตั้งฐาน

ปฏิบัติการเพื่อต่อต้านรัฐบาล ยิ่งในขณะนั้นเกิดการสู้รบขึ้นในลาวและมีที่เห็นว่า ฝ่ายคอมมิวนิสต์จะเป็นฝ่ายมีชัย ด้วยความหวังเกรงว่าการสู้รบในลาวจะเป็น อันตรายต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความมั่นคงของประเทศ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงดำริให้ดำเนินการปรับปรุงท้องถิ่นทุรกันดารเป็นการด่วน โดย มอบหมายให้กองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการ จัด ส่งหน่วยพัฒนาการ เคลื่อนที่อันประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการต่าง ๆ ทั้ง ฝ่ายทหารและพลเรือนจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ออกไปปฏิบัติการในเขต ที่ทางการเห็นว่าเป็นเป้าหมายและจุดอ่อนต่อการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์

การปฏิบัติดังกล่าวเป็นไปในรูปของการให้ความช่วยเหลือและแก้ปัญหา เฉพาะหน้าของประชาชน เพื่อมุ่งหวังที่จะโน้มน้าวจิตใจของประชาชนในท้องถิ่น เหล่านั้นให้เกิดความเลื่อมใสและไว้วางใจในรัฐบาล แต่ในขณะเดียวกันก็ได้ วางโครงการระยะยาวเพื่อปรับปรุงสภาพของท้องถิ่น ให้ดีขึ้นอย่างแท้จริง ทั้งยัง มุ่งหวังที่จะกระตุ้นเตือนให้ประชาชนและส่วนราชการ ของท้องถิ่นนั้นเกิดความกระตือ รือร้นที่จะช่วยกันปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ให้ประชาชน เหล่านั้นมีรายได้สูงขึ้น มีมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น ตลอดจนโอกาสที่จะเจริญ ก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย